

Inwestorzy zagraniczni w Małopolsce w 2017 roku

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Zrównoważonego Rozwoju

Inwestorzy zagraniczni w Małopolsce w 2017 roku

**Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego**

**Departament
Zrównoważonego Rozwoju**

Kraków 2019

Autorzy opracowania: Anna Łobodzińska
Rafał Poniewski
Maksymilian Skóra
Barbara Surmacz

Konsultacje merytoryczne: dr hab. Krzysztof Gwosdz, prof. UJ

Wydawca: Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Departament Zrównoważonego Rozwoju
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków
tel. (+48) 12 29 90 900, fax (+48) 12 29 926

Opracowanie w wersji elektronicznej dostępne na stronie
www.obserwatorium.malopolska.pl

Skład publikacji,

projekt okładki: Pracownia C&C

ISBN: 978-83-65325-63-1

Egzemplarz bezpłatny Przy wykorzystywaniu danych z publikacji prosimy o podawanie źródła.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020.

Spis treści

Cel i metodyka badania	5
Wielkość i rodzaje inwestycji	7
Napływ inwestycji w Małopolsce	7
Struktura inwestycji według typu nakładów	8
Demografia firm z udziałem kapitału zagranicznego	9
Małopolska na tle innych województw	10
Trendy w napływie inwestycji w Polsce i na świecie	13
Struktura branżowa inwestycji	16
Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Małopolsce	28
Kraje pochodzenia kapitału	36
Rozmieszczenie inwestycji zagranicznych	40
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	40
Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych według powiatów	42
Inwestycje w nowe obiekty (<i>greenfield</i>).	45
Prawidłowości i uwarunkowania rozmieszczenia inwestycji zagranicznych.	46
Zatrudnienie w firmach z kapitałem zagranicznym	49
Zatrudnienie według działów i sekcji PKD	50
Najwięksi pracodawcy	54
Zwolnienia grupowe.	54
Kraje pochodzenia pracodawców z kapitałem zagranicznym	55
Innowacyjność firm z kapitałem zagranicznym w Małopolsce	57
Eksport w firmach z kapitałem zagranicznym	64
Siedziby firm z kapitałem zagranicznym	66
Klimat inwestycyjny w Polsce i Małopolsce	68
Podsumowanie	79
Bibliografia	83
Spis rysunków	84
Spis tabel	86

Warunki korzystania z niniejszej publikacji:

Województwo Małopolskie informuje, że treść opracowania ma charakter informacyjny i nie stanowi porady profesjonalnej ani opinii, która jest przekazywana klientom na podstawie indywidualnej oceny ich sytuacji i potrzeb. Województwo Małopolskie nie odpowiada za błędne interpretacje treści publikacji ani za następstwa czynności podjętych na ich podstawie. W związku z tym użytkownik korzystający z informacji zawartych w niniejszej publikacji czyni to na swoją wyłączną odpowiedzialność. Odbiorcy niniejszej publikacji są uprawnieni do jej użytkowania, pobierania, wyświetlania, kopiowania i rozpowszechniania w całości lub w części ze wskazaniem źródła pochodzenia cytowanych materiałów. Bezwzględnie zabronione jest wykorzystywanie niniejszego dokumentu i jego treści do celów komercyjnych. Dokument może zawierać odesłania do serwisów internetowych podmiotów trzecich. Województwo Małopolskie nie ponosi odpowiedzialności za takie serwisy, a korzystanie z nich może podlegać szczegółowym warunkom.

Cel i metodyka badania

Celem badania „Inwestorzy zagraniczni w Małopolsce w roku 2017” było opracowanie diagnozy zjawisk zachodzących w następstwie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych na teren województwa małopolskiego. Inwestycje zagraniczne w istotny sposób wpływają na rozwój gospodarczy regionu. Stanowią formę dopływu kapitału do gospodarki, nie powodując jej zadłużenia. Wiedza o poziomie inwestycji oraz o aktywności inwestorów jest niezwykle istotna z punktu widzenia planowania kierunków rozwoju regionalnego. Dostęp do aktualnych informacji w tym zakresie to z kolei ważny czynnik umożliwiający ocenę kondycji gospodarczej województwa i jego atrakcyjności inwestycyjnej.

Wiedza o aktualnym poziomie inwestycji oraz o aktywności inwestorów jest niezwykle istotna z punktu widzenia planowania kierunków rozwoju regionalnego, a także oceny kondycji gospodarczej województwa i jego atrakcyjności inwestycyjnej.

Podstawowym elementem przedstawionej w opracowaniu analizy jest pomiar aktywności inwestorów i napływu kapitału zagranicznego (KZ) w skali regionu w 2017 roku. W raporcie znajdują się również odniesienia do tendencji, jakie obserwowano w napływie bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Małopolski w latach 1989–2017. Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, przyjęto, że przez bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) należy rozumieć przedsięwzięcia związane z dążeniem zagranicznego inwestora do uzyskania trwałego dochodu poprzez alokację kapitału oraz efektywny wpływ na zarządzanie lokalnym przedsiębiorstwem i sprawowanie nad nim „długotrwałej kontroli” (tzn. istnienie długoterminowych relacji między inwestorem bezpośrednim i przedsiębiorstwem bezpośredniej inwestycji oraz istotny poziom oddziaływania, który daje inwestorowi bezpośredniemu efektywny głos w zarządzaniu przedsiębiorstwem bezpośredniej inwestycji). Minimalny próg zaangażowania inwestora w przedsiębiorstwie bezpośredniej inwestycji ustalono na poziomie 10% udziału w kapitale akcyjnym/zakładowym spółki¹. Odróżnia się taką sytuację od innego rodzaju inwestycji (np. portfelowych), których głównym celem jest osiągnięcie zysku przez obrót akcjami czy udziałami spółki.

Przedmiotem badania były wszystkie podmioty gospodarcze i przedsięwzięcia inwestycyjne z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowane na terenie województwa małopolskiego, a więc oprócz podmiotów zarejestrowanych w regionie, także podmioty mające siedzibę poza województwem, ale prowadzące działalność gospodarczą na terenie Małopolski. Dotyczy to przede wszystkim oddziałów należących do firm zarejestrowanych w innych województwach lub poza terenem kraju. Do tej grupy zalicza się również wszelkie filie, zakłady lub powierzchnie handlowo-usługowe należące do inwestora prowadzącego aktywną działalność na terenie regionu. Analizą zostały objęte opisane powyżej podmioty gospodarcze (spółki kapitałowe) i przedsięwzięcia na terenie województwa małopolskiego spełniające odpowiednio na koniec 2017 roku co najmniej jeden z poniżej wymienionych warunków, tj.:

- poniesione nakłady inwestycyjne na koniec roku – co najmniej 1 mln USD;
- zatrudnienie w spółce w Małopolsce – co najmniej 50 osób.

W przypadku każdego inwestora zagranicznego analizie zostały poddane następujące cechy:

- **rodzaj działalności gospodarczej** określony zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007);
- **kraj pochodzenia inwestora** określony zgodnie z miejscem będącym rzeczywistym źródłem kapitału (w przeciwieństwie do określenia pochodzenia źródła tylko na podstawie rejestracji spółki nadrzędnej wobec polskiej filii);

¹ OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (Fourth edition), <https://www.oecd.org/daf/inv/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf>; 2008, s. 234.

- **typ inwestycji** w podziale na: nakłady na obiekty budowane od podstaw (*greenfield*), dodatkowe nakłady na rozwój przedsiębiorstwa, przejęcia firm prywatnych (*mergers and acquisitions*) oraz prywatyzacje;
- **miejsce prowadzenia działalności w Małopolsce** w oparciu o metodę zakładową, tzn. lokalizację inwestycji według faktycznego miejsca poniesionych nakładów, a nie tylko siedziby przedsiębiorstwa (analizy prowadzone są na poziomie powiatów, co pozwala zidentyfikować nakłady i zatrudnienie w obrębie lokalnych rynków pracy);
- **struktura wielkościowa inwestycji i przedsiębiorstw** mierzona nakładami udziałowców zagranicznych (wielkość nakładów wyrażona w dolarach amerykańskich) oraz liczbą zatrudnionych osób.

Warto podkreślić, że między wartościami szacowanymi w raporcie a wartościami dostarczanymi przez statystykę publiczną mogą występować rozbieżności. Główna przyczyna takiego stanu rzeczy wynika ze sposobu szacowania populacji objętej badaniem. W statystyce publicznej dane są ujęte w podziale geograficznym, ale według siedziby przedsiębiorstw (rejestracji), a nie rzeczywistego miejsca dokonywania inwestycji. Wtedy zakłady oraz oddziały firm wykazujących aktywność w kilku regionach klasyfikowane są tylko w miejscu, gdzie jest zlokalizowana ich siedziba w Polsce. Ponadto statystyka publiczna obejmuje dane o firmach niezależnie od tego, czy spełniają one kryterium OECD (10% akcji/udziałów podmiotu zagranicznego), a to nie pozwala oddzielić inwestycji bezpośrednich od portfelowych.

Realizacja badania opierała się na danych wtórnych pozyskanych w trakcie kwerendy sprawozdań zawierających dane finansowe, materiałów informacyjnych i prasowych oraz innych materiałów publikowanych przez firmy. Podstawowym źródłem informacji były sprawozdania finansowe przedsiębiorstw pozyskiwane za pośrednictwem przeglądarki dokumentów finansowych, udostępnionej przez Ministerstwo Sprawiedliwości². Korzystano także z bazy dostarczającej danych finansowych na temat działalności firm. Źródła pomocnicze stanowiły informacje o firmach i ich finansach zamieszczone w materiałach prasowych, portalach informacyjnych i branżowych stronach internetowych. Wykorzystano także raporty przygotowane przez: UNCTAD (*United Nations Conference on Trade and Development*), JLL (*Jones Lang Lasalle*), ABSL (*Association of Business Service Leaders in Poland*), ANTAL (*Antal International Ltd*) oraz firmę FORDATA³. Ponadto posłużono się informacjami pozyskanymi ze Specjalnej Strefy Ekonomicznej Krakowski Park Technologiczny (SSE KPT) oraz Listą Największych Inwestorów Zagranicznych w Polsce, prowadzoną przez Polską Agencję Instytucji i Handlu (PAIH). Raport bazuje również na danych pozyskiwanych ze statystyki publicznej Bank Danych Lokalnych (BDL) oraz danych otrzymanych z Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Raport w wielu miejscach odnosi się do przybliżonych wartości nakładów i/lub zatrudnienia, co jest spowodowane przyjmowaniem wartości szacunkowych, bazujących na kilku źródłach informacji. Przytaczane w tekście przybliżone wartości inwestycji lub zatrudnienia opierają się na publicznie dostępnych źródłach⁴. Informacje takie należy traktować jako wartości przybliżone (orientacyjne). Ponadto zaokrąglenia danych zamieszczonych w tabelach mogą mieć wpływ na nieznaczne różnice przy ich sumowaniu i ewentualne rozbieżności co do liczb zamieszczanych w wierszach podsumowujących. Terminy: region, województwo małopolskie oraz Małopolska są traktowane w raporcie jako synonimy. W porównaniach międzyregionalnych opracowanie odnosi się do podziału regionów w statystyce publicznej aktualnego na dzień 31 grudnia 2017 roku⁵.

² https://ekrs.ms.gov.pl/rdf/pd/search_df.

³ Firma Fordata sp. z o.o. udostępniła ponadto dane nt. transakcji przejęć z udziałem kapitału zagranicznego na terenie województwa małopolskiego.

⁴ Prasa specjalistyczna, informacje i doniesienia prasowe, roczne sprawozdania finansowe, komunikaty firm dla mediów itp.

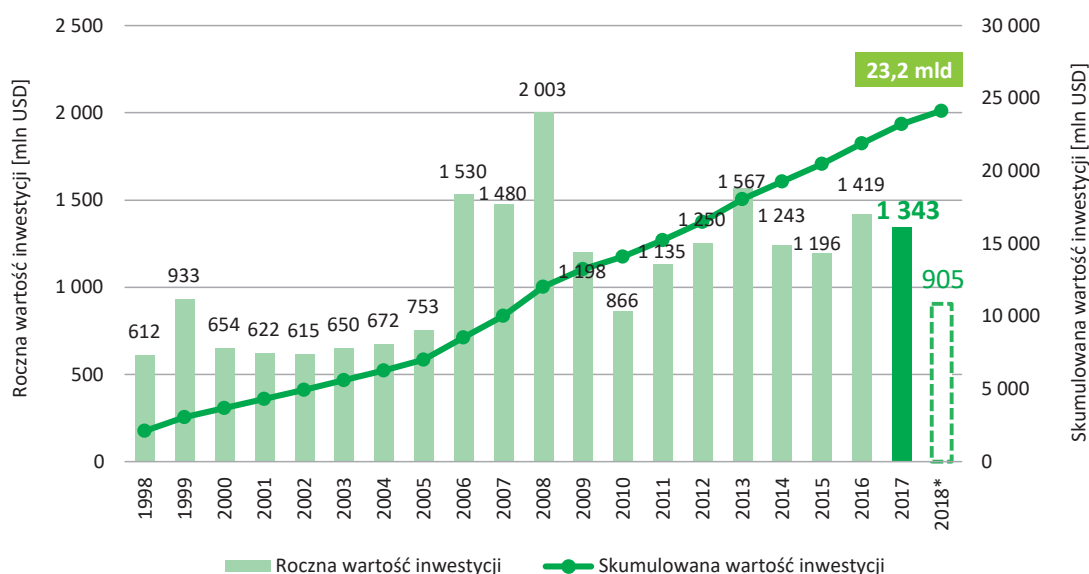
⁵ Od 1 stycznia 2018 roku statystyka publiczna na poziomie regionów uwzględniła w miejsce województwa mazowieckiego dwie jednostki statystyczne: region Warszawski stołeczny oraz region Mazowieckie regionalny.

Wielkość i rodzaje inwestycji

Napływ inwestycji w Małopolsce

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w **województwie małopolskim w 2017 roku wyniosła 1343,3 mln USD** i była to kwota niższa o **76 mln USD** w stosunku do wartości osiągniętej w poprzednim roku kalendarzowym. Oznacza to również, że **w 2017 roku na 1 mieszkańca województwa przypadało średnio 396 USD**. Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych osiągnęła poziom zbliżony do tendencji obecnych w napływie inwestycji na przestrzeni ostatnich lat. Od 2011 roku osiągnięte nakłady zawsze przekraczały próg 1,1 mld USD jednak tylko dwukrotnie zbliżyły się do rekordowych wyników z lat 2006–2008.

Rysunek 1. Wartość (roczna i skumulowana) inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim do końca 2017 roku z szacunkową prognozą na 2018 rok (w mln USD)

*Szacunek na podstawie zebranych danych dla inwestycji w 2018 roku⁶

Źródło: opracowanie własne.

Całkowita wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w Małopolsce **w latach 1989–2017 przekroczyła 23,2 mld USD**. Z kolei wartość nakładów inwestycyjnych *per capita* skumulowanej wartości inwestycji zagranicznych wyniosła **6841 USD**. **Szacowana wartość inwestycji zagranicznych w 2018 roku to co najmniej 905 mln USD**. Osiągnięcie takiego wyniku pozwoliłoby przekroczyć **poziom 24 mld USD** skumulowanej wartości nakładów w 2018 roku. Jest to jednak wartość relatywnie niska w zestawieniu z wysokościami prognoz przygotowywanych dla lat wcześniejszych.

W 2017 roku na obszarze województwa małopolskiego **ponad 100 inwestorów** poniosło nakłady przekraczające **1 mln USD**. Wśród nich znalazło się aż **28 inwestorów**, którzy zaangażowali kwoty przewyższające

⁶ Prognoza opiera się na publicznie dostępnych źródłach danych w odniesieniu do planów poniesienia nakładów inwestycyjnych przez inwestorów działających w Małopolsce oraz ujawnionych i sfinalizowanych transakcjach fuzji i przejęć.

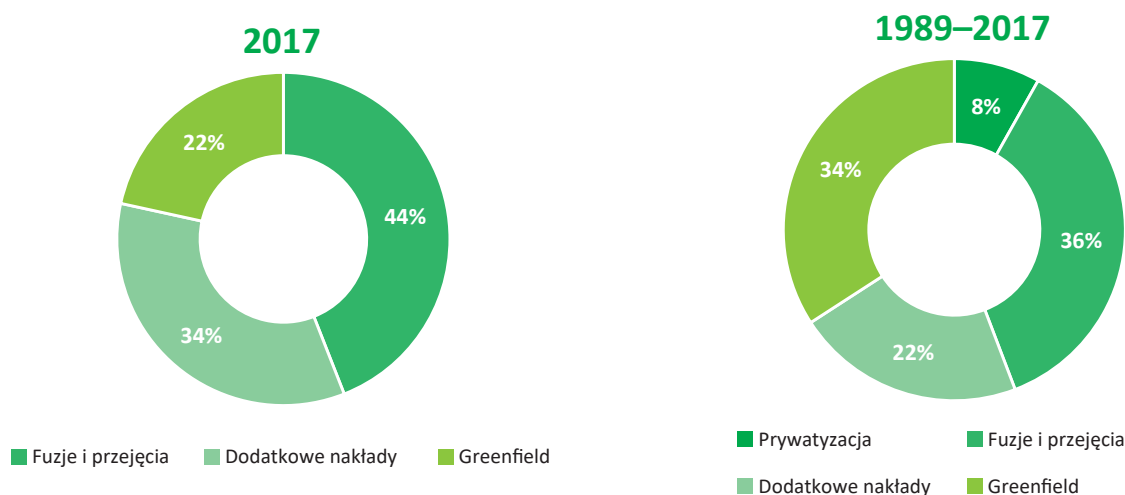
10 mln USD. Odnotowano **7 inwestycji** przekraczających **50 mln USD.** Był to jednak w zdecydowanej większości napływ inwestycji związany z fuzjami i przejęciami.

Struktura inwestycji według typu nakładów

W 2017 roku wśród bezpośrednich inwestycji zagranicznych realizowanych na terenie województwa małopolskiego zdecydowanie dominowały fuzje i przejęcia (*mergers&acquisitions*). Nakłady na ten typ inwestycji wyniosły ponad **591 mln USD** i były wyższe o **8 mln USD** w stosunku do 2016 roku. Warto zwrócić uwagę, że w całej strukturze inwestycji 2017 roku wartości osiągnęły pułap o 3 p.p. wyższy niż rok wcześniej. Globalna wartość wszystkich nakładów okazała się jednak niższa, ze względu na mniejszą wartość inwestycji *greenfield*⁷ oraz reinwestycji (traktowanych jako dodatkowe nakłady w istniejących firmach). Wartość dodatkowych nakładów wyniosła niemal **462 mln USD** i spadła o prawie **49 mln USD w porównaniu z 2016 rokiem.** Nakłady przeznaczane na nowe obiekty osiągnęły wartość **290 mln USD,** ale była to kwota o **35 mln USD** niższa od zainwestowanej w 2016 roku. W całej strukturze to odpowiednio **34%** i **22%** wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Mimo że struktura nakładów według wyróżnionych typów nie uległa diametralnej zmianie, to od kilku lat zauważalna jest tendencja do wzrostu udziału fuzji i przejęć kosztem pozostałych typów angażowania kapitału. Nie odnotowano żadnych inwestycji o charakterze prywatyzacyjnym.

W latach 1989–2017 największą część kapitału zagranicznego przeznaczono **na fuzje i przejęcia oraz inwestycje w nowe obiekty (odpowiednio 36% i 34%).** Na dodatkowe nakłady (reinwestycje) **w funkcjonujące już firmy** przeznaczono **ok. 22% środków.** W ciągu 19 lat objętych analizą, **prywatyzacje stanowiły ok. 8% wartości** i przez ostatnich 5 lat miały już charakter wygasający (ostatnia duża prywatyzacja miała miejsce w 2013 roku).

Rysunek 2. Nakłady inwestorów zagranicznych w 2017 roku i w latach 1989–2017 według typu (w %)

Źródło: opracowanie własne.

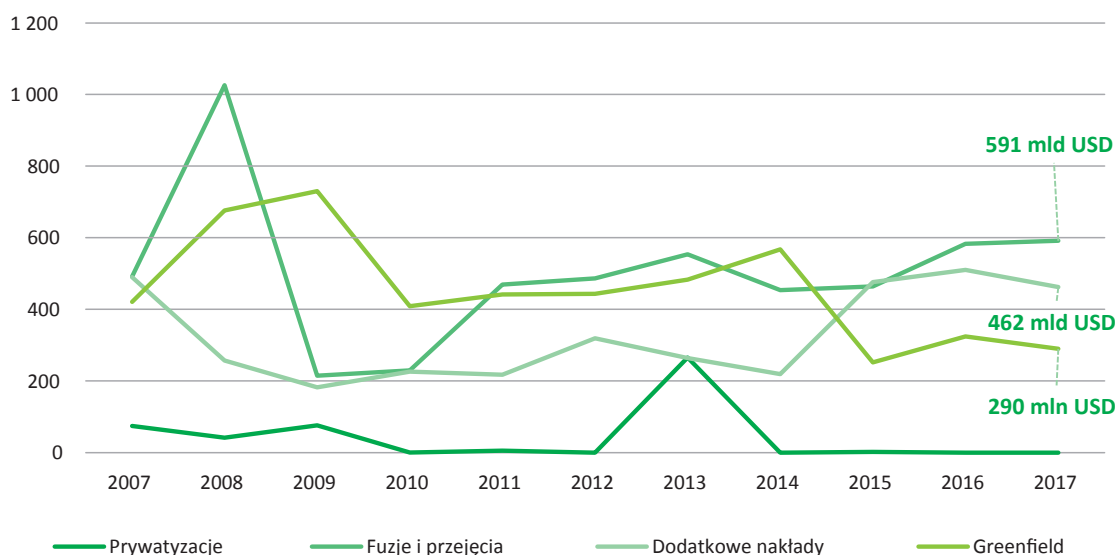
Struktura nakładów inwestycyjnych świadczy o znaczącej atrakcyjności oraz osiągnięciu pewnego stopnia dojrzałości przez rynek inwestycyjny w Małopolsce. Inwestorzy dostrzegają liczne korzyści związane z angażowaniem kapitału w obiekty zlokalizowane w regionie. Temu zjawisku towarzyszy dobra koniunktura gospodarcza,

⁷ Ze względu na różnice dotyczące metodologii stosowanej w szacowaniu nakładów *greenfield* w różnych edycjach raportu do porównywania tych wielkości na przestrzeni lat należy podchodzić z dużą ostrożnością.

a także gwałtownie rosnąca atrakcyjność rynku nieruchomości w Krakowie. Naturalnym etapem rozwoju gospodarki jest wzrost popytu na już istniejące podmioty, który wyraża się w postaci transakcji przejęć firm i nieruchomości. Należałoby również oczekiwać tendencji wzrostowych w zakresie reinwestycji obecnych firm oraz nakładów na nowe obiekty. W tym segmencie możemy zaobserwować niewielką stagnację i odwrócenie proporcji nakładów *greenfield* i reinwestycji w stosunku do przejęć. Ponadto tylko 1/3 wartości nakładów *greenfield* ma charakter całkiem nowych przedsięwzięć. Pozostałe 2/3 to rozbudowa obiektów, które powstają już od kilku lat na terenie województwa małopolskiego (traktowane są jako rozbudowa inwestycji *greenfield* rozpoczętych kilka lat temu).

Na przestrzeni ostatnich 10 lat największe amplitudy wahań występowały w przypadku nowych inwestycji, z kolei najbardziej stabilny charakter wydatkowania wiązał się z tzw. dodatkowymi nakładami, które rokrocznie wynosiły między 200 a 500 mln USD. W ostatnich trzech latach w inwestycje typu *greenfield* angażowano między 200 a 300 mln USD⁸.

Rysunek 3. Wielkość nakładów w latach 2007–2017 według typu (w mln USD)

Źródło: opracowanie własne.

Demografia firm z udziałem kapitału zagranicznego

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), z roku na rok sukcesywnie zwiększa się liczba małopolskich spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w rejestrze REGON⁹. Od 2010 roku liczba tego typu podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 2,6 tys. spółek. W 2017 roku odnotowano najwyższą jak dotąd liczbę przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, ujętych w systemie REGON (tj. 6336). W porównaniu do poprzedniego roku liczba podmiotów wzrosła o 432 (tj. o 7,3 p.p.).

⁸ Częściowym wyjaśnieniem spadku nakładów na *greenfield* jest zmiana metodologii liczenia od 2015 roku – nakłady na starsze inwestycje *greenfield* zaczęto wliczać do reinwestycji.

⁹ Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej.

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce

Liczba spółek	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zarejestrowanych w REGON	3736	3921	4186	4463	4817	5110	5904	6336
Nowo zarejestrowanych	193	226	256	297	334	293	794	667
Wyrejestrowanych	25	69	43	59	51	62	137	213

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

Liczba nowo zarejestrowanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2017 roku wyniosła 667, co stanowi wartość nieco niższą od wartości uzyskanej w 2016 roku. Z kolei w porównaniu z 2010 rokiem (193 spółki), liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON zwiększyła się 3,5-krotnie, co świadczy o znacznym wzroście aktywności zagranicznych inwestorów na terenie województwa małopolskiego na przestrzeni ostatniej dekady. W 2017 roku odnotowano największą jak dotąd liczbę podmiotów zagranicznych wyrejestrowanych z rejestru REGON (tj. 213).

Tabela 2. Stopy wejścia/wyjścia brutto, stopa wejścia netto firm z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce¹⁰

Wskaźniki demografii firm	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Stopa wejścia brutto [%]	5,4	6,1	6,5	7,1	7,5	6,0	15,5	11,3
Stopa wyjścia brutto [%]	0,7	1,9	1,1	1,4	1,2	1,3	2,7	3,6
Stopa wejścia netto [%]	4,7	4,2	5,4	5,7	6,3	4,8	12,6	7,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

W latach 2016–2017 odnotowano dosyć wysoką stopę wejścia brutto spółek z udziałem kapitału zagranicznego (tj. odpowiednio 15,5% i 11,3%). W poprzednich latach średnia wartość tego wskaźnika oscylowała wokół 6–7%. Analogiczna sytuacja przedstawia się w przypadku stopy wejścia netto, która w 2017 roku (7,7%) przewyższała średnią wartość z lat 2010–2015 wynoszącą około 5% (jednak była niższa od wartości uzyskanej w 2016 roku). Rok 2017 charakteryzował się także wysoką stopą wyjścia brutto. Wartość ta wyniosła 3,6% i w świetle przedstawionych danych była najwyższa na przestrzeni analizowanych lat. Obserwowane tendencje w liczbie podmiotów z kapitałem zagranicznym wskazują na rosnącą aktywność inwestorów w regionie. Dotyczy to również fluktuacji związanych z rejestrowaniem nowych firm i zamykaniem istniejących.

Małopolska na tle innych województw

Dostępny zasób danych krajowych i regionalnych pozwala na jedynie przybliżone porównanie aktywności inwestorów zagranicznych na terenie województwa małopolskiego względem innych województw. Dane ze statystyki publicznej dostarczają kilku wskaźników opisujących poziom zaangażowania kapitału zagranicznego w przekroju terytorialnym. Niektóre ze wskaźników opierają się przy tym na tzw. metodzie przedsiębiorstw, co oznacza klasyfikację według miejsca rejestracji spółki, a nie miejsca faktycznie realizowanej inwestycji.

¹⁰ Wyjaśnienia: a) **stopa wejścia brutto** to stosunek liczby przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność w roku t, do liczby jednostek funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego (t-1),

b) **stopa wyjścia brutto** to stosunek liczby przedsiębiorstw, które zakończyły działalność w roku t, do liczby jednostek funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego (t-1),

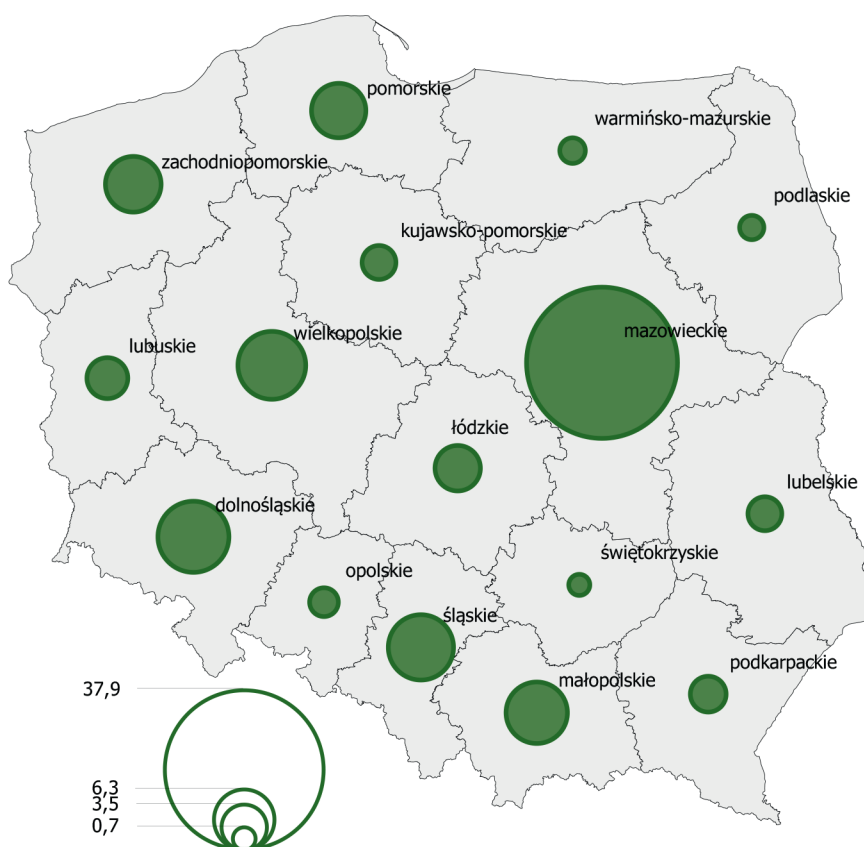
c) **stopa wejścia netto** to różnica między liczbą jednostek, które rozpoczęły działalność w danym roku, a liczbą tych, które ją zakończyły, odniesiona do liczby jednostek funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego (t-1) (zob. Rogowski, Socha, 2005).

Od 2015 roku z uwagi na zmiany metodologiczne związane z gromadzeniem danych, w tym zakresie BDL GUS, nastąpiła modyfikacja sposobu pozyskiwania danych.

Zastosowanie takiej klasyfikacji wpływa przede wszystkim na wzrost pozycji województwa mazowieckiego, z uwagi na koncentrację siedzib firm w Warszawie.

Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane na terenie Małopolski stanowiły w 2017 roku 6,7% tego typu przedsiębiorstw zlokalizowanych w skali kraju (94,7 tys. w całej Polsce). Małopolska utrzymała pod tym względem 5. lokatę w przekroju wszystkich regionów. Zdecydowanym liderem pozostał region mazowiecki z wynikiem 37,9 tys. Wyżej od Małopolski uplasowały się także województwa: dolnośląskie (8,5 tys.), wielkopolskie (7,7 tys.) oraz śląskie (7,2 tys.).

Rysunek 4. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym w 2017 roku (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poziom koncentracji podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego mierzy się ich liczbą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Pod względem danego wskaźnika województwo małopolskie uplasowało się w 2017 roku na **7. pozycji** w skali kraju. Na każde 10 tys. mieszkańców **Małopolski przypadało niecałe 19 spółek zagranicznych**. Pozycję lidera zajęło województwo mazowieckie, w przypadku którego wartość wskaźnika wyniosła ponad 70 spółek. Pod tym względem stosunkowo wysokie miejsca zajęły również województwa: zachodniopomorskie (ponad 30 spółek), dolnośląskie (ponad 29 spółek), wielkopolskie (22 spółki) oraz pomorskie (ponad 21 spółek). W skali całego kraju stopień koncentracji firm z udziałem kapitału zagranicznego **wyniósł 24,6**.

Tabela 3.

Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym i w Polsce w latach 1995 i 2017

Lp.	Województwo	Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego		Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego (%)		Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców	
		1995	2017	1995	2017	1995	2017
1.	mazowieckie	8472	37 940	35,2	40,1	16,7	70,5
2.	dolnośląskie	2323	8462	9,6	8,9	7,8	29,2
3.	wielkopolskie	2133	7676	8,9	8,1	6,4	22,0
4.	śląskie	2023	7179	8,4	7,6	4,1	15,8
5.	małopolskie	1191	6336	4,9	6,7	3,7	18,7
6.	zachodniopomorskie	1727	5174	7,2	5,5	10,0	30,3
7.	pomorskie	1712	5010	7,1	5,3	7,9	21,6
8.	łódzkie	1033	3520	4,3	3,7	3,8	14,2
9.	lubuskie	945	2831	3,9	3,0	9,3	27,8
10.	podkarpackie	239	2204	1,0	2,3	1,1	10,4
11.	lubelskie	321	1963	1,3	2,1	1,4	9,2
12.	kujawsko-pomorskie	654	1955	2,7	2,1	3,1	9,4
13.	opolskie	554	1433	2,3	1,5	5,1	14,5
14.	warmińsko-mazurskie	356	1103	1,5	1,2	2,5	7,7
15.	podlaskie	195	989	0,8	1,0	1,6	8,3
16.	świętokrzyskie	208	741	0,9	0,8	1,6	5,9
	Polska	24 086	94 658	100,0	100,0	6,2	24,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Województwo małopolskie od lat charakteryzuje się wysoką dynamiką przyrostu podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego. Tendencja ta utrzymała się także w 2017 roku. Jak wynika z danych GUS, w porównaniu do 2016 roku na terenie Małopolski przybyły 432 spółki zagraniczne. Na pozycji lidera uplasowały się województwa: podkarpackie (niemal 10-krotny wzrost) i lubelskie (6-krotny wzrost). Średnia wartość tego wskaźnika w skali kraju wyniosła 3,9 (tj. z 24,1 tys. spółek w 1995 roku do 94,7 tys. spółek w 2017 roku).

Tabela 4.

Dynamika liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce na tle kraju

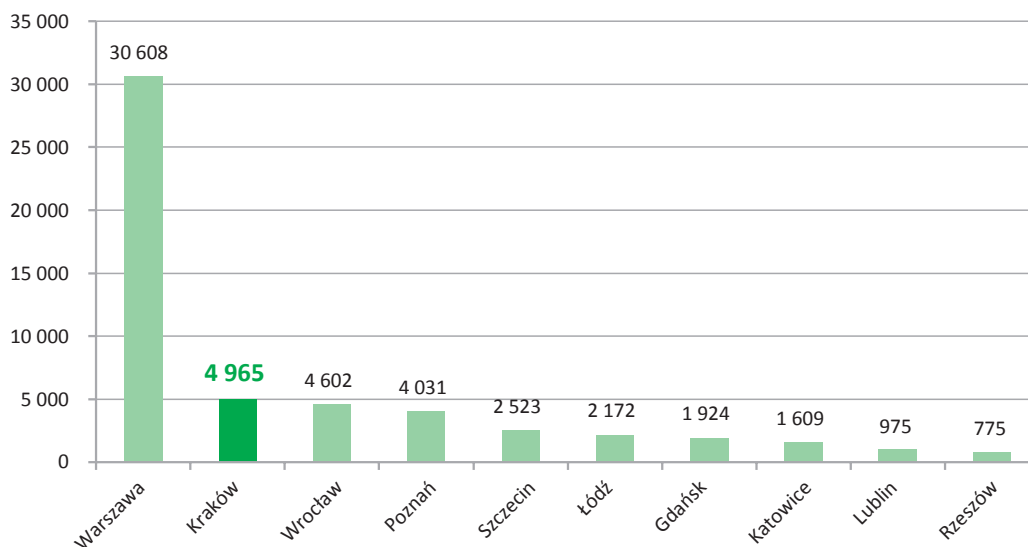
Udział Małopolski w liczbie firm w Polsce (%)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zarejestrowanych w REGON	5,5	5,5	5,6	5,7	5,8	6,0	6,5	6,7
Nowo zarejestrowanych	6,4	6,9	6,8	7,4	8,0	8,4	3,6	5,4
Wyrejestrowanych	3,2	5,8	5,5	7,7	6,1	7,4	10,0	8,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Mając na uwadze liczbę podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego funkcjonujących na terenie poszczególnych miast, należy stwierdzić, że **w 2017 roku Kraków uplasował się na pozycji wicelidera w skali kraju**

z wynikiem 4965 zarejestrowanych firm (tj. 78,4% ogółu małopolskich spółek). Najwięcej podmiotów zagranicznych od lat jest zarejestrowanych na terenie Warszawy (30 608 spółek). Stolica Małopolski wyprzedziła m.in. takie miasta, jak: Wrocław (4602 spółki), Poznań (4031 spółek) czy Szczecin (2523 spółki).

Rysunek 5. Czołowa dziesiątka miast pod względem liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W świetle danych GUS w 2017 roku województwo małopolskie zajęło 5. pozycję na tle wszystkich regionów pod względem wielkości kapitału podstawowego¹¹ podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego. Spółki zarejestrowane w Małopolsce osiągnęły wynik 17 311 mln zł, co stanowi 7,9% analizowanej wartości w skali kraju. W województwie mazowieckim wartość ta wyniosła 101 995 mln zł (tj. 46,6%). Wyżej od Małopolski uplasowały się również województwa: wielkopolskie (25 193 mln zł – 11,5%), śląskie (19 389 mln zł – 8,9%) oraz dolnośląskie (18 438 mln zł – 8,4%).

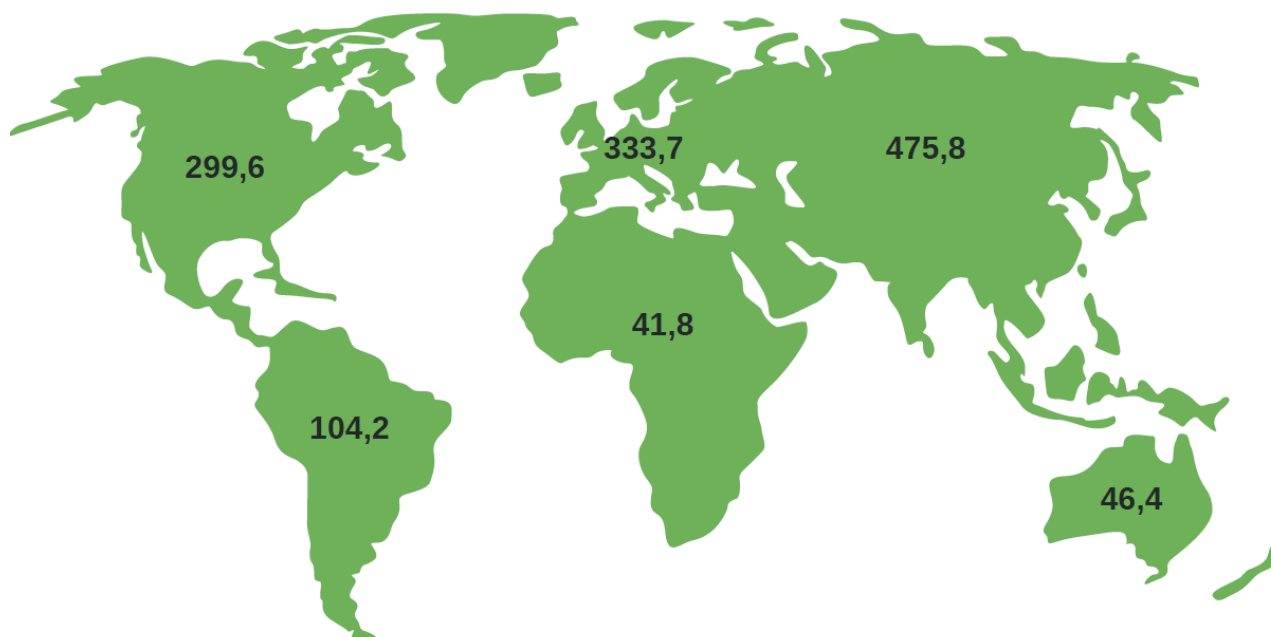
Trendy w napływie inwestycji w Polsce i na świecie

W świetle danych Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (*United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD*)¹² w 2017 roku odnotowano wartość globalnych przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych w wysokości 1,43 bln USD. W porównaniu do roku ubiegłego zanotowano tym samym znaczący spadek wartości przepływów w skali światowej (o około 20%).

¹¹ Kapitał podstawowy stanowi własne źródło finansowania posiadanych przez spółkę aktywów w formie wniesionych przez wspólników wkładów rzeczowych i pieniężnych, określanych składnikami majątkowymi spółki.

¹² Organizacja będąca organem pomocniczym ONZ, której celem działania jest wspieranie rozwoju gospodarczego (zwłaszcza państw rozwijających się), handlu międzynarodowego i światowych inwestycji.

Rysunek 6. Wartość wpływów z tytułu BIZ w poszczególnych częściach świata w 2017 roku (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UNCTAD.

Jako przyczynę tak wyraźnej zmiany wymienia się przede wszystkim ograniczenie wartości transgranicznych fuzji i przejęć. Spadek dotyczył przy tym w znacznej mierze krajów rozwiniętych (w tym krajów Europy), natomiast przepływy krajów rozwijających pozostały na stosunkowo stabilnym poziomie.

Z kolei z raportu fDi Markets pn. *Globalne trendy z zakresu inwestycji greenfield* wynika, że w 2017 roku mimo silnego światowego wzrostu gospodarczego¹³, **wielkość światowych przepływów BIZ spadła o 16% względem roku ubiegłego**. W porównaniu do 2016 roku szczególnie widoczny był znaczący spadek transgranicznych fuzji i przejęć (M&A) – o 23%. BIZ o charakterze *greenfield* odnotowały 15,2-procentowy spadek inwestycji kapitałowych (tj. do 662,6 mld USD) oraz towarzyszący temu spadek globalnych miejsc pracy z BIZ o 9,4%.

Pomimo wyżej opisanych spadków, w 2017 roku łączny napływ BIZ do Europy w stosunku do 2016 roku wzrósł o 14%, z kolei **liczba miejsc pracy** utworzonych dzięki napływowi BIZ **wzrosła o 12%**. Pozytywny jest fakt, że w świetle danych dostarczonych przez raport w 2017 roku **wzrosło znaczenie Polski jako kluczowego miejsca dla lokowania BIZ**.

W 2017 roku Polska uplasowała się w trójce europejskich liderów z zakresu wielkości zagranicznych inwestycji kapitałowych, z wynikiem 14,8 mld USD, co stanowi 8% ogółu. Pod tym względem wyprzedziły ją jedynie Wielka Brytania (33,2 mld USD – 18%) i Rosja (15,9 mld USD – 9%). Pod względem liczby projektów BIZ w 2017 roku Polska zajęła również wysoką **5. lokatę** w skali Europy z wynikiem **338 (tj. około 6% ogółu)**. Wyżej od nas ulokowały się jedynie: Wielka Brytania, Niemcy, Francja i Hiszpania.

W Europie Zachodniej znaczny wpływ na strukturę BIZ miała **niepewność inwestorów zagranicznych związana z brexitem** oraz polityką handlową. W związku z ogłoszeniem zamiaru wyjścia Wielkiej Brytanii z UE na rynku inwestycji zagranicznych pojawiło się wiele wątpliwości, skutkujących wycofywaniem inwestycji z danej destynacji na rzecz krajów sąsiednich. Sama Wielka Brytania pozostała w 2017 roku nadal na pozycji lidera wśród krajów europejskich, chociaż w stosunku do ubiegłych lat odnotowano w niej spadek inwestycji kapitałowych i liczby projektów BIZ.

¹³ Ponieważ jednym z czynników silnie skorelowanych z wielkością bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest wzrost PKB oraz rozwój gospodarczy poszczególnych krajów, zjawisko to zostało w szczególny sposób wyeksponowane przez autorów raportu.

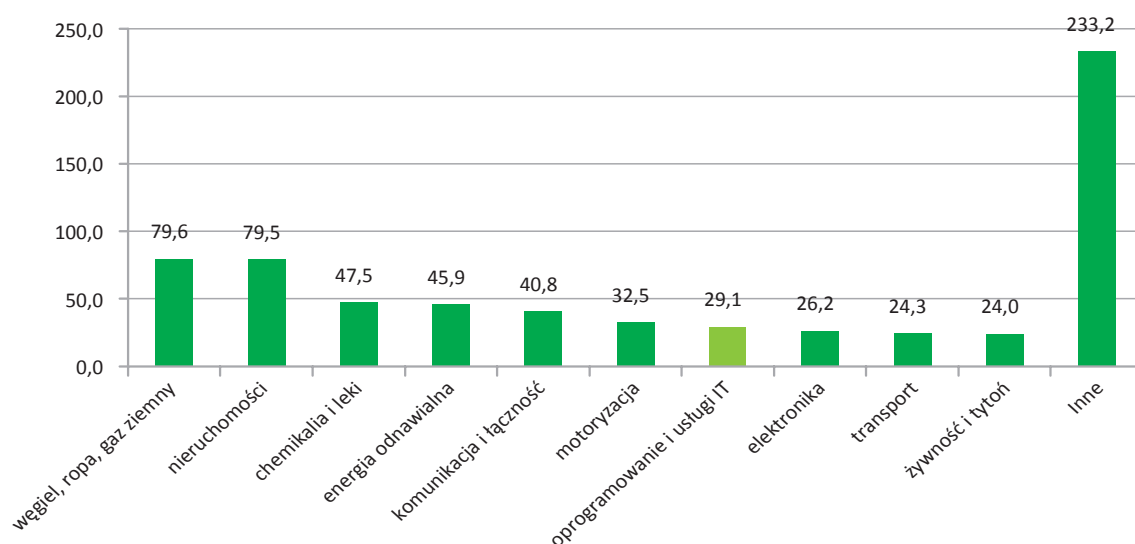
Tabela 5. Czołowa dziesiątka krajów europejskich pod względem liczby projektów BIZ w 2017 roku

Lp.	Kraj	Projekty BIZ w 2017 roku	Zmiana względem 2016 roku (%)
1.	Wielka Brytania	939	-10
2.	Niemcy	766	-24
3.	Francja	696	48
4.	Hiszpania	385	19
5.	Polska	338	24
6.	Holandia	261	26
7.	Rosja	203	2
8.	Irlandia	199	6
9.	Belgia	165	19
10.	Rumunia	155	40
X	Inne	1502	8
	Suma	5609	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych fDi Markets.

Analizując wielkość międzynarodowych inwestycji kapitałowych BIZ w przekroju na poszczególne sektory gospodarcze, należy stwierdzić, że w 2017 roku największy odsetek dotyczył branży energetycznej oraz nieruchomości (w obu przypadkach po 12% udziału). **Sektor IT uplasował się pod tym względem na 5. pozycji z wynikiem 29,1 mld USD (tj. 4%).** Jeśli chodzi o liczbę projektów BIZ realizowanych w ramach poszczególnych sektorów, na pozycji lidera, ze znaczną przewagą tego typu inwestycji, uplasowała się w 2017 roku branża związana z oprogramowaniem i usługami IT (2237 projektów).

Rysunek 7. Wartość światowych bezpośrednich zagranicznych inwestycji kapitałowych w przekroju na sektory gospodarcze (w mld USD)

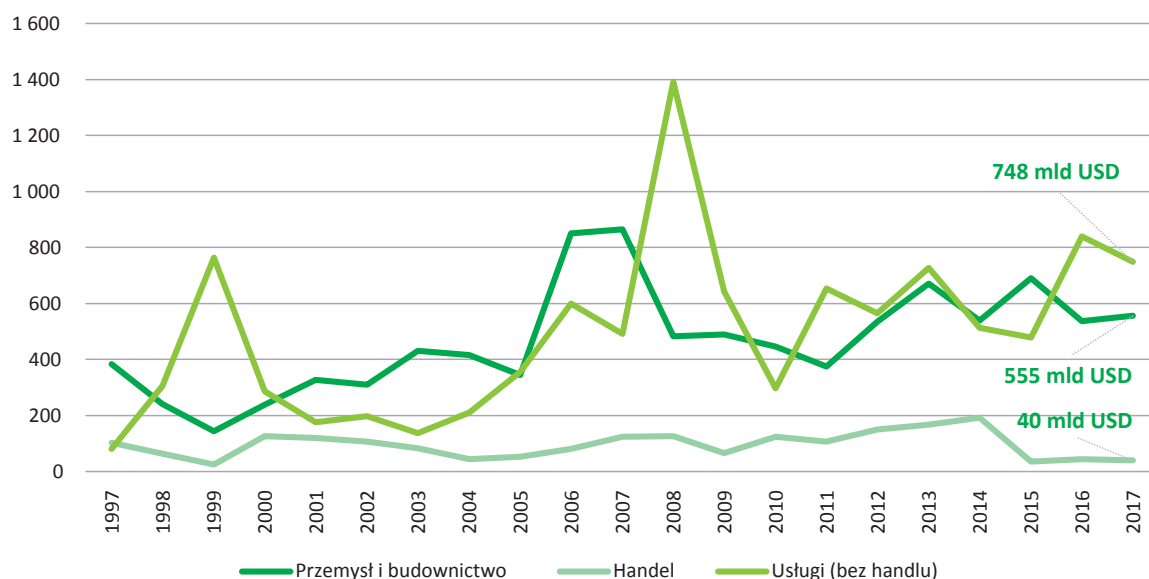

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych fDi Markets.

Struktura branżowa inwestycji

Struktura branżowa inwestycji zagranicznych jest zdominowana przez sektor **przemysłowy, wraz z budownictwem (sekcje B-F według klasyfikacji PKD2007) oraz usługami, nie licząc handlu (sekcje H-S)**. Nakłady inwestycyjne na przemysł w 2017 roku wyniosły ok. **555 mln USD**. Strumień inwestycji w sektorze usług to kwota zbliżona do **748 mln USD**. W sektorze przemysłowym dominowały nakłady poniesione na przetwórstwo przemysłowe, a w usługach – działania związane z obsługą rynku nieruchomości. Nakłady na **handel** odgrywały marginalną rolę i wyniosły ok. **40 mln USD**. Wysoki udział inwestycji w przemyśle i budownictwie wynikał głównie z dodatkowych nakładów na rozbudowę istniejących już zakładów, a w usługach – przede wszystkim z fuzji i przejęć występujących na rynku nieruchomości.

Rysunek 8. Napływ inwestycji do województwa małopolskiego według roku i sektorów gospodarki (w mln USD)

Źródło: opracowanie własne.

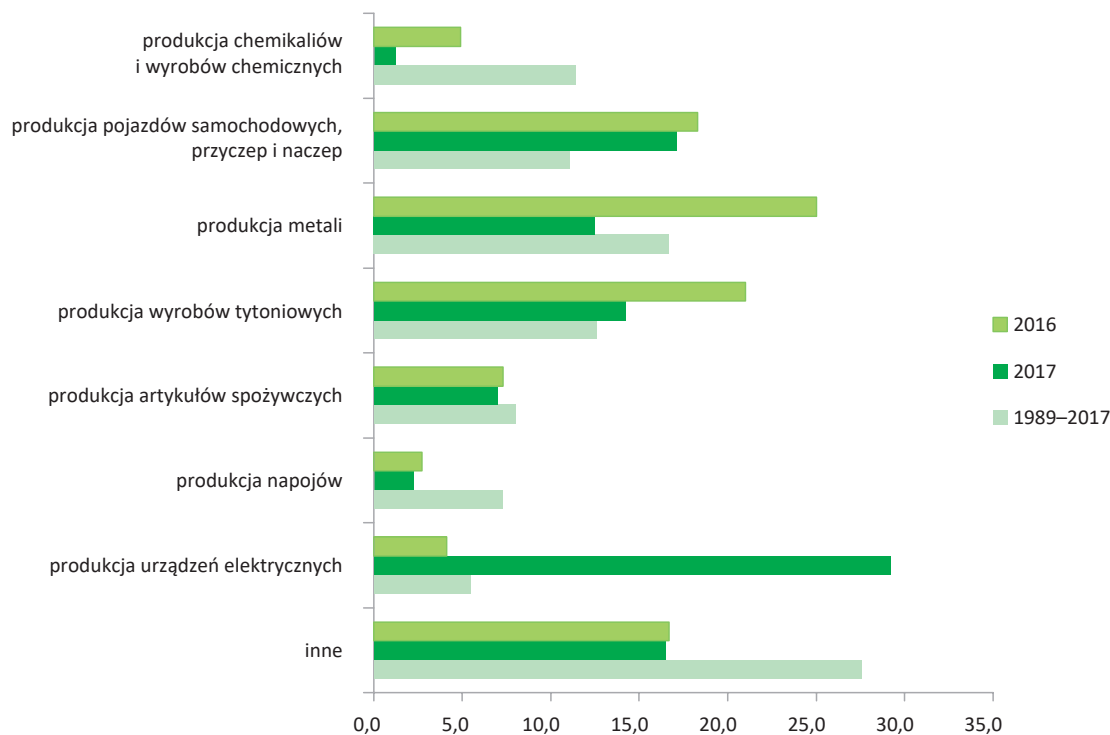
W strukturze nakładów przeważały usługi, stanowiąc niemal 56% strumienia inwestycji. W ramach tego sektora **najsilniej zarysowała się sekcja związana z obsługą rynku nieruchomości** (sekcja L)¹⁴. **Przemysł to niewiele ponad 41% wartości inwestycji.** Warto zaznaczyć, że budownictwo nie obejmuje działalności inwestycyjnej związanej z budową osiedli mieszkaniowych oraz biurowców. W przypadku osiedli mieszkaniowych przyjęto, że inwestorem są przyszli mieszkańcy ponoszący ostatecznie koszty budowy. W przypadku biurowców, że nieruchomości są budowane w celu komercyjnego funkcjonowania na rynku nieruchomości i/lub w celu sprzedaży innemu inwestorowi. Znaczna część przedsięwzięć była związana z sekcją przetwórstwa przemysłowego (sekcja C), **a nakłady w handlu wyniosły niecałe 3%**. Taka sytuacja może częściowo wynikać ze zmiany modelu realizacji inwestycji w handlu. Największe nakłady są ponoszone przez wyspecjalizowane firmy deweloperskie, które wynajmują powierzchnie podmiotom handlowym. We wcześniejszych latach firmy handlowe nierzadko same realizowały inwestycje w nieruchomości¹⁵.

¹⁴ W ramach tej sekcji uwzględniono projekty budowlane prowadzone przez deweloperów w charakterze generalnego wykonawcy przygotowywane dla najemców i przejmowane w ramach transakcji rynkowych.

¹⁵ Dotyczy to także przejęć i fuzji obiektów handlowo-usługowych.

W 2017 roku ponad 90% wszystkich przedsięwzięć z udziałem kapitału zagranicznego realizowanych w ramach sektora przemysłu i budownictwa związane było z przetwórstwem przemysłowym. W przypadku pozostałych branż realizowano jedynie pojedyncze inwestycje w ramach sekcji związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną itp. oraz w budownictwie. Udział pozostałych sekcji w ramach sektora przemysłowego miał w analizowanym roku znaczenie marginalne.

Rysunek 9. Udział wybranych gałęzi w inwestycjach zagranicznych w przemyśle przetwórczym (w %)

Źródło: opracowanie własne.

Największa transakcja, jaka została zrealizowana w Małopolsce w 2017 roku, dotyczyła przejęcia przez Międzynarodowy fundusz inwestycyjny *Triton Partners Limited*¹⁶ firmy *SGL Carbon S.A.* w Nowym Sączu – jednego z największych lokalnych przedsiębiorstw zajmującego się produkcją wyrobów z węgla i grafitu. Poprzednim właścicielem zakładu był koncern SGL Carbon. Zgodnie z informacjami prasowymi całość transakcji stanowiąca nabycie (wraz ze spłatą zobowiązań) dwóch zakładów produkcyjnych – w Raciborzu i Nowym Sączu, wyniosła 250 mln euro. Szacowana wartość przejęcia przypadająca na część zakładu zlokalizowaną na terenie województwa małopolskiego mogła przekroczyć 100 mln USD. W 2018 roku spółka zmieniła nazwę na *Cobex sp. z o.o.*

¹⁶ Zgodnie z informacją zamieszczoną na stronie funduszu, geograficzna struktura pochodzenia kapitału prezentuje się następująco: Europa 49%, Ameryka Północna 30%, Azja – Pacyfik 11%, Środkowy Wschód 9%, inne 1% [<https://www.triton-partners.com/investors/>].

Tabela 6.

Inwestycje w przemyśle o wartości powyżej 5 mln USD na terenie województwa małopolskiego w 2017 roku

Miejsce inwestycji	Inwestor	Wartość inwestycji (w mln USD)	Kraj inwestora
SGL Carbon Polska S.A.	Triton Partners Limited	powyżej 100	NN
Philip Morris Polska S.A.	ALTRIA	50–100	USA
ArcelorMittal Poland S.A.	ArcelorMittal	10–50	Luksemburg/ Wielka Brytania
Valeo Autosystemy Sp. z o.o.	Grupa Valeo	10–50	Francja
Nidec Motors & Actuators (Poland) Sp. z o.o.	Nidec Corporation	10–50	Japonia
Jerónimo Martins Polska S.A. (Biedronka)	Jerónimo Martins	10–50	Portugalia
Wawel S.A.	Hosta International AG	10–50	Szwajcaria
Schneider Electric Industries Polska Sp. z o.o.	Schneider Electric S.E.	10–50	Francja
Valeo Autosystemy Sp. z o.o.	Grupa Valeo	10–50	Francja
Man Trucks Sp. z o.o.	Volkswagen AG	10–50	Niemcy
Krakowskie Zakłady Automatyki S.A.	MVC Capital Inc. i Bombardier Inc.	10–50	USA
TEVA Operations Poland Sp. z o.o.	Teva Pharmaceutical Industries Ltd.	5–10	Izrael
Alfa Laval Kraków Sp. z o.o.	Alfa Laval Holding AB	5–10	Szwecja
Polplast Polska Sp. z o.o.	Grupa GDM S.A.	5–10	Francja
Sopem Sp. z o.o.	Somfy SA	5–10	Francja
EDF Polska SA	EDF	5–10	Francja
Staco Polska Sp. z o.o.	Staco Holding B.V.	5–10	Holandia
Grupa Kęty SA	NN Group N.V. i Aviva plc	5–10	Holandia/Wielka Brytania
Lajkonik Snacks Sp. z o.o.	Leithart Holding GmbH	5–10	Austria
SumiRiko Poland Sp. z o.o.	Sumitomo Corporation i Mitsui & CO. Ltd.	5–10	Japonia
Benda-Lutz Skawina sp. z o.o.	DIC Corporation	5–10	Japonia
Aptiv Services Poland	Aptiv PLC	5–10	Wielka Brytania
Grupa Azoty S.A.	JSC Acron	5–10	Rosja
Pratt and Whitney Tubes Sp. z o.o.	United Technologies Corporation	5–10	USA
Coca-Cola HBC Poland Sp. z o.o.	The Coca-Cola Company	5–10	USA

Źródło: opracowanie własne.

W strukturze branżowej realizowanych inwestycji najmocniej zaznacza się przetwórstwo przemysłowe, które w dużej mierze odpowiada za wysoki odsetek nakładów poniesionych w sektorze przemysłowym. Wśród poszczególnych gałęzi, największy napływ inwestycji odnotowano w dziale *Produkcja urządzeń elektrycznych*, co związane było głównie z transakcją przejęcia *SGL Carbon Polska S.A.* Ponadto nakłady przekraczające 1 mln USD poniosły takie firmy jak *Schneider Electric Industries Polska Sp. z o.o.* (niemiecki *Schneider Electric S.E.*), *Sopem Sp. z o.o.* (francuski *Somfy SA*), *Norlys Sp. z o.o.* (norweski *Norlys AS*) i *Mabuchi Motor Poland Sp. z o.o.* (japoński *Mabuchi Motor Co. Ltd.*). Łącznie w tej branży napływ inwestycji przekroczył 150 mln USD.

Podobnie jak w poprzednich latach odnotowuje się wysoki poziom nakładów inwestycyjnych klasyfikowanych w ramach działu *Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep*. Jest to kwota ponad 90 mln USD. W tej sekcji wyróżniły się przede wszystkim nakłady na: *Valeo Autosystemy Sp. z o.o.* (francuska *Grupa Valeo*), *Nidec Motors & Actuators (Poland) sp. z o.o.* (*Nidec Corporation*), *Man Trucks Sp. z o.o.* (niemiecki *Volkswagen AG*), *Aptiv Services Poland* (brytyjski *Aptiv PLC*), *BWI Poland Technologies Sp. z o.o.* (*BWI Group*), *Cooper Standard Polska Sp. z o.o.* (amerykański *Cooper-Standard Automotive Inc.*).

Tradycyjnie już duże nakłady inwestycyjne są przeznaczane na produkcję wyrobów tytoniowych – w tej gałęzi gospodarki zdecydowanie dominuje firma *Philip Morris Polska S.A. (ALTRIA)*, a poniesione wydatki przekraczają 70 mln USD. Nieco mniej, bo ok. 65 mln USD odnotowano w branży związanej z produkcją metali. W tym dziale wyróżnia się *ArcelorMittal Poland S.A. (ArcelorMittal)* wraz ze spółkami zależnymi. Inwestor ma na terenie województwa liczne spółki działające w branży przemysłowej. Największy zakład stanowi huta stali działająca w ramach koncernu *ArcelorMittal Poland S.A.* Obok niej należy wymienić inne przedsiębiorstwa, w których inwestor ten ma udziały. Są to: *Stalprodukt S.A.*, *Tameh Polska sp. z o.o.* oraz huta ZGH „Bolestaw” S.A. Warta odnotowania jest także aktywność *Grupy Kęty S.A.* (udziałowcem są brytyjskie i holenderskie fundusze emerytalne) i *Benda – Lutz Skawina sp. z o.o.* (*Sun Chemical* należąca do japońskiej *DIC Corporation*).

Istotny wkład w zakresie napływu inwestycji zagranicznych ma także przemysł spożywczy. Nakłady w tej gałęzi wyniosły ponad 36 mln USD. Wśród inwestorów wyróżniają się nakłady poniesione przez *Wawel S.A.* (szwajcarska *Hosta International AG*) w Dobczycach, gdzie zrealizowano inwestycję w postaci wybudowania nowej hali produkcyjnej. Dodatkowe nakłady poniosły także skawińskie zakłady *Lajkonik Snacks Sp. z o.o.* (*Leithart Holding GmbH*) *Intersnack sp. z o.o.* (*Grupa Intersnack AB* z siedzibą w Niemczech), *Bahlsen Polska Sp. z o.o. sp. k.* (niemiecka *Grupa Bahlsen*) oraz *Grana sp. z o.o.* (*Grupa Cafea*), *Dan Cake Polonia Sp. z o.o.* (*Kuchenmeister GmbH*). W branży wyrobów mięsnych wyróżnia się *Bell Polska Sp. z o.o.* (szwajcarski *Coop Cooperative*) i *Sokołów S.A.* mający oddział w Tarnowie (duński *Leverandorselskabet Danish Crown AmbA*).

Tabela 7. Wartość BIZ w sektorze przemysłowym oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2017

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2017			Nakłady 2017		
		Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
B-F	Przemysł	10 635,5	X	45,8	555,5	X	41,4
B	Górnictwo i wydobywanie	30,6	100	0,1	0	100	0,0
C	Przetwórstwo przemysłowe	9241,9	100	39,8	526,2	100	39,2
10	Produkcja artykułów spożywczych	729,8	7,9	3,1	36,9	7,0	2,7
11	Produkcja napojów	662,0	7,2	2,8	11,8	2,2	0,9
12	Produkcja wyrobów tytoniowych	1146,8	12,4	4,9	74,9	14,2	5,6
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	10,1	0,1	0,0	0,4	0,1	0,0
15	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	11,4	0,1	0,0	0	0,0	0,0
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka	10,6	0,1	0,0	0	0,0	0,0
17	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	221,3	2,4	1,0	8,0	1,5	0,6
18	Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	217,2	2,4	0,9	2,3	0,4	0,2
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1041,0	11,3	4,5	6,6	1,3	0,5
21	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	343,7	3,7	1,5	10,6	2,0	0,8
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	227,4	2,5	1,0	16,4	3,1	1,2
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	512,3	5,5	2,2	9,1	1,7	0,7
24	Produkcja metali	1521,6	16,5	6,5	65,7	12,5	4,9
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych	784,8	8,5	3,4	16,4	3,1	1,2
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	272,7	3,0	1,2	153,7	29,2	11,4
28	Produkcja maszyn i urządzeń	324,6	3,5	1,4	11,1	2,1	0,8

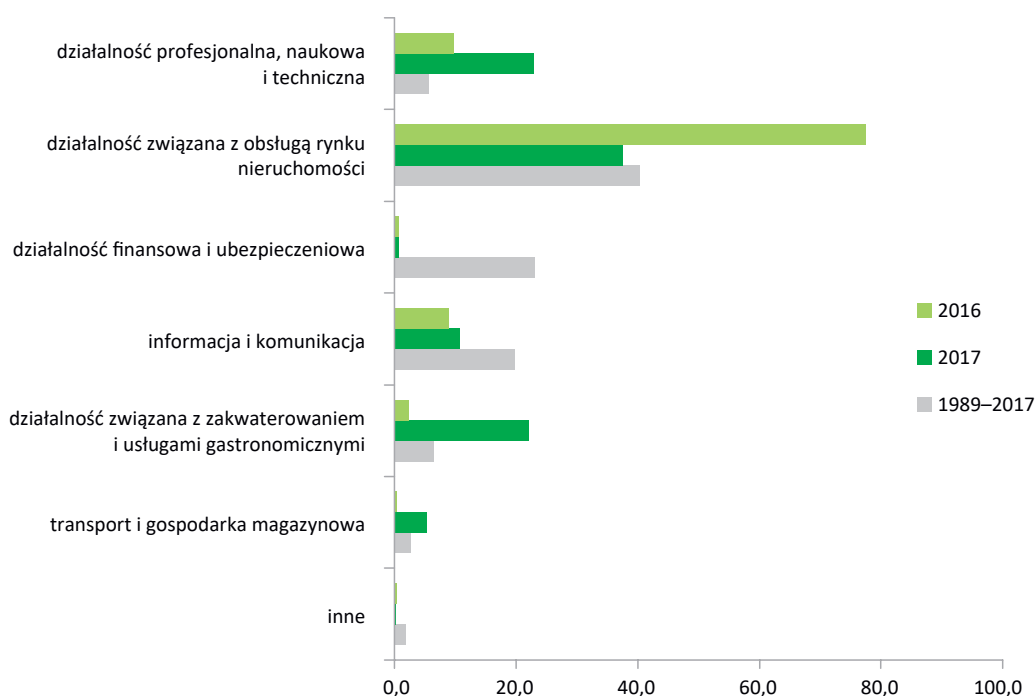
PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2017			Nakłady 2017		
		Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
29	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	349,4	3,8	1,5	90,0	17,1	6,7
30	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	739,7	8,0	3,2	5,2	1,0	0,4
31	Produkcja mebli	37,3	0,4	0,2	0	0,0	0,0
32	Pozostała produkcja wyrobów	30,0	0,3	0,1	2	0,4	0,1
	Pozostałe branże	48,1	0,5	0,2	5,1	1,0	0,4
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz... parą wodną itp.	959,2	100	4,1	13,4	100	1,0
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz...	959,2	100	4,1	13,4	100	1,0
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	52,0	100	0,2	2,0	100	0,1
38	Zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów ...	52,0	100	0,2	2,0	100	0,1
F	Budownictwo	351,7	100	1,5	13,9	100	1,0
41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	117,4	33,4	0,5	1,0	7,2	0,1
42	Roboty związane z budową obiektów...	187,7	53,4	0,8	0,2	1,4	0,0
43	Roboty budowlane specjalistyczne	46,7	13,3	0,2	12,7	91,4	0,9

Źródło: opracowanie własne.

W 2017 roku bezpośrednio inwestycje zagraniczne w handel stanowiły niewielki odsetek na tle pozostałych sektorów gospodarki, tj. pochłonęły **ok. 3% całkowitych nakładów poniesionych w województwie**. Łączna kwota wydatków na projekty i przedsięwzięcia tego typu wyniosła w tym okresie **ok. 40 mln USD**.

Stosunkowo dużą aktywnością inwestycyjną na terenie regionu, podobnie jak w latach poprzednich, wykazał się portugalski inwestor *Jeronimo Martins* (spółka *Jeronimo Martins Polska S.A.*), będący właścicielem sieci supermarketów *Biedronka* i aptek *Hebe*. Miały one zarówno charakter *greenfield* (budowa nowych sklepów w Małopolsce), jak i dodatkowych nakładów inwestycyjnych na rozbudowę i modernizację już istniejących placówek. Na istotność nakładów typu *greenfield* należy również zwrócić uwagę w przypadku inwestycji realizowanych przez sieci hipermarketów *Lidl sp. z o.o.* oraz *Kaufland Polska Markety sp. z o.o. sp. k.* należących do *Schwarz Gruppe z Niemiec*. Udział w działaniach inwestycyjnych w handlu miała ponadto sieć supermarketów *Tesco Polska sp. z o.o.*, należąca do inwestora z Wielkiej Brytanii (*Tesco PLC*).

Rysunek 10. Udział wybranych gałęzi usług w inwestycjach zagranicznych w usługach ogółem (w %)

Źródło: opracowanie własne.

Wśród nakładów inwestycyjnych dotyczących usług dominują aktywności związane z obsługą rynku nieruchomości. Branża ta w 2017 roku zainwestowała znaczącą część nakładów na terenie województwa małopolskiego. Taki rozwój sytuacji skutkowało powstawaniem nowych biur (nieruchomości) i realizacją licznych transakcji ich zakupu.

Najwyższą wartość finansową na terenie województwa małopolskiego osiągnęła transakcja sprzedaży kompleksu biurowego *DOT Office* na Czerwonych Makach. Budynki D i E zostały sprzedane przez *Grupę Buma*. Nabywcą jest międzynarodowa grupa inwestycyjna *Golden Star Estate*. Cały kompleks składa się z pięciu nowoczesnych budynków biurowych o łącznej powierzchni najmu ponad 43 tys. m². Głównymi najemcami są m.in. *Shell Business Operations*, *Motorola Solutions Systems* i *Ericsson*. Dokładna wartość transakcji dotycząca dwóch sprzedanych budynków jest poufna, ale ich szacunkowa wartość na podstawie analizy innych transakcji nieruchomości w tym okresie wynosi 70–100 mln USD.

Na rynku nieruchomości zaznaczyła się także transakcja zlokalizowana w Krakowie – *Vinci Office Center*. Biurowiec o powierzchni najmu przekraczającej 20 tys. m² przeszedł w ręce funduszu *Benson Elliot* (struktura inwestycyjna oparta w połowie na kapitale pochodzącym ze Stanów Zjednoczonych oraz 40% z Europy). Krakowski biurowiec stanowił część większej transakcji, obejmującej nieruchomości w Gdańsku, Łodzi i Poznaniu. Całość transakcji zbliżona jest do 110 mln USD.

Kolejna duża transakcja dokonywana na krakowskim rynku nieruchomości dotyczyła sprzedaży *Centrum Handlowego Zakopianka*. Zakup dokonany przez *Echo Polska Properties Sp. z o.o.* w części finansowany był ze środków pochodzących z kapitału zagranicznego. Środki pochodzące od inwestorów ze Stanów Zjednoczonych oraz RPA mogły stanowić nawet 50% wartości transakcji szacowanej na ok. 40–50 mln USD.

W segmencie nieruchomości odnotowano również istotne inwestycje o charakterze *greenfield* (nowo powstałe biurowce i centra handlowe). W 2017 roku dokończono budowę *Centrum Handlowego Serenada* w Krakowie. Przedsięwzięcie realizowane było od 2015 roku. Część nakładów związanych z budową, poniesionych przez francuskiego inwestora *Euris SAS* szacowanych na łączną kwotę kilkunastu milionów dolarów przypisano do 2017 roku. Do skutku nie doszła jednak transakcja przejęcia *CH Serenada* i *CH Krokus* zaaranżowana na przełomie lat 2017 i 2018. Po podpisaniu umowy przedwstępnej w 2017 roku, ostatecznie odstąpiono od jej realizacji.

Z punktu widzenia gospodarczego rozwoju największego miasta regionu – Krakowa, jedną z istotniejszych inwestycji ostatnich lat stanowi budowa *Unity Tower* (tzw. Szkieletora). Po kilkudziesięciu latach dla nieukończonej wieży wyrastającej powyżej niskiej zabudowy centrum miasta został opracowany nowy plan użyteczności, a wraz z nim rozpoczął się proces przebudowy. Budynek docelowo osiągnie 102,5 m wysokości i zostanie zaadaptowany jako część szerszej koncepcji zabudowań biurowo-usługowych. Całość inwestycji przy Rondzie Mogiłskim będzie nosiła nazwę *Unity Centre*. Prace nad inwestycją ruszyły w 2017 roku, a realizuje je spółka *EuroZone Equity Company S.A.* Wartość kontraktu dla generalnego wykonawcy całości inwestycji to ok. 100 mln euro (jest prowadzona w 2 etapach).

Kolejna duża inwestycja realizowana na krakowskim rynku budowlanym nosi nazwę *HighFive*. Pierwszy etap inwestycji szwedzkiego *Skanska AB* to dwa 6-kondygnacyjne biurowce o powierzchni biurowej około 23,5 tys. m² (obiekty D i E, zlokalizowane między *Hotelem Ibis* a *Galerią Krakowską*). Ich budowę zakończono w IV kwartale 2017 roku. Szacuje się, że wydatki związane z tą inwestycją w 2017 roku mogły wynieść kilkanaście milionów dolarów. Tego samego roku prowadzona była również budowa centrum biznesowego *V.Office* realizowana przez *AFI (Africa Israel Investment) Group Ltd.* Szacowane nakłady poniesione dla obydwu inwestycji mogły wynieść ponad 10 mln dolarów.

Spore zamieszanie wywołała również inwestycja określana mianem *O3 Business Campus*. Szacowane nakłady na budowę nowych przestrzeni w kompleksie biurowym przekroczyły kilkanaście milionów dolarów. W 2017 roku część budynków stała się także przedmiotem transakcji. Za kwotę co najmniej 20 mln USD zabudowania powstałe w ramach II etapu inwestycji trafiły w ręce funduszu *Redefine Properties Ltd.* pochodzącego z Republiki Południowej Afryki. Transakcja została zamknięta w ostatnich dniach 2017 roku.

Na rynku transakcji odznaczył się także sektor hotelarski. Na początku 2017 roku odnotowano przejęcie 5-gwiazdkowego hotelu *Sheraton* w Krakowie przez Fundusz inwestycyjny *Invesco Limited* z siedzibą w Stanach Zjednoczonych od dotychczasowego właściciela – *Wawel Holding sp. z o.o.* Jak wynika z informacji prasowych, transakcja osiągnęła wartość 70 mln euro.

Przejęcie, które również nie umknęło uwadze analityków rynku hotelarskiego, dotyczyło sprzedaży hotelu *Vienna House Easy Chopin Kraków*. Dotychczasowy właściciel – austriacki *Warimpex* – sprzedał nieruchomość tajskiemu inwestorowi *U City Public Company Ltd.* Łącznie kwota transakcji sięgnęła 180 mln euro. Szacując

na podstawie parametrów sprzedanych hoteli, część transakcji dotycząca krakowskiego hotelu mogła być warta 20–25 mln USD.

W 2017 roku ważnym wydarzeniem dla małopolskiej branży hotelarskiej było zakończenie budowy *PURO Hotel Kazimierz (Genfer Hotels)* w Krakowie oraz dawno zapowiadane zakończenie prac przy budowie hotelu *Radisson Blu Hotel & Residences Zakopane*. Inwestycja dotycząca drugiego ze wspomnianych budynków trwała już od kilku lat.

W branży pozostałych usług największą transakcją odnotowano w zakresie przejęcia firm z branży kurierskiej *Integer S.A.* i *InPost S.A.* Właściciel paczkomatów z siedzibą w Krakowie został wykupiony przez amerykański fundusz *Advent Interantional Corporation*. Całość transakcji, w którą był zaangażowany kapitał zagranicznego inwestora, zamknęła się w granicach 100 mln USD.

Charakteryzując branżę usług, warto również wspomnieć o nakładach poniesionych przez *Shell Polska Sp. z o.o.* Brytyjsko-holenderski koncern paliwowy *Royal Dutch Shell Plc* przeniósł w 2017 roku swoje centrum usługowe z Zabierzowa do kompleksu biurowego *DOT Office* na Czerwonych Makach w Krakowie. Nakłady inwestycyjne wyniosły w tym wypadku kilkanaście milionów USD. W tym sektorze nakładami wyróżniły się także firmy z sekcji *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*. Były to przede wszystkim *Grupa Onet* (niemiecki *Axel Springer SE i Ringier AG*), *Alight Solutions Europe Sp. z o.o.* (amerykańska *Grupa Tempo Acquisition LLC*), *Motorola Solutions Systems Polska Sp. z o.o.* (amerykańska *Motorola Solutions Inc.*), *Nokia Solutions and Networks Sp. z o.o.* (fińska *Nokia Corporation*). Szacowane kwoty nakładów tych firm oscylowały się w przedziale 5–10 mln USD.

Tabela 8.

Inwestycje o wartości powyżej 5 mln USD na terenie województwa małopolskiego w 2017 roku w usługach

Miejsce inwestycji	Inwestor	Wartość nakładów (mln USD)	Kraj inwestora
Golden Star Estate B.V. (kompleks biurowy DOT Office)	Golden Star Estate B.V.	pow. 100	NN
Wawel Holding Sp. z o.o. (Hotel Sheraton Grand, Kraków)	Invesco Ltd	50–100	USA
Integer.pl S.A.	Advent Interantional Corporation	50–100	USA
Vinci Office Center (biurowiec)	Benson Elliot	50–100	USA
Inpost S.A.	Advent Interantional Corporation	10–50	USA
CH Zakopianka (zakup przez Echo Polska Properties Sp. z o.o.)	Redefine Properties Ltd. I Griffin-PIMCO-Oaktree	10–50	RPA
Warimpex (sprzedaż hotelu Vienna House Easy Chopin Kraków)	U City Public Company Ltd.	10–50	Tajlandia
Enterprise Park E i F (biurowiec)	Avestus Real Estate	10–50	Wielka Brytania
O3 Business Campus etap II	Redefine Properties Ltd.	10–50	RPA
Warimpex (sprzedaż hotelu Andel's by Vienna House Kraków)	U City Public Company Ltd.	10–50	Tajlandia
Mayland Real Estate Sp z o.o. (CH Serenada)	Euris SAS	10–50	Francja
O3 Business Campus (nakłady na budowę, Echo Investment S.A.)	Griffin-PIMCO-Oaktree (55,96%), Nationale-Nederlanden OFE (12,45%), Aviva OFE BZ WBK (10%)	10–50	USA
HighFive (biurowiec)	Skanska AB	10–50	Szwecja
Orange Polska S.A.	Orange S.A.	10–50	Francja

Miejsce inwestycji	Inwestor	Wartość nakładów (mln USD)	Kraj inwestora
Radisson Blu Hotel & Residences Zakopane	Private Trust Holdings sp. z o.o.	10–50	Austria
T-Mobile Polska S.A.	Deutsche Telekom AG	10–50	Niemcy
Shell Polska Sp. z o.o.	Royal Dutch Shell plc	10–50	Holandia
V.Office	AFI (Africa Israel Investment) Group Ltd.	10–50	Izrael
PURO Hotel Kazimierz Sp. z o.o.	Genfer Hotels (poprzez PURO Hotels Sp. z o.o.)	10–50	Norwegia
Unity Centre [biurowiec]	EuroZone Equity Company S.A.	10–50	Luksemburg
Onet S.A.	Axel Springer SE i Ringier AG	10–50	Niemcy
Alight Solutions Europe Sp. z o.o.	Grupa Tempo Acquisition LLC	5–10	USA
Motorola Solutions Systems Polska Sp. z o.o.	Motorola Solutions Inc.	5–10	USA
Pilot Tower/Alma Tower (biurowiec)	First Property Group	5–10	NN
Biurowiec .big (biurowiec; Ghelamco Poland)	Ghelamco Group	5–10	Belgia
Nokia Solutions and Networks Sp. z o.o.	Nokia Corporation	5–10	Finlandia
B&B Hotels Polska Sp. z o.o. (Hotel B&B Centrum)	Grupa B&B Hotels	5–10	Francja
Bonarka 4 Business bud. G (biurowiec)	TriGranit	5–10	Węgry

Zródło: opracowanie własne.

W zestawieniu inwestycji według struktury branżowej pod względem nakładów w sektorze usług przodują inwestycje w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości. W 2017 roku poniesione nakłady finansowe przekroczyły kwotę 280 mln USD. Podobnie sytuacja wygląda z nakładami w sekcji *Zakwaterowanie i gastronomia*. Ich spory odsetek wiązał się z inwestycjami o charakterze przejęć. Znaczące były również nakłady na inwestycje *greefield*, dotyczące przede wszystkim realizacji i budowy nowych hoteli i biurowców. W drugiej kolejności wyróżniały się nakłady w działalność profesjonalną, naukową i techniczną – wyniosły ponad 170 mln USD. Inwestycje zagraniczne w firmy z tego sektora są coraz mocniej zauważalne w strukturze napływu kapitału według typu działalności na terenie województwa małopolskiego. W przypadku usług, istotny element struktury nakładów związany jest z sekcją *Informacja i komunikacja*. Szacowane nakłady w tej branży wyniosły ok. 40 mln USD. Przeważająca część strumienia kapitału przypadła na działalność związaną z obszarami telekomunikacji i informatyki. Szczególnie ta druga gałąź mocno zaznacza się na mapie małopolskich inwestycji.

W 2017 roku wyróżniła się także branża transportowa i magazynowa, w ramach której zrealizowano dużą transakcję związaną z przejściem firmy w sektorze kurierskim. Inwestycje w pozostałe gałęzie usług miały w analizowanym okresie charakter marginalny.

Tabela 9. Wartość BIZ w sektorze usług i handlu oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2017

	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2017			Nakłady 2017		
		Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	2023,8	100,0	8,7	39,4	100,0	2,9
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi	22,1	1,1	0,1	3,9	9,9	0,3
46	Handel hurtowy (z wyłączeniem PKD 45)	570,4	28,2	2,5	6,6	16,8	0,5
47	Handel detaliczny (z wyłączeniem PKD 45)	1431,3	70,7	6,2	29,0	73,6	2,2
H-S	Usługi (z wyłączeniem handlu)	10 583,4	X	45,5	748,3	X	55,7
H	Transport i gospodarka magazynowa	288,3	100,0	1,2	40,0	100,0	3,0
49	Transport lądowy	183,9	63,8	0,8	5,1	12,8	0,4
51	Transport lotniczy	1,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
52	Magazynowanie i działalność usługowa	22,7	7,9	0,1	0,0	0,0	0,0
53	Działalność pocztowa i kurierska	80,1	27,8	0,3	35,0	87,5	2,6
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią	684,1	100,0	2,9	165,4	100,0	12,3
55	Zakwaterowanie	608,2	88,9	2,6	163,6	98,9	12,2
56	Działalność usługowa związana z wyżywieniem	75,9	11,1	0,3	1,8	1,1	0,1
J	Informacja i komunikacja	2085,9	100,0	9,0	80,6	100,0	6,0
58	Działalność wydawnicza	55,6	2,7	0,2	0,0	0,0	0,0
59	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo	60,1	2,9	0,3	0,0	0,0	0,0
60	Nadawanie programów	57,2	2,7	0,2	0,0	0,0	0,0
61	Telekomunikacja	1048,0	50,2	4,5	36,6	45,4	2,7
62	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	486,1	23,3	2,1	26,9	33,4	2,0
63	Działalność usługowa w zakresie informacji	378,9	18,2	1,6	17,0	21,1	1,3
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2436,1	100,0	10,5	5,4	100,0	0,4
64	Finansowa działalność usługowa	2383,2	97,8	10,3	1,8	33,3	0,1
66	Działalność wspierająca usługi finansowe	26,5	1,1	0,1	3,7	68,5	0,3

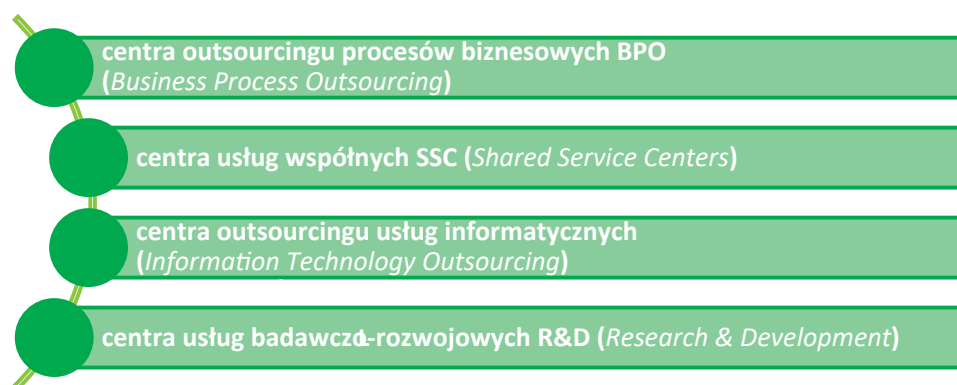
Seksja/Dział	Nakłady 1989–2017			Nakłady 2017		
	Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji (mln USD)	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
Pozostała działalność	26,4	99,6	0,1	0,0	0,0	0,0
L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4289,7	100,0	18,5	280,7	100,0	20,9
68 Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4289,7	100,0	18,5	280,7	100,0	20,9
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	598,1	100,0	2,6	172,8	100,0	12,9
69 Działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	237,7	39,7	1,0	18,1	10,5	1,3
70 Działalność firm centralnych (head offices), doradztwo związane z zarządzaniem	162,4	27,2	0,7	78,6	45,5	5,9
71 Działalność w zakresie architektury	111,8	18,7	0,5	2,4	1,4	0,2
72 Badania naukowe i prace rozwojowe	6,7	1,1	0,0	1,8	1,0	0,1
73 Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	71,6	12,0	0,3	70,5	40,8	5,2
74 Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pozostała działalność	1,9	0,3	0,0	1,4	0,8	0,1
N Działalność w zakresie usług administrowania i wspierająca	68,5	100,0	0,3	1,9	100,0	0,1
80 Działalność detektywistyczna i ochroniarska	8,3	12,1	0,0	0,1	5,3	0,0
81 Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku	9,4	13,7	0,0	0,0	0,0	0,0
82 Działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność	46,2	67,4	0,2	1,8	94,7	0,1
Pozostała działalność	4,6	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	108,7	100,0	0,5	1,5	100,0	0,1
86 Opieka zdrowotna	96,5	88,8	0,4	1,5	100,0	0,1
87 Pomoc społeczna z zakwaterowaniem	12,2	11,2	0,1	0,0	0,0	0,0
R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	23,2	100,0	0,1	0,0	100,0	0,0
91 Działalność bibliotek, archiwów, muzeów	1,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0
92 Działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi	21,2	91,4	0,1	0,0	0,0	0,0
93 Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	1,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0
S Pozostała działalność usługowa	0,9	0,9	0,0	0,0	100,0	0,0
96 Pozostała działalność usługowa	0,9	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0

Źródło: opracowanie własne.

Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Małopolsce

Nowoczesne usługi dla biznesu (*Business Services Sector*) stanowią obecnie najdynamiczniej rozwijający się sektor gospodarczy w skali kraju. Sektor ten charakteryzuje się od kilku lat regularnym wzrostem zatrudnienia, jak również poszerzaniem zakresu działalności przedsiębiorstw świadczących tego typu usługi.

Rysunek 11. Typy centrów nowoczesnych usług dla biznesu (*Business Services Sector*)

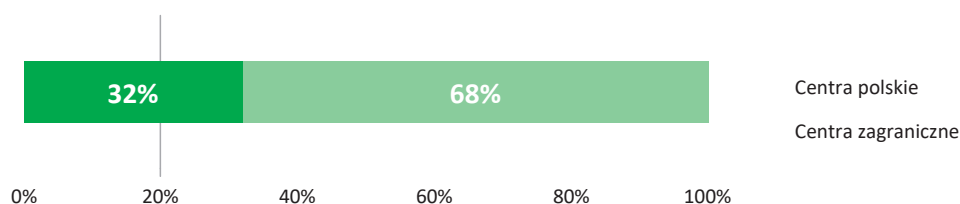
Źródło: opracowanie własne.

Stan rozwoju sektora na tle innych regionów w kraju¹⁷

Badaniem stanu i kierunków rozwoju danego sektora zajmuje się od lat Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ang. ABSL¹⁸). Organizacja ta wydaje cykliczne raporty poświęcone tej tematyce, z uwzględnieniem analizy działalności sektora nowoczesnych usług dla biznesu zarówno w całej Polsce, jak i na obszarze poszczególnych ośrodków aglomeracyjnych.

W skali kraju całkowita liczba centrów nowoczesnych usług biznesowych (tj. BPO, SSC, IT i R&D) wynosiła w 2017 roku 1236, z czego aż 840 (tj. 68%) stanowiły centra zagraniczne. W porównaniu do poprzedniego roku w Polsce działało łącznie 91 więcej nowych centrów usług.

Rysunek 12. Struktura własnościowa centrów usług biznesowych w skali kraju w 2017 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

¹⁷ Opracowanie na podstawie: ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2018*, wyd. ABSL, Warszawa 2018.

¹⁸ Ogólnopolska organizacja zrzeszająca przedstawicieli zagranicznych i krajowych podmiotów z sektora nowoczesnych usług biznesowych.

W Krakowie w 2017 roku powstało 10 nowych centrów usług biznesowych, co stanowi 5,1% ogółu centrów w mieście. Pod tym względem stolica Małopolski uplasowała się na 3. pozycji w skali kraju, za Warszawą (18 centrów) oraz Trójmiastem (14 centrów).

Tabela 10. Nowe inwestycje zagraniczne w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w Krakowie w 2017 roku¹⁹

Lp.	Centrum usług	Kraj centrali	Profil działalności
1.	ABB ²⁰	Szwajcaria	globalne centrum usług wspólnych, wsparcie w zakresie finansów, systemów informatycznych, zarządzania zasobami ludzkimi i łańcuchem dostaw etc.
2.	ACT 1 Group	USA	centrum usług wspólnych, obsługa klientów, wsparcie procesów rekrutacyjnych, pozyskiwanie talentów
3.	Alight Solutions	USA	centrum usług biznesowych związane z dostarczaniem usług z zakresu administracji i finansów oraz kompleksowych rozwiązań HR opartych na chmurze i innowacyjnych technologiach
4.	HedgeServ	USA/Irlandia	centrum usług biznesowych związane z administrowaniem funduszami, zintegrowanym zarządzaniem ryzykiem i portfelem, sprawozdawczością, programami i strategiami inwestycyjnymi
5.	Infinity Ward	USA	centrum badawczo-rozwojowe, zatrudniające programistów i inżynierów, firma związana jest z branżą gier i przemysłami kreatywnymi
6.	Kimberly-Clark	USA	centrum usług biznesowych z dziedziny finansów, księgowości, obsługi i wsparcia klienta oraz działu analiz i planowania; firma specjalizuje się w produkcji artykułów higienicznych
7.	Kingfisher	Wielka Brytania	globalne centrum usług wspólnych dla finansów; jedna z największych firm działających w branży <i>home improvement</i>
8.	Qualtrics	USA/Niemcy	centrum badawczo-rozwojowe; firma jest światowym liderem z dziedziny zarządzania doświadczeniem i szeroko rozumianego doradztwa, oferuje swoje usługi w modelu <i>software as a service</i>
9.	Varroc Lighting Systems	USA	centrum rozwoju produktów związanych z systemem oświetlenia zewnętrznego najnowszej generacji oraz elektroniki sterującej pojazdem dla przemysłu motoryzacyjnego
10.	Xceedance	USA	centrum operacyjne świadczące usługi i udzielające wsparcia na rzecz klientów w obszarze oceny ryzyka, zarządzania polisami i roszczeniami, kontroli wiarygodności kredytowej oraz finansów i rachunkowości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

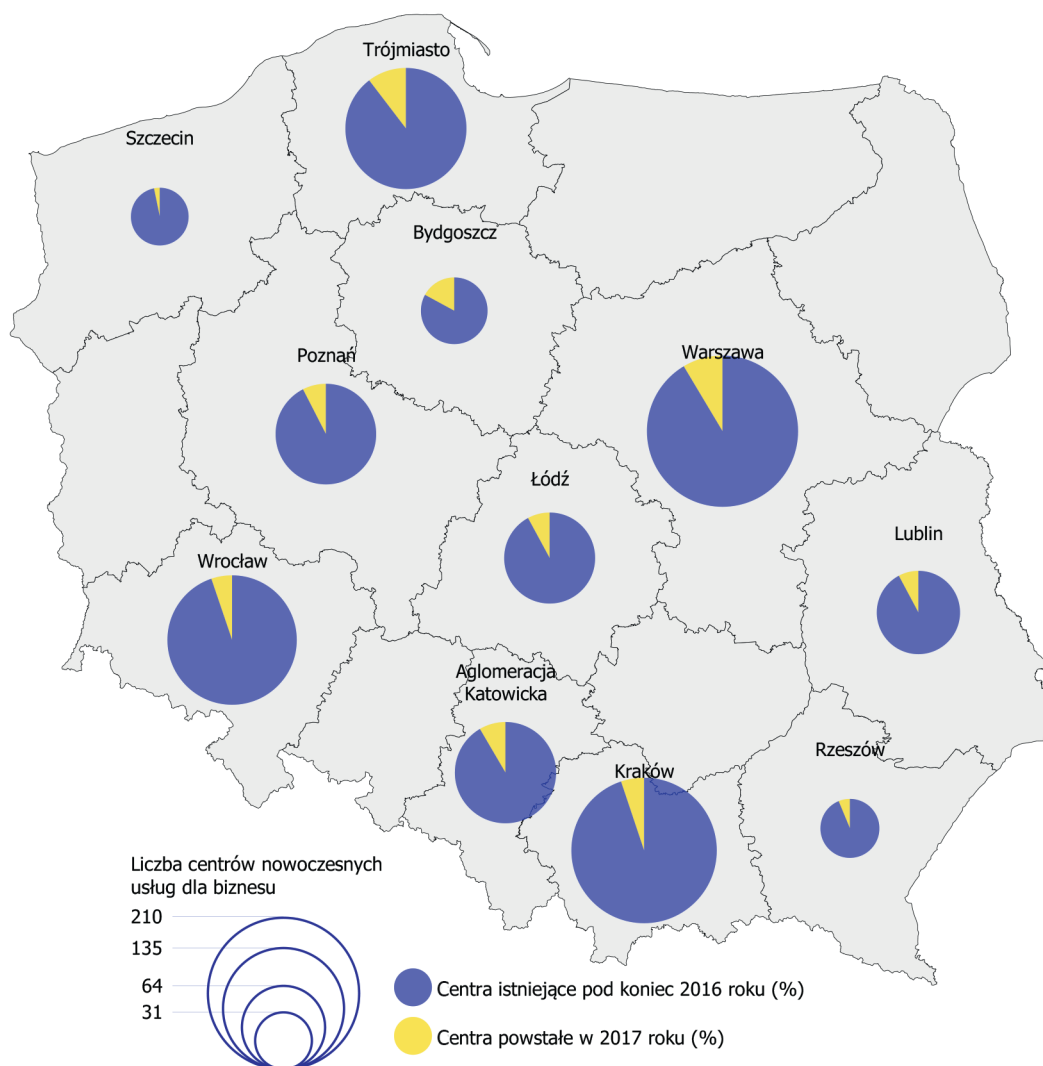
W 2017 roku Kraków z wynikiem 195 centrów nowoczesnych usług biznesowych uplasował się na 2. pozycji w Polsce pod względem ich łącznej liczby w rankingu ośrodków terytorialnych²¹. Na pozycji lidera od kilku lat niezmiennie utrzymuje się Warszawa, gdzie funkcjonuje ponad 200 centrów. W grupie ośrodków miejskich, w których liczba nowoczesnych centrów usług dla biznesu przekracza 100, znalazły się także Wrocław (154 centra) oraz Trójmiasto (135 centrów).

¹⁹ W okresie od I kwartału 2017 roku do I kwartału 2018 roku.

²⁰ Nowa inwestycja dotychczasowego inwestora – kolejne centrum usług danego inwestora w Krakowie.

²¹ Ośrodki miejskie rozumiane jako aglomeracje – np. Kraków analizowany jest łącznie z podmiejskim Zabierzowem.

Rysunek 13. Liczba centrów nowoczesnych usług dla biznesu w wybranych ośrodkach terytorialnych w 2017 roku²²

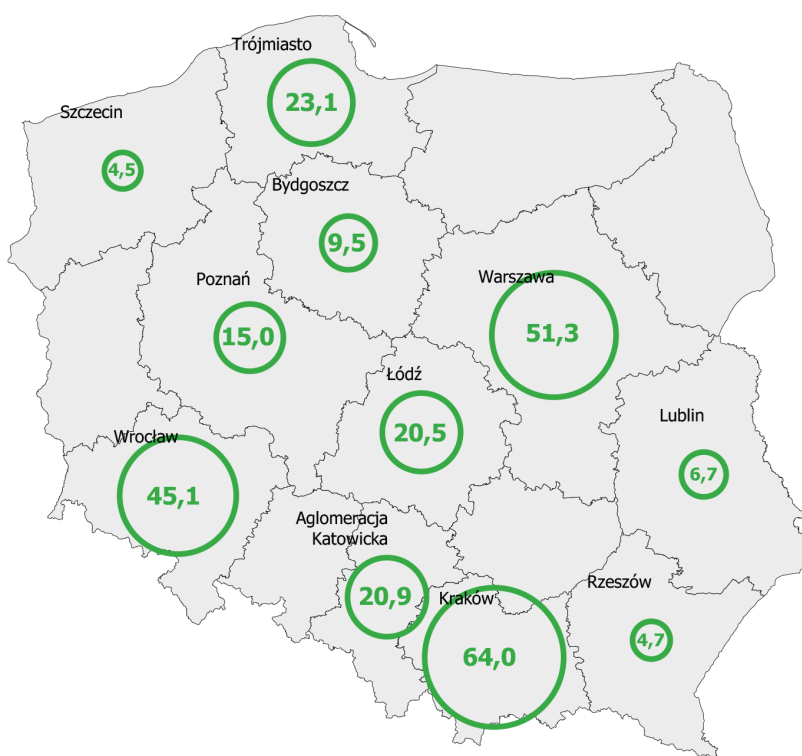

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

W 2017 roku, w skali Polski, całkowite zatrudnienie w centrach nowoczesnych usług dla biznesu wyniosło 279 tys. osób, z czego 81% (tj. 225 tys.) osób było zatrudnione w centrach zagranicznych. Sektor nowoczesnych usług biznesu generuje miejsca pracy łącznie w 40 ośrodkach w kraju, przy czym 11 największych z nich (tj. Warszawa, Kraków, Wrocław, Trójmiasto, Aglomeracja Katowicka, Łódź, Poznań, Bydgoszcz, Lublin, Rzeszów i Szczecin) skupia aż 95% łącznego zatrudnienia pracowników w tej branży.

²² Dane ABSL nie obejmują spółek, które prowadzą działalność tylko na rynku polskim.

Rysunek 14. Liczba osób zatrudnionych w centrach nowoczesnych usług dla biznesu w wybranych ośrodkach terytorialnych w Polsce w 2017 roku (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

Porównując z kolei liczbę nowych miejsc pracy wygenerowanych w dłuższej perspektywie czasowej, tj. **od początku 2016 roku, na pozycji lidera plasuje się miasto Kraków**, które z wynikiem 12,8 tys. wyprzedziło Warszawę (12,5 tys.) oraz Wrocław (10,5 tys.).

Tabela 11. Nowo powstałe miejsca pracy oraz zmiany zatrudnienia w sektorze w okresie od początku 2016 roku do końca 2017 roku w przekroju terytorialnym

Ośrodek terytorialny	Liczba nowo powstałych miejsc pracy w okresie od początku 2016 roku do końca 2017 roku (tys.)	Wzrost zatrudnienia w sektorze w okresie od początku 2016 roku do końca 2017 roku (%)
Kraków	12,8	< 35
Warszawa	12,5	30–35
Wrocław	10,6	30–35
Trójmiasto	6,8	> 35
Łódź	5,4	> 35
Aglomeracja Katowicka	4,4	< 35
Poznań	3,8	30–35
Bydgoszcz	2,1	< 35
Rzeszów	< 2,0	< 35
Lublin	< 2,0	> 35
Szczecin	< 2,0	< 35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

Warto podkreślić, że w skali kraju, na przestrzeni 2017 roku, zdecydowaną przewagą pod względem nowo wygenerowanych miejsc pracy odznaczały się podmioty z udziałem kapitału zagranicznego, dzięki którym powstało 29 tys. nowych miejsc pracy. Aż 83% nowych miejsc pracy wygenerowanych w Polsce w 2017 roku to z kolei efekt zwiększania zatrudnienia w ramach już istniejących centrów usług. Pozostałe 17% stanowi efekt nowych inwestycji w omawianej branży.

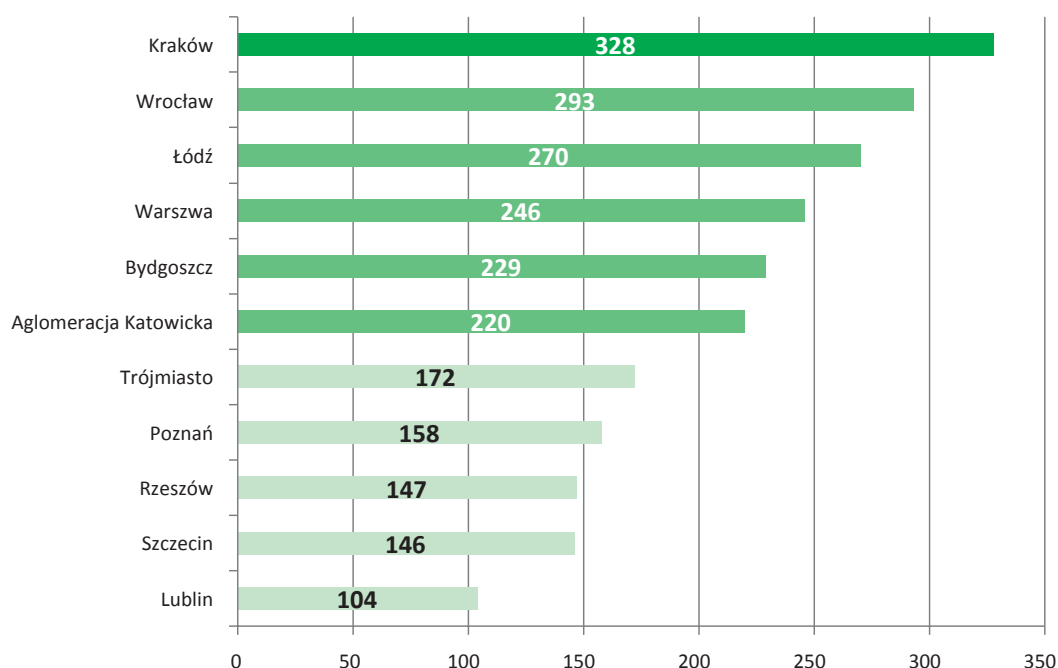
Tabela 12. Zmiany zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju na kategorii wielkości (dojrzałości) poszczególnych ośrodków usług biznesowych w Polsce

Grupa ośrodków terytorialnych	Liczba nowo powstałych miejsc pracy (2016–2017)	Łączny wzrost zatrudnienia (2016–2017)	Łączna liczba nowo powstałych miejsc pracy (2017)	Łączny wzrost zatrudnienia (2017)
Kraków, Warszawa i Wrocław	35,9	29%	18,4	13%
Trójmiasto, Aglomeracja Katowicka, Łódź i Poznań	20,1	34%	10,6	15%
Bydgoszcz, Lublin, Rzeszów i Szczecin	5,4	29%	3,1	14%
Pozostałe ośrodki usług biznesowych	3,6	34%	1,3	10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

W 2017 roku stolica Małopolski znalazła się na pozycji lidera pod względem średniego zatrudnienia w centrach nowoczesnych usług dla biznesu (328 osób). W czołowej trójce ośrodków terytorialnych uplasowały się pod tym względem także Wrocław (293 osób) i Łódź (270 osób). Zwracając uwagę na najważniejszą z przyczyn występowania wysokiego średniego poziomu zatrudnienia w Krakowie, wskazuje się na aspekt funkcjonowania w tym mieście sporej liczby centrów nowoczesnych usług dla biznesu, zatrudniających powyżej tysiąca osób. W stolicy Małopolski jest ich aż 20, co stanowi 37% tego typu centrów rozlokowanych na terenie całego kraju.

Rysunek 15. Przeciętne zatrudnienie w centrach nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju terytorialnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

W 2017 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, grupa ABSL przeprowadziła badania ankietowe w celu oceny atrakcyjności miejsca prowadzenia działalności nowoczesnych centrów usług dla biznesu. W ramach badania poproszono o opinię przedstawicieli firm działających w ramach analizowanego sektora. **Kraków uplasował się na pozycji lidera pod względem ogólnej satysfakcji przedstawicieli centrów usług z miejsca prowadzenia działalności**, z wynikiem 7,7 (w skali od 1 do 10). Na kolejnych miejscach znalazły się Warszawa (7,6) i Wrocław (7,4).

Tabela 13. Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych typach centrów usług w podziale na kategorie dojrzałości (wielkości) ośrodków usług biznesowych w Polsce

Grupa ośrodków terytorialnych	Typ centrum	Średnia	Mediana
Kraków, Warszawa i Wrocław	SSC	414	171
	BPO	309	103
	IT/R&D	214	85
Trójmiasto, Aglomeracja Katowicka, Łódź i Poznań	SSC	220	100
	BPO	308	178
	IT/R&D	167	57
Bydgoszcz, Lublin, Rzeszów, Szczecin i pozostałe ośrodki usług biznesowych	SSC	272	250
	BPO	175	112
	IT/R&D	121	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

Twórcy badania, przygotowując ranking miast najbardziej przyjaznych dla rozwoju centrów nowoczesnych usług dla biznesu, wzięli pod uwagę przede wszystkim czynniki wpływające na jakość prowadzenia działalności. W tej dziedzinie Kraków uplasował się na pierwszej pozycji pod względem dostępności wysoko wykwalifikowanych kadr. Ze względu na dostępność komunikacyjną (lotniska, pociągi itp.) stolica Małopolski zajęła drugą pozycję, tuż za Warszawą. Pod względem współpracy centrów z lokalnymi uczelniami Kraków zajął dopiero trzecią pozycję. Relatywnie niskie oceny respondentów uzyskał Kraków w kategoriach współpraca z lokalnymi władzami oraz ocena jakości komunikacji miejskiej. Ponadto, według opinii przedstawicieli centrów nowoczesnych usług dla biznesu, Kraków i Wrocław należą do ośrodków, które charakteryzują się największą presją na rynku pracy.

Tabela 14. Ranking ośrodków centrów nowoczesnych usług dla biznesu pod względem oceny aspektów mających wpływ na prowadzenie działalności

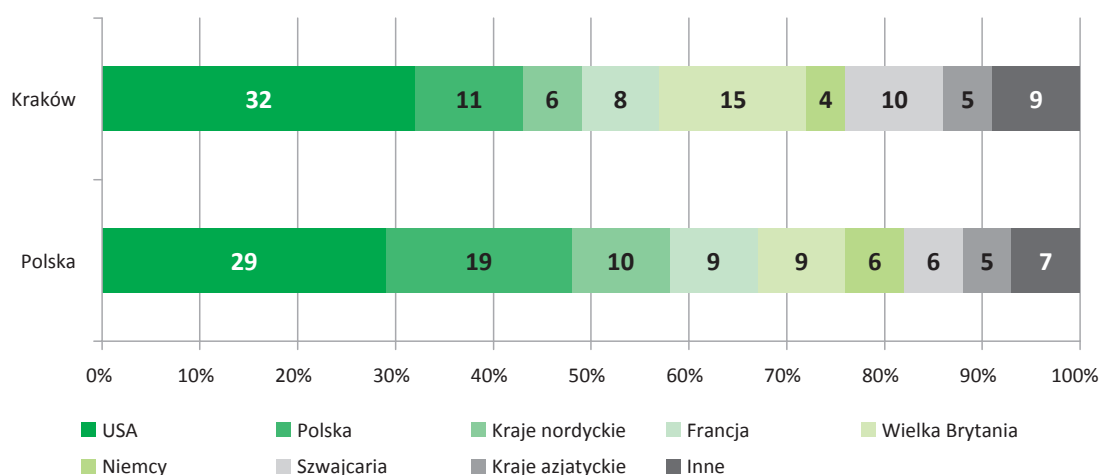
Oceniany czynnik			
Dostępność nowoczesnej powierzchni biurowej	Trójmiasto	Warszawa	Wrocław
Dostępność komunikacyjna (lotniska, pociągi itp.)	Warszawa	Kraków	Katowice
Jakość komunikacji miejskiej	Poznań	Warszawa	Trójmiasto
Współpraca z lokalnymi uczelniami	Łódź	Wrocław	Kraków
Współpraca z lokalnymi władzami	Wrocław	Łódź	Poznań
Dostępność talentów / wykwalifikowanej kadry	Kraków	Warszawa	Wrocław

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

Spośród działających w Polsce centrów nowoczesnych usług dla biznesu pod względem źródła ich kapitału największą grupę w skali kraju w 2017 roku stanowiły podmioty rodzime – 397 centrów (32%). Na drugim miejscu uplasowały się centra amerykańskie – 261 centrów (21%), które wyraźnie dominowały nad pozostałymi inwestorami zagranicznymi. Kolejne pozycje w skali Polski zajęły centra nowoczesnych usług dla biznesu, których majątek pochodził z krajów nordyckich²³ – 125 centrów (10%) oraz Wielkiej Brytanii – 95 centrów (8%). Z kolei, biorąc pod uwagę jedynie skalę zatrudnienia jaka miała miejsce w 2017 roku, na pozycji lidera plasują się podmioty amerykańskie, które odpowiadały za zapewnienie 29% miejsc pracy w danym sektorze. W czołowej trójce znalazły się również centra z kapitałem polskim (19%) oraz centra z kapitałem pochodzącym z krajów skandynawskich (10%).

W 2017 roku na terenie Krakowa rolę największego pracodawcy w sektorze nowoczesnych centrów usług dla biznesu odegrały centra amerykańskie, odpowiadające za 32% ogółu zatrudnienia w danej branży. Znaczną liczbę miejsc pracy tworzyły centra z kapitałem brytyjskim – 15% oraz polskim – 11%.

Rysunek 16. Struktura zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w podziale na kraj pochodzenia inwestorów w Polsce i Krakowie w 2017 roku (%)

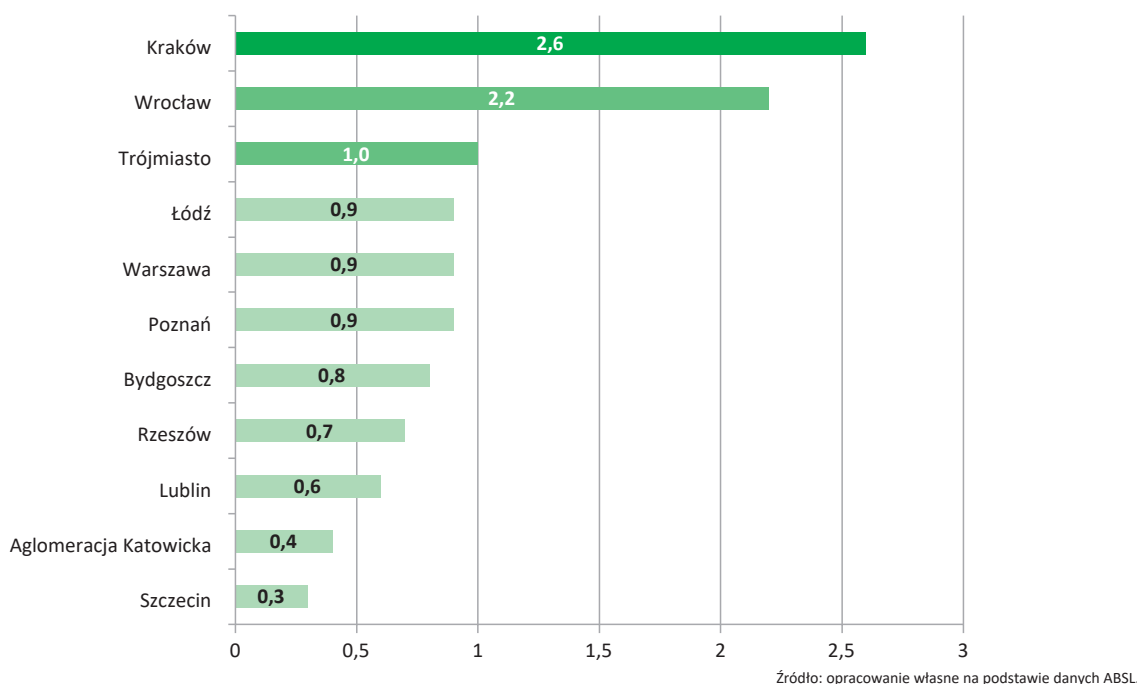
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

Jednym z kluczowych zagadnień analizowanych w badaniu przeprowadzonym przez ABSL była próba identyfikacji ośrodków, dla których sektor nowoczesnych usług dla biznesu stanowi specjalizację lokalną. W tym celu posłużono się tzw. ilorazem lokalizacji (LQ)²⁴, dzięki któremu można uzyskać informacje na temat miejsc koncentracji firm z analizowanego sektora (LQ > 1). Koncentracja zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w danym ośrodku miejskim (wyrażana przez wysoką wartość LQ, w literaturze najczęściej przyjmuje się LQ > 1,25) jest przy tym utożsamiana ze jego specjalizacją lokalną w danej branży. **Największą wartością wskaźnika specjalizacji lokalnej w skali kraju odznacza się stolica Małopolski.** Kraków uzyskał najwyższy wynik (tj. 2,6) na tle największych jedenastu ośrodków nowoczesnych usług dla biznesu. Na drugim miejscu znalazł się Wrocław. Wartość analizowanego wskaźnika w przypadku pozostałych ośrodków terytorialnych nie przekroczyła 2,0.

²³ Przez kraje nordyckie należy rozumieć: Szwecję, Finlandię, Norwegię oraz Danię.

²⁴ Iloraz lokalizacji (LQ) jako stosunek wskaźnika udziału zatrudnienia w sektorze w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danym ośrodku miejskim do wartości tego wskaźnika dla grupy wszystkich analizowanych ośrodków miejskich, traktowanej jako układ odniesienia.

Rysunek 17. Wartość ilorazu lokalizacji (LQ) jako wskaźnika specjalizacji lokalnej dla największych ośrodków nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce w 2017 roku

Ze szczegółowej analizy wyników badania przeprowadzonego przez ABSL wynika również, że **sektor nowoczesnych usług dla biznesu ma w Krakowie przeciętne większe znaczenie dla lokalnego rynku pracy niż w pozostałych ośrodkach miejskich** w Polsce.

Podobna metoda badawcza (iloraz lokalizacji) znalazła także zastosowanie w ocenie specjalizacji ośrodków pod kątem zatrudnienia w poszczególnych typach centrów nowoczesnych usług dla biznesu (tj. BPO, SSC oraz IT/R&D)²⁵. W tym przypadku **Kraków wyróżnia się na tle innych ośrodków terytorialnych ze względu na działalność centrów usług wspólnych (SSC)**. Stolica Małopolski uzyskała status specjalizacji lokalnej w zakresie działalności centrów outsourcingu procesów biznesowych.

Tabela 15. Wartości ilorazu lokalizacji (LQ) dla największych ośrodków nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce jako wskaźniki specjalizacji lokalnej pod kątem działalności poszczególnych typów centrów w 2017 roku

Ośrodek terytorialny	Typ centrów nowoczesnych usług dla biznesu		
	BPO	SSC	IT/R&D
Kraków	1,0	1,3	0,8
Warszawa	1,1	1,3	0,7
Wrocław	0,6	0,9	1,2
Trójmiasto	0,7	0,8	1,3
Aglomeracja Katowicka	0,7	0,8	1,3
Łódź	1,7	0,6	1,0
Poznań	1,4	1,1	0,8
Bydgoszcz	0,2	0,3	1,9
Lublin	0,9	0,8	1,2
Rzeszów	0,8	0,2	1,7
Szczecin	1,0	1,1	0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ABSL.

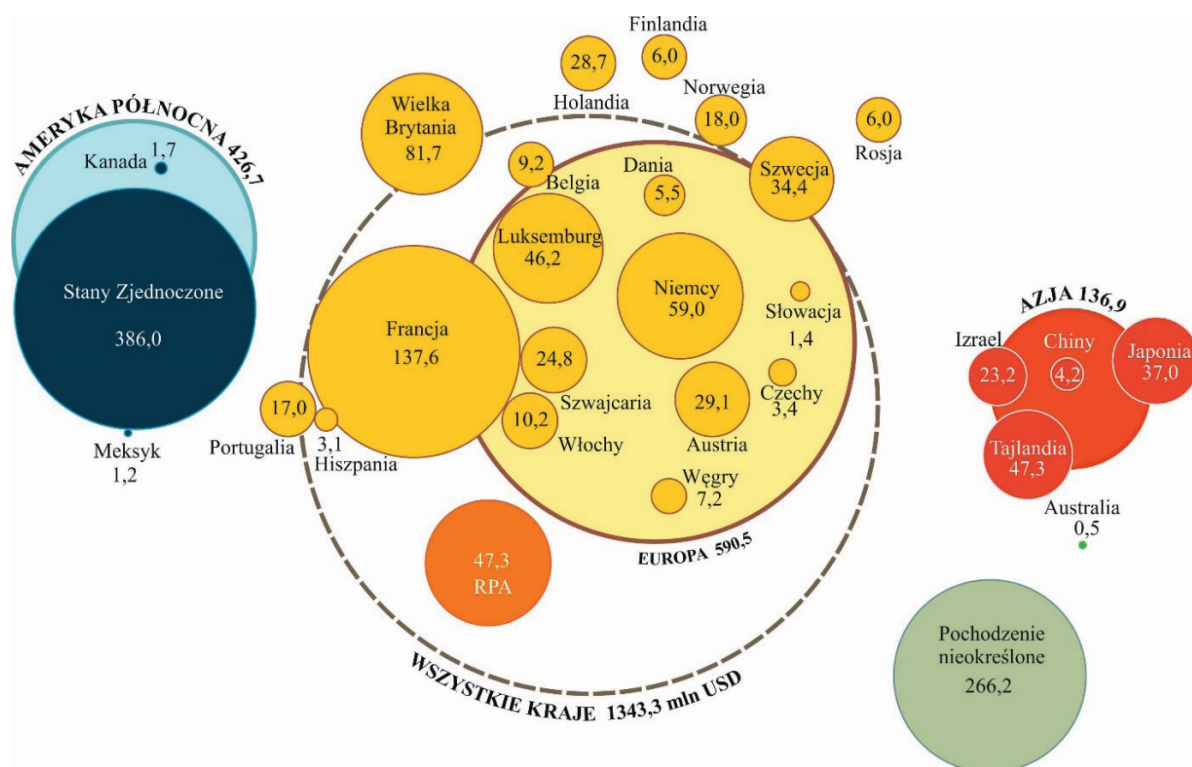
²⁵ Iloraz lokalizacji (LQ) stanowi w tym przypadku porównanie struktury zatrudnienia sektora nowoczesnych usług dla biznesu w danym ośrodku terytorialnym (w podziale na typy centrów) ze strukturą zatrudnienia w danym sektorze w skali kraju, stanowiącą układ odniesienia.

Kraje pochodzenia kapitału

Niemal 44% strumienia inwestycji, który napłynął do województwa małopolskiego w 2017 roku, pochodzi z krajów europejskich. Jest to kwota 529 mln USD, ale wartość ta jest zdecydowanie niższa od nakładów, które napłynęły z tego kierunku w 2016 roku (ok. 711 mln USD). Także struktura napływu przesunęła się na niekorzyść inwestorów europejskich, którzy w roku poprzedzającym badanie odpowiadali za około połowę wartości globalnych nakładów. Zdecydowanie najwięcej kapitału z państw europejskich napłynęło z **Francji (138 mln dolarów USD)**, w dalszej kolejności z **Wielkiej Brytanii (81 mln)** oraz z **Niemiec (59 mln USD)**. Wymienione kraje od lat inwestują swoje zasoby finansowe na terenie regionu.

Spadek udziału inwestycji z kapitałem europejskim oznacza rosnący udział w wartościach inwestycji kapitału pochodzącego z innych części świata. Na terenie Małopolski należy odnotować wzrost (w stosunku do struktury z poprzednich lat) napływu kapitału z Ameryki Północnej. W 2017 roku kwota ta wyniosła prawie **427 mln USD (niemal 32% całości nakładów)**, z czego na pewno **386 mln USD należy przypisać Stanom Zjednoczonym**²⁶. Na uwagę zasługują również wzrastające nakłady pochodzące z Azji. W 2017 roku nakłady **azjatyckich inwestorów przekroczyły 100 mln USD**, a udział w globalnej kwocie inwestycji **wzrósł z 4% do 10%**. Wpływ na taką sytuację miały utrzymująca się wartość nakładów inwestorów z Japonii, Chin oraz Izraela, a także pojawienie się na rynku przejęć nieruchomości inwestycji z Tajlandii.

Rysunek 18. Kierunki napływu BIZ do Małopolski w 2017 roku (w mln USD)²⁷

Źródło: opracowanie własne.

²⁶ Pozostała część kapitału pochodząca z Ameryki Północnej, poza krajami wymienionymi w opracowaniu, nie może zostać jednoznacznie przypisana do żadnego konkretnego państwa. Sytuacja ta odnosi się w szczególności do struktury finansowania międzynarodowych funduszy kapitałowych.

²⁷ Kierunki napływu wskazane na rysunku nie sumują się do pełnych wartości. Spowodowane jest to rosnącą liczbą przypadków inwestycji, w których niemożliwe jest jednoznaczne określenie kraju napływu kapitału lub znany jest jedynie kontynent/kierunek geograficzny, z którego pochodzi napływ kapitału.

o charakterze międzynarodowym. Są to inwestycje, których źródeł pochodzenia zgodnie z metodologią nie można przypisać do jednego konkretnego kraju w wartości poniesionych nakładów.

Tabela 16. Kraje z największym zaangażowanym kapitałem w Małopolsce w latach 2012–2017

ROK	Miejsce 1.	Miejsce 2.	Miejsce 3.	Miejsce 4.	Miejsce 5.
2012	Niemcy	USA	Francja	Szwajcaria	Rosja
2013	USA	Wielka Brytania	Francja	Międzynarodowy	Rosja
2014	USA	Francja	Luksemburg	Szwecja	Niemcy
2015	Rosja	USA	Francja	Wielka Brytania	Szwecja
2016	RPA	USA	Francja	Niemcy	Wielka Brytania
2017	USA	Międzynarodowy	Francja	Wielka Brytania	Niemcy

Źródło: opracowanie własne.

Ponad 72% kapitału zainwestowanego w 2017 roku na terenie Małopolski w nowe przedsięwzięcia (*greenfield*) pochodziło z krajów europejskich, niemal 16% z Azji, a ponad 9% z Ameryki Północnej. W nowe obiekty najwięcej zainwestowały przedsiębiorstwa z **kapitałem francuskim (37 mln USD), brytyjskim (34 mln USD) oraz japońskim (30 mln USD).** Znaczne nakłady na *greenfield* pochodziły również od europejskich inwestorów z **Austrii (26 mln USD) oraz Szwecji (20 mln USD).** Przedsiębiorstwa z kapitałem pochodzącym ze **Stanów Zjednoczonych zainwestowały w nowe obiekty 26 mln USD.** Warto podkreślić, że tego typu inwestycje stanowiły w strukturze **całkowitych nakładów inwestycyjnych poniesionych przez inwestorów z Europy i Azji ok. 40%** (w każdym z tych przypadków).

Tabela 17. Inwestycje *greenfield* w Małopolsce według kraju pochodzenia kapitału w 2017 roku

Kraj	Inwestycje greenfield (mln USD)	Udział w nakładach greenfield (%)	Udział greenfield w nakładach inwestycyjnych (%)
Europa	210,1	72,5	39,7
Austria	26,8	9,3	92,3
Belgia	7,5	2,6	82,3
Francja	37,2	12,8	27,0
Holandia	15,8	5,4	54,9
Luksemburg	14,3	4,9	30,9
Niemcy	8,0	2,8	13,6
Norwegia	14,0	4,8	78,0
Portugalia	8,7	3,0	51,3
Szwajcaria	15,7	5,4	63,2
Szwecja	20,7	7,1	59,7
Węgry	7,2	2,5	100,0
Wielka Brytania	34,2	11,8	41,9
Ameryka Północna	27,2	9,4	7,0
Kanada	0,1	0,0	3,3
Meksyk	0,8	0,3	66,1

Kraj	Inwestycje greenfield (mln USD)	Udział w nakładach greenfield (%)	Udział greenfield w nakładach inwestycyjnych (%)
USA	26,3	9,1	6,8
Azja	45,7	15,8	40,9
Chiny	1,7	0,6	39,5
Izrael	14,0	4,8	60,2
Japonia	30,1	10,4	81,3
Pozostałe kraje	1,1	0,4	2,4
Australia	0,5	0,2	100,0
RPA	0,7	0,2	1,4
Brak informacji	5,6	1,9	2,1
Ogółem	289,8	100,0	21,6

Źródło: opracowanie własne.

Rozmieszczenie inwestycji zagranicznych

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego

W województwie małopolskim bardzo widoczne jest zróżnicowanie umiejscowienia firm z kapitałem zagranicznym w poszczególnych powiatach. Znacząca koncentracja tego typu podmiotów ma miejsce **na terenie miasta Krakowa (powiat grodzki)**. W 2017 roku było to **4,9 tys. spółek zagranicznych** z ogólnej liczby 6,3 tys. w całym województwie.

Tabela 18. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce w przekroju powiatowym w latach 1995, 2016 i 2017

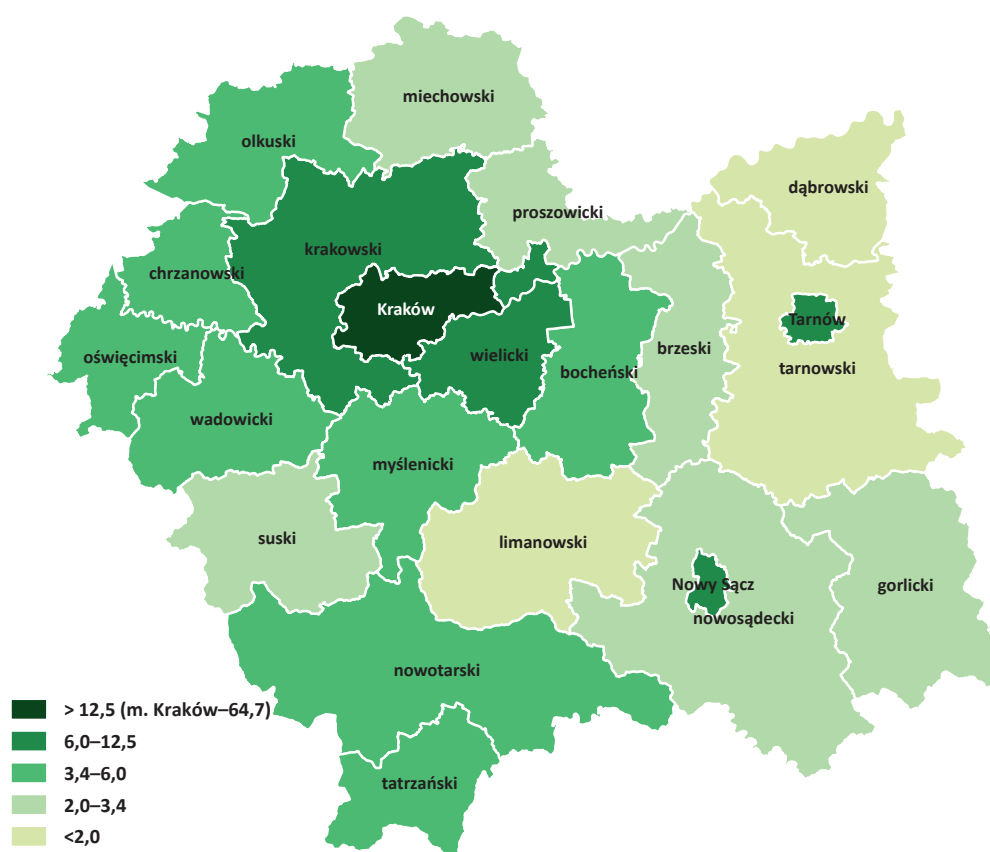
Powiat	Liczba spółek z udziałem KZ			Odsetek spółek z udziałem KZ (%)			Liczba spółek z udziałem KZ na 10 tys. mieszkańców		
	1995	2016	2017	1995	2016	2017	1995	2016	2017
m. Kraków	797	4 590	4 965	66,9	77,7	78,4	10,7	60,0	64,7
krakowski	44	247	265	3,7	4,2	4,2	1,9	9,1	9,6
m. Tarnów	40	130	137	3,4	2,2	2,2	3,3	11,8	12,5
wielicki	29	118	134	2,4	2,0	2,1	3,0	9,6	10,7
wadowicki	23	84	96	1,9	1,4	1,5	1,5	5,3	6,0
m. Nowy Sącz	28	80	81	2,4	1,4	1,3	3,4	9,5	9,6
oświęcimski	38	77	81	3,2	1,3	1,3	2,5	5,0	5,2
nowotarski	25	84	79	2,1	1,4	1,2	1,4	4,4	4,1
chrzanowski	21	71	67	1,8	1,2	1,1	1,6	5,6	5,3
myślenicki	22	62	58	1,8	1,1	0,9	2,0	4,9	4,6
nowosądecki	12	59	56	1,0	1,0	0,9	0,6	2,8	2,6
bocheński	15	57	53	1,3	1,0	0,8	1,6	5,4	5,0
olkuski	19	43	45	1,6	0,7	0,7	1,5	3,8	4,0
tatrzański	18	37	38	1,5	0,6	0,6	2,8	5,4	5,6
tarnowski	11	33	35	0,9	0,6	0,6	0,6	1,6	1,7
gorlicki	8	27	34	0,7	0,5	0,5	0,7	2,5	3,1
suski	15	30	29	1,3	0,5	0,5	1,9	3,6	3,4
limanowski	8	25	25	0,7	0,4	0,4	0,7	1,9	1,9
brzeski	10	21	24	0,8	0,4	0,4	1,1	2,3	2,6
miechowski	4	14	14	0,3	0,2	0,2	0,7	2,8	2,8
proszowicki	1	10	13	0,1	0,2	0,2	0,2	2,3	3,0
dąbrowski	3	5	7	0,3	0,1	0,1	0,5	0,8	1,2
Małopolska	1191	5904	6336	100,0	100,0	100,0	3,7	17,5	18,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2017 roku w pierwszej trójce powiatów pod względem liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego uplasowały się powiaty: krakowski (ziemski) – 265 spółek (4% ogółu) oraz m. Tarnów (powiat grodzki) – 137 spółek (2% ogółu). Na tle wszystkich powiatów stosunkowo dobry wynik uzyskał również powiat wielicki, na terenie którego funkcjonowały 134 spółki (2% ogółu). W pozostałych powiatach zarejestrowanych było poniżej 100 spółek zagranicznych²⁹.

Analiza liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2017 roku w kontekście ich umiejscowienia w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego wykazała, że **najkorzystniej wypada Krakowski Obszar Metropolitalny (KOM), na terenie którego jest zlokalizowanych 87% ogółu małopolskich podmiotów zagranicznych**. Wartości wskazywane dla pozostałych subregionów nie przekraczają poziomu 5% firm z kapitałem zagranicznym, przy czym największy udział spółek z kapitałem zagranicznym odnotowano w Małopolsce Zachodniej – 4,6%. Najmniej spółek z udziałem kapitału zagranicznego jest zarejestrowanych w subregionie podhalańskim.

Rysunek 20. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców w Małopolsce w przekroju powiatowym w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców poszczególnych powiatów w stosunku do umiejscowienia firm o kapitale zagranicznym, widoczny jest proces koncentracji podmiotów gospodarczych w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym oraz w zachodniej części Małopolski. Powiaty ze wschodniej części województwa (z wyjątkiem Tarnowa) wykazują się w tym zakresie bardzo niskimi wskaźnikami.

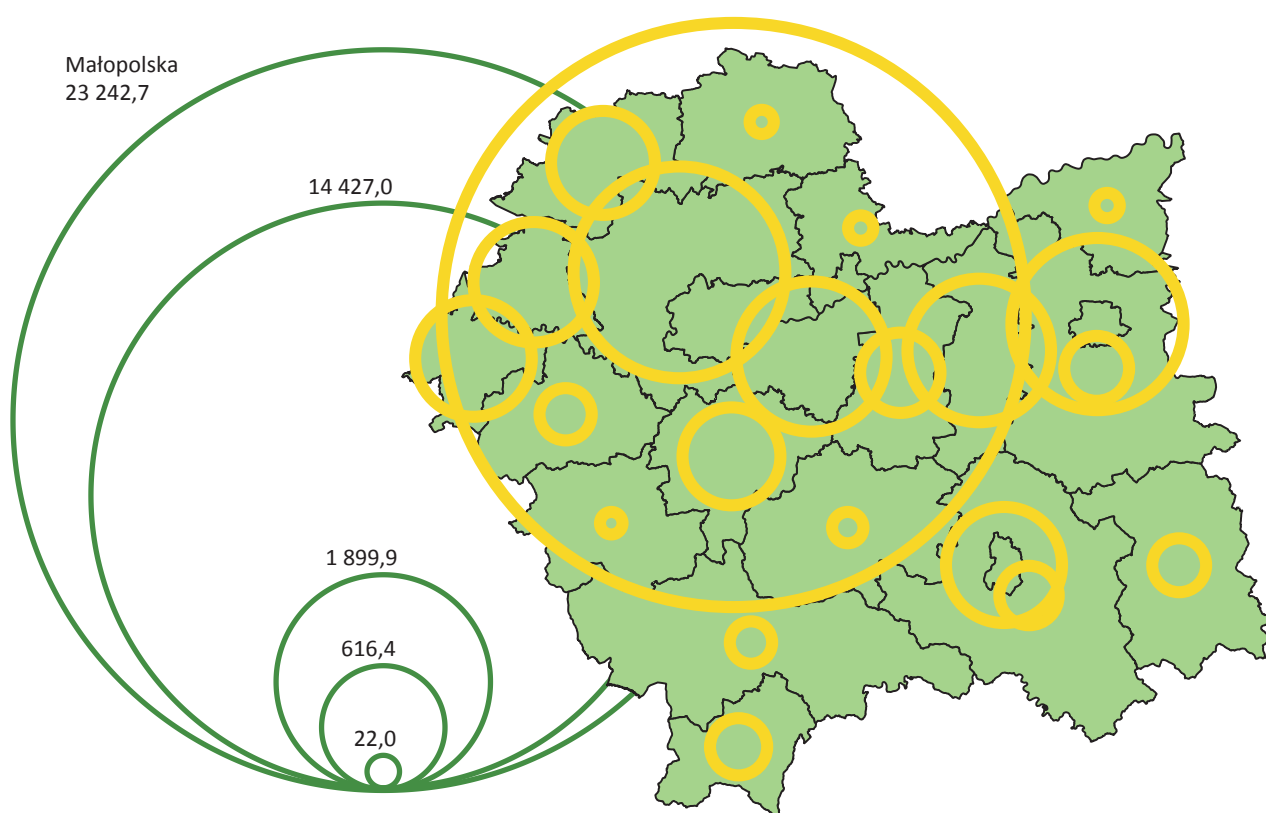
²⁹ Dane pozyskane z BDL GUS mogą się różnić od ogólnej liczby spółek z udziałem KZ zarejestrowanych w REGON.

Reasumując należy zauważyć, że na przestrzeni lat 1995–2017 **obserwuje się proces postępującej koncentracji podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego na terenie miasta Krakowa oraz Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego**, zwłaszcza w powiecie krakowskim oraz wielickim.

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych według powiatów

W latach 1989–2017 roku całkowita wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez inwestorów z kapitałem zagranicznym przekroczyła 23 mld USD. **Osiem powiatów skupiło łącznie ponad 91% tej kwoty**. Aż 62% całego strumienia inwestycji zagranicznych **trafiło do Krakowa**. Niemal 8,2% skumulowanych nakładów poniesionych w województwie od 1989 roku napłynęło do **powiatu krakowskiego**, a 5,4% – do **Tarnowa**.

Rysunek 21. Całkowita wartość inwestycji zagranicznych w powiatach Małopolski w latach 1989–2017 (w mln USD)

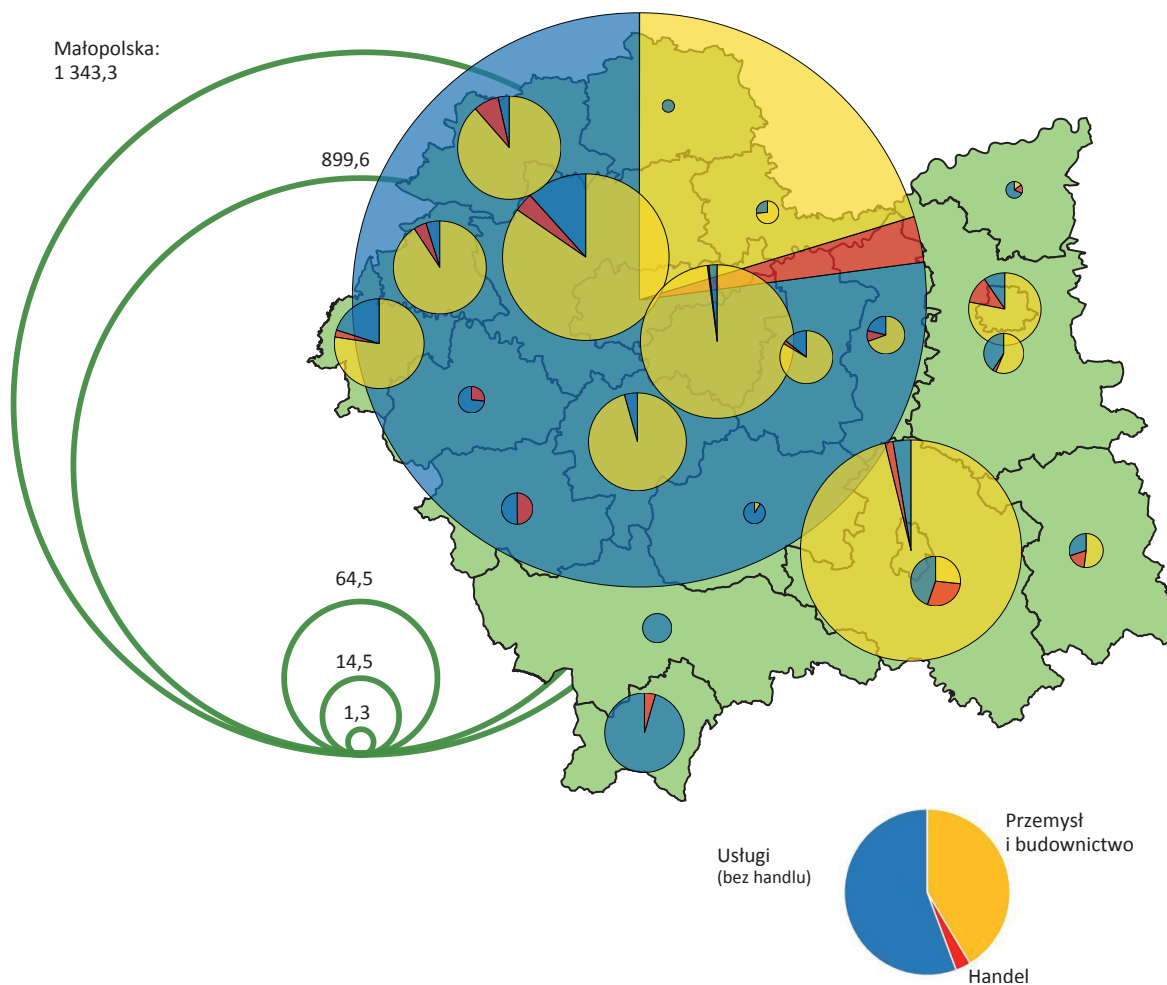
Źródło: badania własne.

Relatywnie duża część strumienia nakładów inwestycyjnych została przekierowana także do **powiatów wielickiego i brzeskiego**, jak również do położonych w zachodniej części województwa **powiatów chrzanowskiego i oświęcimskiego**. Pod względem całkowitej wielkości nakładów inwestycyjnych wyróżnia się Nowy Sącz. Najmniejsza część skumulowanych nakładów trafiła do powiatu suskiego oraz położonych w północnej części województwa powiatów miechowskiego, dąbrowskiego i proszowickiego.

W samym 2017 roku największe nakłady inwestycyjne poniesiono w Krakowie. Do stolicy województwa trafiło niemal **900 mln USD**, co stanowiło 67% nakładów inwestycyjnych poniesionych w tym roku w Małopolsce przez inwestorów z kapitałem zagranicznym. Z kolei wartość nakładów inwestycyjnych, które napłynęły do **Nowego Sącza** zajmującego kolejne miejsce w zestawieniu **to ponad 133 mln USD**, czyli niemal 10% całego

strumienia inwestycji zagranicznych realizowanych w 2017 roku. Wartość ta znacznie przekracza nakłady inwestycyjne poniesione w mieście w poprzednich latach. Na sumę uzyskaną w 2017 roku składa się przede wszystkim przejęcie zakładów *SGL Carbon Polska S.A.* przez fundusz inwestycyjny *Triton Partners Limited*.

Rysunek 22. Wielkość i struktura inwestycji zagranicznych w 2017 roku (w mln USD)

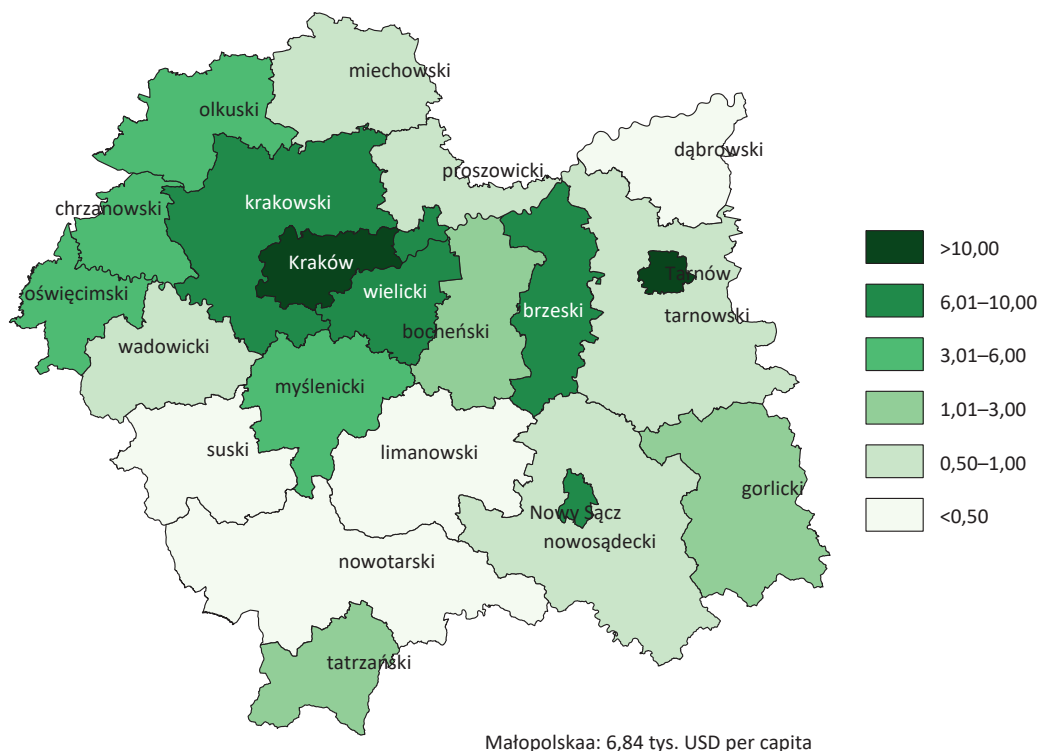
Źródło: badania własne.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2017 roku wysokie nakłady inwestycyjne poniesiono w **powiatach krakowskim i wielickim**. Do powiatu krakowskiego trafiło ponad 75 mln USD, a do powiatu wielickiego niemal 65 mln USD. Ponad 20 mln USD zainwestowano w powiatach: **olkuskim, myślenickim, chrzanowskim i oświęcimskim**. W powiecie **tatrzańskim i Tarnowie** zaangażowanie kapitałowe inwestorów **przekroczyło 10 mln USD**. W dziewięciu małopolskich powiatach nakłady poniesione przez inwestorów z kapitałem zagranicznym były wyższe niż w 2016 roku. Nakłady nieprzekraczające 2 mln USD trafiły na obszary o charakterze rolniczym – do powiatów **miechowskiego, dąbrowskiego i proszowickiego**, a także do **limanowskiego i wadowickiego**.

Wyraźną dominacją przemysłu i budownictwa w nakładach poniesionych w ogóle charakteryzują się powiaty: wielicki, myślenicki i chrzanowski, a także Nowy Sącz. W sektorze handlowym zainwestowano znaczną część nakładów, które poniesiono na terenie powiatów: suskiego, nowosądeckiego i wadowickiego. Powiaty: miechowski, nowotarski, tatrzański i limanowski charakteryzowała dominacja zaangażowania kapitału w sektorze usług.

Niemal 1/3 nakładów poniesionych przez inwestorów z kapitałem zagranicznym w przemyśle i budownictwie trafiła do Krakowa, a 23% – do Nowego Sącza. Po około 11% nakładów skupiły powiaty krakowski i wielicki. Kraków przyciągnął również niemal 60% nakładów inwestycyjnych w handlu i niemal 93% w usługach. Ponad 5-procentowy udział w strumieniu inwestycji zagranicznych w sektorze handlowym miały powiaty krakowski i olkuski.

Rysunek 23. Wielkość inwestycji zagranicznych w latach 1989–2017 w przeliczeniu na 1 mieszkańca w tys. USD

Źródło: badania własne.

Jak wynika z prowadzonych wyliczeń, wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w Małopolsce w latach 1989–2017 przypadająca na 1 mieszkańca województwa to 6,8 tys. USD. Wartość nakładów inwestycyjnych *per capita* najwyższa była w Krakowie i Tarnobrzegu – odpowiednio 18,8 tys. USD i 11,5 tys. USD. Wartości powyżej średniej dla województwa odnotowano także w powiatach brzeskim, wielickim i krakowskim. W Nowym Sączu wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca była zbliżona do wyliczonej dla całego województwa. Stosunkowo wysokie nakłady inwestycyjne *per capita*, przekraczające 3,5 tys. USD, cechowały także powiaty położone w zachodniej części województwa: chrzanowski, olkuski i oświęcimski. W powiatach: suskim, limanowskim, nowotarskim i dąbrowskim skumulowana wartość inwestycji na 1 mieszkańca nie przekroczyła 500 USD.

W 2017 roku wielkość inwestycji zagranicznych przypadająca na 1 mieszkańca województwa wyniosła 396 USD. Nakłady inwestycyjne, które w 2017 roku trafiły do Nowego Sącza, przełożyły się na najwyższą w województwie wartość inwestycji zagranicznych *per capita* – niemal 1,6 tys. USD. Na kolejnych miejscach w tym zestawieniu znalazły się: Kraków z wartością około 1,2 tys. USD, powiat wielicki – 515 USD i powiat krakowski – 276 USD.

Tabela 19. Wartość inwestycji w powiatach w latach 2017 oraz 1989–2017 (w mln USD)

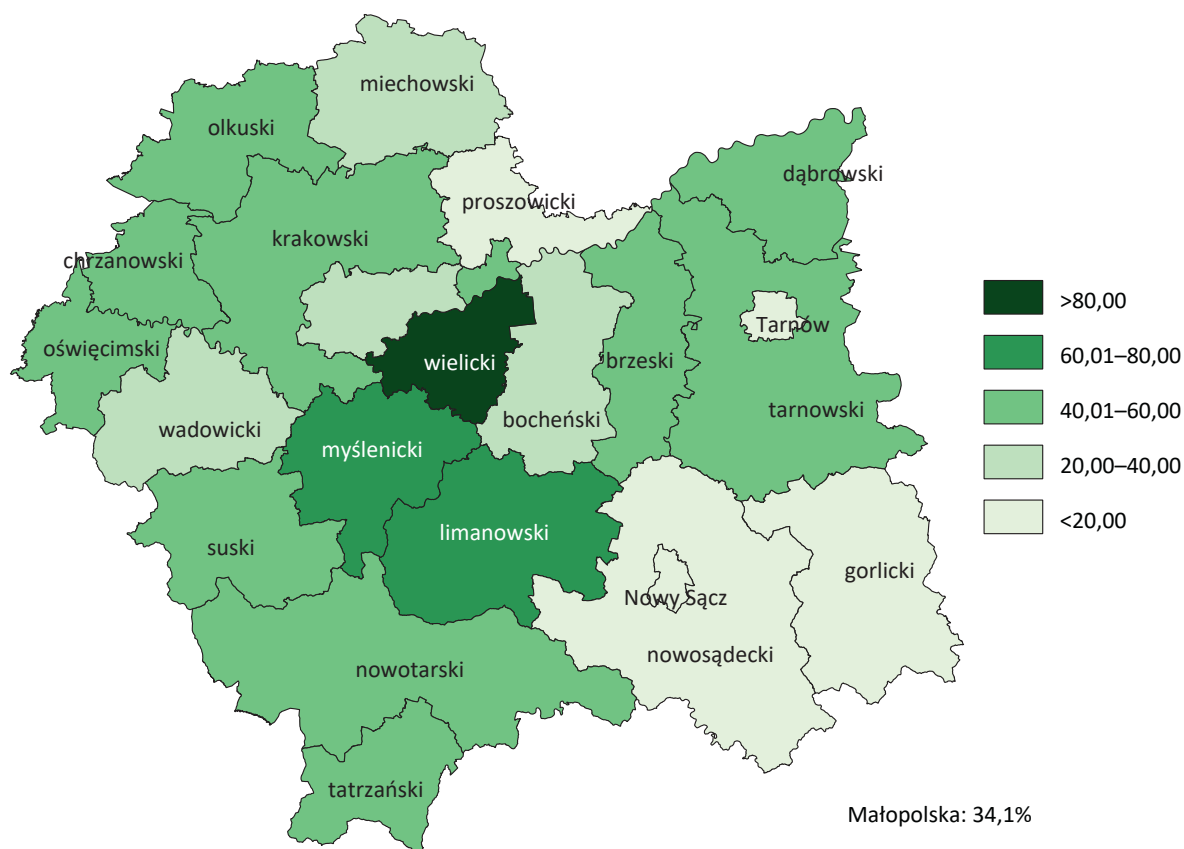
Powiat	Wartość inwestycji (w mln USD)	
	2017	1989–2017
m. Kraków	899,6	14 427,0
m. Nowy Sącz	133,6	573,6
krakowski	75,8	1899,9
wielicki	64,5	952,0
olkuski	29,1	456,3
myślenicki	26,2	409,1
chrzanowski	23,6	616,4
oświęcimski	22,0	575,4
tatrzański	17,4	139,3
m. Tarnów	14,5	1258,8
bocheński	7,8	273,3
nowosądecki	6,8	149,4
tarnowski	4,4	179,1
brzeski	3,9	872,1
gorlicki	3,2	122,9
suski	2,7	22,0
nowotarski	2,3	76,9
wadowicki	2,0	117,3
proszowicki	1,5	27,9
limanowski	1,3	41,6
dąbrowski	0,8	27,3
miechowski	0,4	25,3
Ogółem	1343,3	23 242,7

Źródło: opracowanie własne.

Inwestycje w nowe obiekty (*greenfield*)

Nakłady na inwestycje *greenfield* ponoszone na terenie województwa małopolskiego od 1989 roku w 2017 roku przekroczyły wartość 7,9 mld USD. Kwota ta stanowi około 34% skumulowanego strumienia inwestycji zagranicznych, które trafiły w tym okresie do województwa. Nakłady na nowe obiekty stanowiły ponad 90% kapitału zainwestowanego w latach 1989–2017 w powiecie wielickim, a także ponad 70% w powiatach limanowskim i myślenickim. Co najmniej połowę nakładów inwestycyjnych, które trafiły w tym okresie do powiatów: oświęcimskiego, tarnowskiego, dąbrowskiego, tatrzańskiego, suskiego i brzeskiego zaangażowano w obiekty *greenfield*. W samym Krakowie nakłady na inwestycje *greenfield* stanowiły około 27% całego zainwestowanego w mieście kapitału, podczas gdy w powiecie krakowskim – 45%. Wyższy udział inwestycji w nowe obiekty w strefie podmiejskiej niż w samym mieście można również zaobserwować w przypadku Tarnowa. W inwestycje *greenfield* zaangażowano tutaj ponad 55% środków zainwestowanych w latach 1989–2017 w powiecie tarnowskim i nieco ponad 17% w samym Tarnowie. Najniższy udział nakładów na nowe obiekty charakteryzował południowo-wschodnią część województwa (poza Tarnowem) – powiaty nowosądecki, gorlicki i Nowy Sącz oraz powiat proszowicki.

Rysunek 24. Udział inwestycji *greenfield* w ogólnej wartości BIZ w latach 1989–2017 (w %)

Źródło: badania własne.

W 2017 roku w nowe obiekty w województwie małopolskim zainwestowano ok. 290 mln USD. Kwota ta stanowi 3,6% skumulowanej wartości inwestycji *greenfield* dla lat 1989–2017. Środki zaangażowane w inwestycje *greenfield* stanowiły ponad 21% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez inwestorów z kapitałem zagranicznym w 2017 roku. Ponad 65% tej kwoty trafiło do Krakowa (188 mln USD), niespełna 14% do powiatu wielickiego (40 mln USD), a ponad 5,5% do powiatu tatrzańskiego (16 mln USD).

Prawidłowości i uwarunkowania rozmieszczenia inwestycji zagranicznych

Rozmieszczenie inwestycji zagranicznych zależy od wielu czynników o charakterze przestrzennym, społecznym, gospodarczym, a także instytucjonalno-prawnym. Obejmują one m.in. dostępność transportową, zasoby i kwalifikacje kadr, dostępność i chłonność rynków zbytu czy zaplecze związane z terenami inwestycyjnymi i instytucjami otoczenia biznesu. Cechy te kształtują **atrakcyjność inwestycyjną** poszczególnych lokalizacji. Ich znaczenie może być jednak różne, w zależności od branży działalności inwestora. Przykładowo, wśród uwarunkowań lokalizacji zakładów produkcyjnych B. Domański³⁰ wymienia przede wszystkim dobrą dostępność komunikacyjną, w tym bliskość głównych dróg i położenie względem odbiorców. Istotne znaczenie w podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych w przypadku tego typu działalności mają również współpraca ze strony władz gminy oraz cechy miejscowej siły roboczej – nastawienie do pracy, niski koszt oraz możliwość pozyskania pracowników o określonych kwalifikacjach. Jednocześnie, dostępność kadr i pozytywne doświadczenia wcześniejszych inwestorów to uwarunkowania częściej brane pod uwagę przez inwestorów lokujących swoją działalność w wielkich miastach, podczas gdy bliskość głównych dróg oraz niższe koszty pracy mają większe

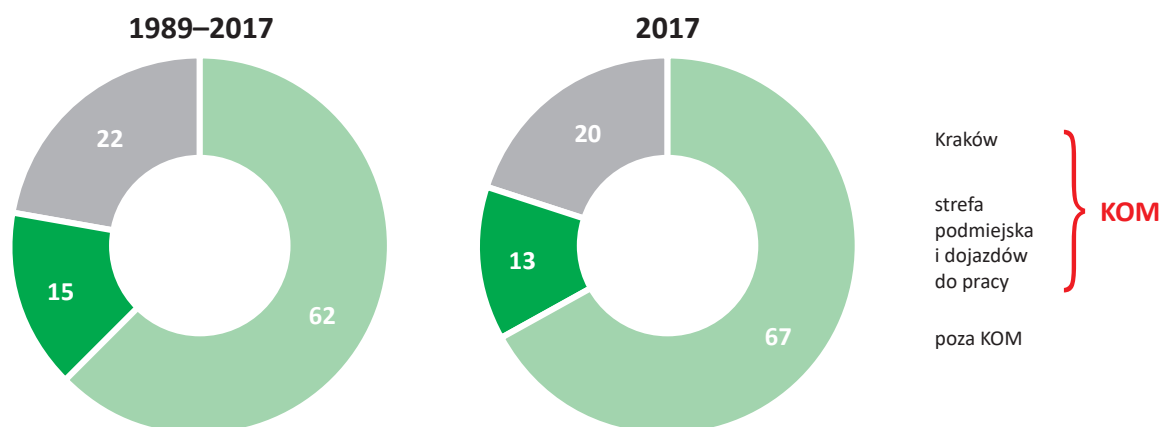
³⁰ B. Domański, *Kapitał zagraniczny w przemyśle Polski*, IGI GP UJ, Kraków 2001.

znaczenie dla lokalizacji działalności na pozostałych obszarach. Z kolei wśród podstawowych uwarunkowań rozwoju nowoczesnej gospodarki w Krakowie Micek i in.³¹ wskazują: korzyści dywersyfikacji, korzyści aglomeracji, które w tym wypadku tworzy dostępność kapitału ludzkiego, wizerunek miasta i jego rozpoznawalność, które po części są pochodną wcześniejszych decyzji lokalizacyjnych innych dużych korporacji, a także zewnętrzne (obecność imigrantów i migrantów powrotnych) oraz wewnętrzne powiązania miasta (m.in. usieciwienie przedsiębiorstw, działalność liderów i przepływy pracowników).

Funkcje biegunów wzrostu i miejsc powstawania nowych działalności pełnią przede wszystkim największe miasta i obszary metropolitalne, co znajduje swoje odzwierciedlenie w rozmieszczeniu inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim. Dominującą rolę odgrywa tu Krakowski Obszar Metropolitalny, w tym przede wszystkim Kraków. Ta część województwa wyróżnia się korzystnym położeniem transportowym oraz bardzo dobrą dostępnością wykwalifikowanych kadr, a także dużym i chłonnym rynkiem zbytu. Zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem ze strony inwestorów zagranicznych cieszą się obszary położone poza KOM, przede wszystkim peryferyjnie położone i cechujące się gorszą dostępnością komunikacyjną powiaty północnej i południowo-wschodniej części regionu.

Około 77% strumienia inwestycji zagranicznych, który trafił do województwa małopolskiego w latach 1989–2017, skumulowało się w powiatach zlokalizowanych w obrębie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, z tego sam Kraków przyciągnął ponad 60% nakładów. Środki zaangażowane poza KOM to 23% skumulowanej wartości poniesionych nakładów. Nakłady inwestycyjne poniesione w granicach KOM w 2017 roku stanowiły jeszcze większą część całego strumienia inwestycji – 80%. Kraków przyciągnął 67% zaangażowanego kapitału, a zaledwie 1/5 zainwestowanych środków trafiła poza obręb KOM.

Rysunek 25. Udział inwestycji zagranicznych na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego i poza nim (w %)

Źródło: badania własne.

W granicach KOM zainwestowano również istotną część nakładów na obiekty *greenfield* – niemal 76% kapitału zaangażowanego w inwestycje *greenfield* w całym okresie 1989–2017 oraz ponad 87% nakładów poniesionych na inwestycje tego typu w 2017 roku (254 mln USD). Inwestycje *greenfield* w powiatach położonych poza KOM to niespełna 1/4 skumulowanych nakładów tego typu w latach 1989–2017 i niewiele ponad 12% środków zainwestowanych w 2017 roku (35 mln USD).

³¹ G. Micek, K. Gwosdz, T. Kwiatkowski, M. Panecka-Niepsuj, *Nowe branże gospodarki w Krakowie: czynniki i mechanizmy rozwoju*, Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 320, 2017.

Tabela 20.

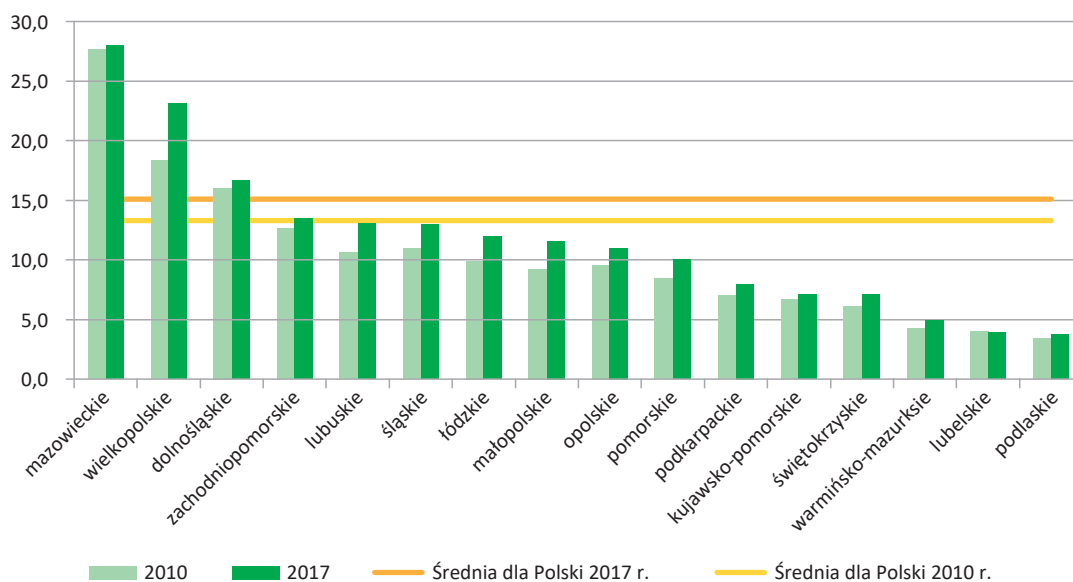
Inwestycje zagraniczne na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego oraz poza nim w latach 1989–2017 oraz w 2017 roku

Typ obszaru	Inwestycje ogółem				Inwestycje <i>greenfield</i>			
	1989–2017		2017		1989–2017		2017	
	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%
KOM	18 014,5	77,5	1075,8	80,1	6012,7	75,9	253,9	87,6
<i>w tym Kraków</i>	14 427,0	62,1	899,6	67,0	3924,3	49,5	188,5	65,1
poza KOM	5228,2	22,5	267,5	19,9	1908,6	24,1	35,8	12,4
Małopolska	23 242,7	100,0	1343,3	100,0	7921,3	100,0	289,8	100,0

Źródło: badanie własne.

W okresie ostatnich kilku lat odnotowuje się szybszy niż w latach poprzednich przyrost **liczby osób pracujących w spółkach zagranicznych na terenie województwa małopolskiego**. W latach 2010–2017 odnotowano wzrost zatrudnienia w tego typu podmiotach z 88,0 tys. osób do 132,2 tys. osób. W porównaniu do 2016 roku wielkość zatrudnienia w 2017 roku wzrosła o prawie 3,5 tys. osób.

Rysunek 27. Udział zatrudnienia w spółkach z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie pracujących poza sekcją A (wg PKD 2007) w 2010 roku i 2017 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W świetle danych GUS, udział zatrudnienia w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego w ogólnej liczbie osób pracujących (z wyłączeniem sekcji A tj. *rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa*) na obszarze województwa małopolskiego wyniósł 11,6%. Średnia dla całego kraju przyjęła wartość nieco wyższą, tj. 15,1%. Na tle wszystkich województw Małopolska uplasowała się na 8. pozycji pod względem analizowanego wskaźnika. Liderem, podobnie jak w latach poprzednich, pozostał region mazowiecki, z wynikiem 28,0%. Dla porównania w 2010 roku odsetek zatrudnionych w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego wyniósł dla Małopolski 9,2% (w skali kraju – 13,3%). Oznacza to wzrost znaczenia spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarówno na małopolskim, jak i krajowym rynku pracy na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Zatrudnienie według działów i sekcji PKD

Według sekcji PKD największe zatrudnienie w spółkach z kapitałem zagranicznym występuje w **Przetwórstwie przemysłowym**. W 2017 roku zatrudnionych w tej sekcji było ponad 46 tys. pracowników, co stanowiło 33,4% ogółu. Zdecydowanie najważniejsze działy to **Produkcja metali** (ponad 10 tys. osób i 22% udziału w zatrudnieniu w przemyśle) oraz **Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli** (co 5 osoba pracująca w przetwórstwie przemysłowym).

Na kolejnym miejscu znajduje się **sekcja J – Informacja i komunikacja**, w której pracuje 18,6% zatrudnionych w firmach z kapitałem zagranicznym. Spośród 25,9 tys. pracujących w sekcji, aż 63,4% pracuje w dziale dotyczącym **Działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki**. Przedsiębiorstwa oferujące pracę w tej branży funkcjonują głównie w Krakowie i jego najbliższej okolicy, gdzie działa ich aż 40 i zatrudniają 16,1 tys. pracowników.

Trzecia sekcja PKD skupiająca 16,0% pracujących w firmach zagranicznych to *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*.

Ponad 10% udziału w ogóle zatrudnionych obejmuje sekcja *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*. Z ponad 18 tys. pracujących w przedsiębiorstwach z udziałem zagranicznym zdecydowana większość pracuje w działach: *Działalność prawnicza, rachunkowo-księgową i doradztwo podatkowe* (56,9%) lub *Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem* (26,0%).

Kolejne sekcje (według zatrudnienia) to *Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* (9,3 tys. osób; 6,7% udziału w ogóle zatrudnionych), *Działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (6,0 tys. osób; 4,3% udziału w ogóle zatrudnionych), *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi* (2,9 tys. osób; 2,1% udziału w ogóle zatrudnionych) i *Budownictwo* (2,6 tys. osób; 1,9% udziału w ogóle zatrudnionych). W pozostałych sekcjach zatrudnienie wynosi poniżej 2 tys. osób.

Tabela 21. Struktura zatrudnienia w firmach zagranicznych w Małopolsce według sekcji i działów PKD w 2017 roku

PKD	Sekcja/Dział	Liczba zatrudnionych w tys.	Odsetek zatrudnienia w danej sekcji	Odsetek zatrudnienia ogółem
C	Przetwórstwo przemysłowe	46,4	100,0	33,5
10	Produkcja artykułów spożywczych	4,3	9,3	3,1
11	Produkcja napojów	1,1	2,4	0,8
12	Produkcja wyrobów tytoniowych	1,6	3,4	1,2
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	0,3	0,6	0,2
15	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	0,1	0,2	0,1
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka...	0,2	0,4	0,1
17	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	0,9	1,9	0,6
18	Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1,4	3,0	1,0
19	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	0,1	0,2	0,1
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2,9	6,3	2,1
21	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków...	1,0	2,2	0,7
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2,6	5,6	1,9
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1,9	4,1	1,4
24	Produkcja metali	10,2	22,0	7,4
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych...	2,3	5,0	1,7
26	Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	0,1	0,2	0,1
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	3,5	7,5	2,5
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	1,3	2,8	0,9
29	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	9,3	20,0	6,7
30	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	0,3	0,6	0,2
31	Produkcja mebli	0,2	0,4	0,1
32	Pozostała produkcja wyrobów	0,3	0,6	0,2

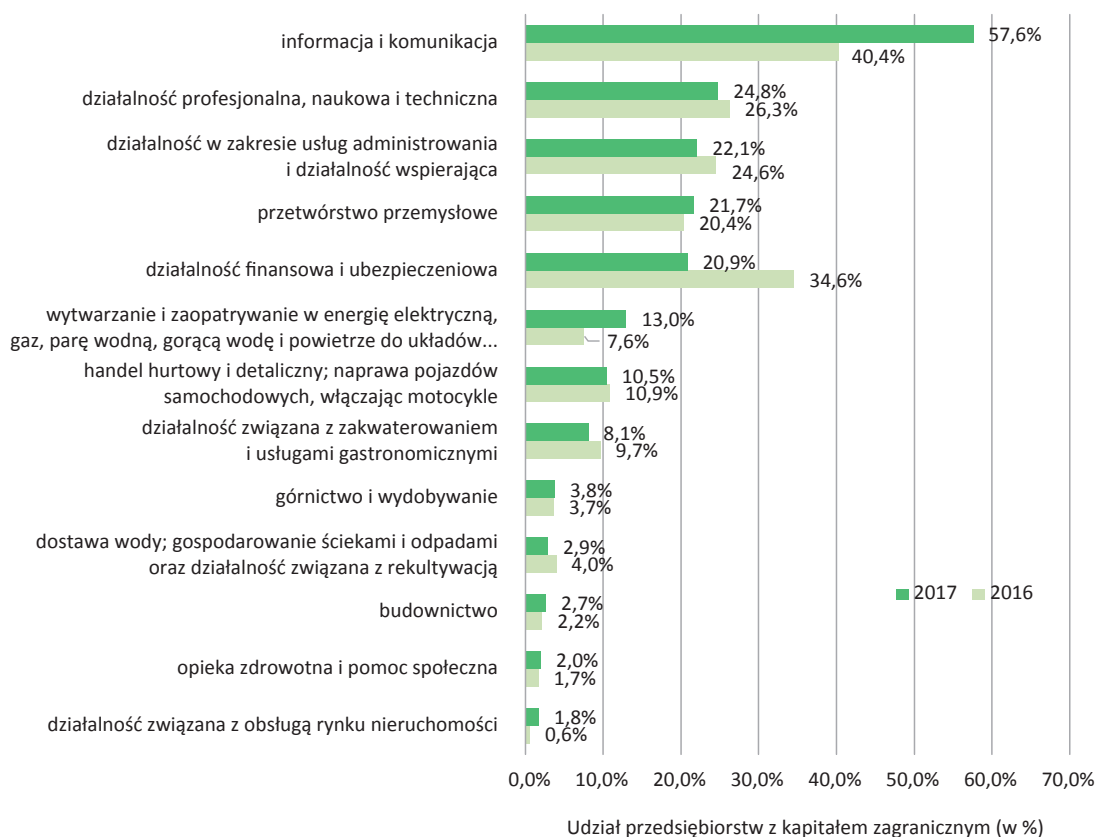
PKD	Sekcja/Dział	Liczba zatrudnionych w tys.	Odsetek zatrudnienia w danej sekcji	Odsetek zatrudnienia ogółem
33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	0,5	1,1	0,4
J	Informacja i komunikacja	25,8	100,0	18,6
58	Działalność wydawnicza	0,7	2,7	0,5
59	Działalność związana z produkcją filmów	0,2	0,8	0,1
61	Telekomunikacja	2,6	10,1	1,9
62	Działalność związana z oprogramowaniem	16,4	63,6	11,8
63	Działalność usługowa w zakresie informacji	5,9	22,9	4,3
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	22,2	100,0	16,0
45	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	0,1	0,5	0,1
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	3,7	16,7	2,7
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	18,4	82,9	13,3
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	18,7	100,0	13,5
69	Działalność prawnicza, rachunkowo-księgowo i doradztwo podatkowe	10,5	56,1	7,6
70	Działalność firm centralnych (<i>head offices</i>); doradztwo związane z zarządzaniem	5,0	26,7	3,6
71	Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	1,6	8,6	1,2
72	Badania naukowe i prace rozwojowe	0,9	4,8	0,6
73	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	0,4	2,1	0,3
74	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,3	1,6	0,2
N	Działalność w zakresie usług administrowania	9,3	100,0	6,7
78	Działalność związana z zatrudnieniem	4,9	52,7	3,5
80	Działalność detektywistyczna i ochroniarska	0,4	4,3	0,3
82	Działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	4,0	43,0	2,9
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5,9	100,0	4,3
64	Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	3,8	64,4	2,7
65	Ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	0,2	3,4	0,1
66	Działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	1,9	32,2	1,4
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,9	100,0	2,1
55	Zakwaterowanie	0,5	17,2	0,4
56	Działalność usługowa związana z żywnością	2,4	82,8	1,7
F	Budownictwo	2,6	100,0	1,9
41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	0,5	19,2	0,4
42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	1,3	50,0	0,9
43	Roboty budowlane specjalistyczne	0,8	30,8	0,6

PKD	Sekcja/Dział	Liczba zatrudnionych w tys.	Odsetek zatrudnienia w danej sekcji	Odsetek zatrudnienia ogółem
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1,6	100,0	1,2
86	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1,6	100,0	1,2
H	Transport i gospodarka magazynowa	1,6	100,0	1,2
49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	1,4	0,9	1,0
53	Działalność pocztowa i kurierska	0,2	0,1	0,1
	Pozostałe	1,7	100,0	1,2
	Razem	138,7		100,0

Źródło: opracowanie własne.

Nieco inaczej prezentują się wyniki zatrudnienia w spółkach z kapitałem zagranicznym według sekcji, gdy porówna się je do ogółu zatrudnionych w województwie. Lider w bezpośredniej liczbie pracujących w zagranicznych firmach, czyli **sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe**, nie ma aż takiego wpływu na ogół pracujących w województwie – udział wynosi 21,7%. Z kolei w sekcji **J – Informacja i komunikacja**, zagraniczni przedsiębiorcy odpowiadają za 57,6% zatrudnienia w tej sekcji w Małopolsce. Kolejne sekcje; **M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna**, **N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca** oraz **K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa**, odpowiadają – podobnie jak **sekcja C** – każda za około 20% zatrudnionych. Udział kolejnych sekcji jest następujący: **Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych** (13,0%), **Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle** (10,5%), **Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi** (8,1%). W innych sekcjach udział pracujących z firm z kapitałem zagranicznym jest znacznie mniejszy i nie przekracza 3,8%.

Rysunek 28. Udział przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie pracujących według działów PKD w województwie małopolskim w 2017 roku

Uwaga: Dane o liczbie pracujących dotyczą faktycznych miejsc pracy według sekcji PKD.
Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS i badań własnych.

Najwięksi pracodawcy

W 2017 roku w Małopolsce funkcjonowało **59 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym**, które zatrudniały na terenie regionu przynajmniej **500 osób**. W **27 z nich zatrudnienie przekroczyło 1 tys. pracowników**. Powyżej przytoczone dane uzmysławiają, jak istotny wpływ na rynek pracy mają firmy z udziałem kapitału zagranicznego. Największym pracodawcą był *ArcelorMittal* (który zatrudniał w krakowskiej hucie oraz spółkach zależnych ponad 5 tys. osób). Ważnym pracodawcą był i jest, działający w branży tytoniowej, amerykański *Philip Morris*. Spółki tego inwestora zlokalizowane w Krakowie zatrudniają łącznie ponad 3 tys. osób i zajmują się tak produkcją, jak i usługami finansowo-księgowymi. Z kolei *LSC Communications* (dawny *R. R. Donnelley*) w swoich zakładach i centrum usług w Krakowie zatrudniał w 2017 roku ponad 1400 osób.

Przy okazji warto zwrócić uwagę na fakt, że Kraków od lat funkcjonuje jako wiodący ośrodek przyciągający inwestorów z sektora zaawansowanych usług biznesowych (BPO/SSC/ITO/R&D), co przekłada się na generowanie wielu tysięcy miejsc pracy w centrach usług biznesowych. Największymi pracodawcami działającymi w tym obszarze i jednocześnie jednymi z największych pracodawców zagranicznych w Małopolsce, są *Capgemini Polska* (4 tys. osób), *State Street Bank* i *Shell Polska* (po 3 tys. osób). Inni ważni pracodawcy z tego sektora usług to między innymi: *IBM*, *UBS*, *Heineken*, *Alexander Mann*, *ABB*, *Brown Brothers Harriman* czy *AON Hewitt*. Dużą rolę na małopolskim rynku pracy odgrywają także spółki prowadzące działalność związaną z oprogramowaniem jak *Luxoft*, *Sabre*, *Ericsson* czy *Motorola*.

Z punktu widzenia rozwoju regionalnego rynku pracy istotną rolę odgrywają firmy związane z branżą spożywczą – brytyjskie *Tesco*, francuski *Carrefour* oraz *Grupa Auchan* czy niemiecka *Schwarz Gruppe* (właściciel sieci *Lidl* i *Kaufland*). Każda z wymienionych spółek zatrudnia powyżej 1 tys. pracowników w Małopolsce.

Również poza Krakowem zagraniczni inwestorzy są odpowiedzialni za organizację nowych miejsc pracy. *Grupa Valeo* należy do pracodawców zapewniających zatrudnienie na terenie Chrzanowa i Skawiny. W Tarnowie kilkaset osób zatrudniają chińscy inwestorzy, kontrolujący *ATB Tamel*, a japońska spółka *SumiRiko* jest wiodącym pracodawcą w Wolbromiu. W Dobczycach blisko 1 tys. osób pracuje w zakładach *Wawel S.A.* W myślenickiej strefie przemysłowej w firmach *Polplast* i *Cooper Standard* pracuje łącznie ponad 1,2 tys. osób. Jedną z dużych inwestycji zrealizowanych w 2017 roku wiązała się z otwarciem nowej hali firmy *Automotive Nidec Motors & Actuators* w Niepołomicach, dzięki czemu zatrudnienie w tej firmie wzrosło do ponad 500 osób. W Niepołomicach do ważnych pracodawców zalicza się również takie firmy jak *Man Trucks*, *Sopem* oraz znajdujący się w nieodległych Staniątkach zakład produkcyjny *Coca-Cola HBC Poland* (do tego inwestora należy także zakład produkcyjny w Tyliczu, w powiecie nowosądeckim). Inwestorzy zagraniczni posiadają również mniejszościowe udziały w *Grupie Kęty* (holenderskie i brytyjskie fundusze *NN Group N.V.* i *Aviva plc*) oraz w *Grupie Azoty* (udziałowcem jest rosyjski *Acron*).

Zwolnienia grupowe

Zwolnienia grupowe w województwie małopolskim w 2017 roku objęły łącznie ok. 2 tys. osób, znacznie mniej niż w 2016 roku, kiedy z przyczyn dotyczących zakładów pracy zwolniono 6,4 tys. osób³⁴. Około 1,3 tys. osób, które straciły pracę, zatrudniały trzy przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym. Największa redukcja zatrudnienia dotyczyła *Tesco*. Zwolnieniami grupowymi objęto 1,2 tys. osób (na terenie całego kraju, w tym 12 osób w związku z zamknięciem sklepu w Oświęcimiu). W samym biurze głównym w Krakowie między 2016 rokiem

³⁴ Problematyczną kwestię w procesie analizy danych o zwolnieniach grupowych stanowi brak wskazania przez ustawodawcę jednoznacznego kryterium terytorialnego w uznawaniu zwolnienia za grupowe. Zgodnie z prawem [patrz: Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2016 r., poz. 1474 z późn. zm.)], zwolnienia z przyczyn zakładów pracy powinny być zgłaszane i rejestrowane w miejscu, w którym pracodawca ma siedzibę. W praktyce, w przypadku firm mających swoją siedzibę w Małopolsce, ale zatrudniających pracowników w całym kraju, może dojść do sytuacji, w której wszystkie zwolnienia są zarejestrowane przez urząd pracy właściwy siedzibie pracodawcy lub w której przedsiębiorca zgłosi zwolnienia w tym urzędzie pracy właściwym dla miejsca, w którym faktycznie nastąpią zwolnienia.

a 2017 rokiem zatrudnienie zmniejszyło się o ok. 150 osób³⁵. Skala zwolnień w pozostałych dwóch przedsiębiorstwach była znacznie mniejsza. Ponad 30 zwolnień zgłosił w Krakowie *Lux Express*. W wyniku zwolnień grupowych pracę straciło również ponad 20 pracowników firmy *Ericpol*, przejętej w 2016 roku przez szwedzki koncern *Ericsson*.

Kraje pochodzenia pracodawców z kapitałem zagranicznym

W 2017 roku ponad 70% zatrudnienia w firmach z kapitałem zagranicznym generowali inwestorzy europejscy, którzy zatrudniali łącznie 98,8 tys. osób. Drugie miejsce zajął kapitał amerykański. Zatrudniając około 30 tys. osób inwestorzy z USA skupiali w swoich rękach ponad 21% miejsc pracy w firmach z kapitałem zagranicznym w województwie. Warto odnotować, że zarówno w przypadku firm z kapitałem europejskim, jak i amerykańskim, wzrosło zatrudnienie w stosunku do 2016 roku. Po ok. 40% miejsc pracy w firmach z kapitałem pochodzącym z krajów europejskich przypadło na sektor przemysłowy i sektor usług. Ponad 70% miejsc pracy w przedsiębiorstwach z kapitałem amerykańskim koncentrowało się w sektorze usługowym.

Tabela 22. Wielkość oraz struktura zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału oraz sektorów gospodarki w 2017 roku

Kraj	Liczba zatrudnionych (w tys.)	Udział w liczbie zatrudnionych ogółem (w %)	Struktura zatrudnionych (w %)		
			Przemysł	Handel	Usługi
Europa	98,8	71,3	39,1	20,5	40,5
Austria	1,9	1,4	47,0	18,7	34,3
Belgia	0,9	0,6	42,4	0,0	57,6
Cypr	0,2	0,1	55,1	0,0	44,9
Czechy	0,3	0,2	59,3	40,7	0,0
Dania	1,4	1,0	56,4	19,6	24,0
Finlandia	1,0	0,8	0,0	8,6	91,4
Francja	20,5	14,8	38,8	19,5	41,6
Hiszpania	1,3	0,9	47,1	0,0	52,9
Holandia	7,3	5,3	22,4	6,9	70,7
Irlandia	0,4	0,3	0,0	0,0	100,0
Luksemburg	6,3	4,6	78,8	0,2	21,0
Niemcy	12,7	9,2	36,9	34,8	28,4
Norwegia	0,9	0,6	66,6	0,0	33,4
Portugalia	5,7	4,1	20,0	76,3	3,7
Rosja	3,0	2,1	81,0	0,0	19,0
Słowacja	0,2	0,1	0,0	61,6	38,4
Szwajcaria	6,6	4,8	21,6	3,6	74,7
Szwecja	4,8	3,4	33,8	7,0	59,2
Ukraina	0,1	0,1	100,0	0,0	0,0
Wielka Brytania	22,8	16,5	38,3	23,0	38,7
Włochy	0,5	0,4	70,0	30,0	0,0

³⁵ Według informacji zawartej w Sprawozdaniu Zarządu Spółki Tesco/Polska/ Sp. z o.o. za okres od 1 marca 2017 roku do 28 lutego 2018 roku.

Kraj	Liczba zatrudnionych (w tys.)	Udział w liczbie zatrudnionych ogółem (w %)	Struktura zatrudnionych (w %)		
			Przemysł	Handel	Usługi
Ameryka Płn.	31,2	22,5	23,8	3,8	72,4
Kanada	0,6	0,4	17,4	60,6	22,0
Meksyk	0,5	0,4	0,0	0,0	100,0
USA	30,1	21,7	24,3	2,8	73,0
Azja	5,7	4,1	72,3	10,9	16,8
Chiny	1,6	1,1	89,4	0,0	10,6
Indie	0,4	0,3	0,0	4,0	96,0
Izrael	0,7	0,5	100,0	0,0	0,0
Japonia	2,4	1,7	83,2	4,2	12,7
Tajlandia	0,1	0,1	0,0	0,0	100,0
Hong Kong	0,5	0,4	0,0	100,0	0,0
Pozostałe kraje	1,4	1,0	0,0	16,1	83,9
Brazylia	0,2	0,1	0,0	0,0	100,0
RPA	1,2	0,8	0,0	18,9	81,1
Brak informacji	1,6	1,1	33,8	3,5	62,7
Ogółem	138,7	100,0	36,5	16,1	47,4

Źródło: opracowanie własne.

Spośród inwestorów europejskich najwięcej miejsc pracy oferowały przedsiębiorstwa z kapitałem brytyjskim (16,5% wszystkich zatrudnionych w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym), francuskim (14,8%) oraz niemieckim (9,2%). Inwestorzy z Wielkiej Brytanii zatrudniali po ponad 8,5 tys. osób w sektorach przemysłowym i handlowym. Kapitał francuski to ponad 8,5 tys. miejsc pracy w usługach i niemal 8 tys. w przemyśle. W strukturze zatrudnienia firm z kapitałem niemieckim największym udziałem charakteryzował się przemysł (niemal 37%), a następnie handel (prawie 35%).

Innowacyjność firm z kapitałem zagranicznym w Małopolsce

Jednym z istotnych czynników determinujących wzrost poziomu innowacyjności i modernizacji gospodarki danej jednostki terytorialnej jest **transfer wiedzy i nowoczesnych technologii w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych**. Funkcjonowanie na określonym obszarze podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego przyczynia się do dyfuzji innowacyjnych rozwiązań o charakterze zarówno produktowym, procesowym, jak i organizacyjnym. Spółki zagraniczne korzystają też z *know-how* wypracowanej pierwotnie przez podmiot macierzysty lub przez oddziały z innych krajów. Istotnym czynnikiem potęgującym efekt rozwoju innowacji jest również przepływ wysoko wykwalifikowanych zasobów ludzkich, działających w danym sektorze.

Rysunek 29. Podstawowe typy innowacji

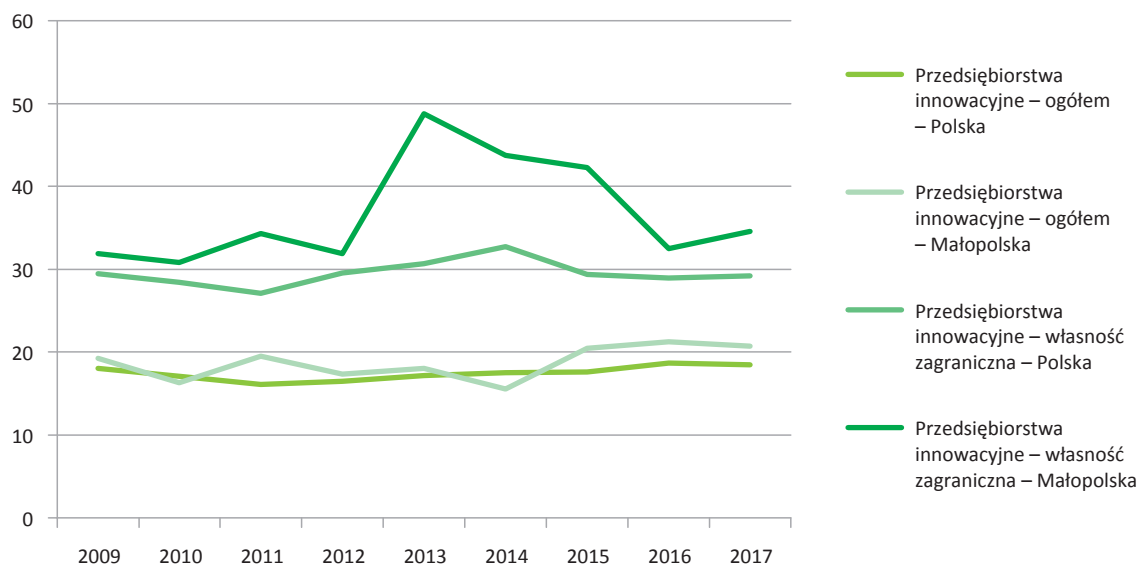

Źródło: opracowanie własne.

Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych przyczynia się w sposób widoczny do wzrostu poziomu innowacyjności przedsiębiorstw działających na jego terenie. Jak wynika z danych opracowanych przez GUS, podmioty z udziałem kapitału zagranicznego prowadzące działalność o charakterze przemysłowym wykazują się większym poziomem innowacyjności od podmiotów działających w sektorze publicznym oraz w sektorze prywatnym krajowym. Trend ten utrzymywał się na przestrzeni lat 2009–2017.

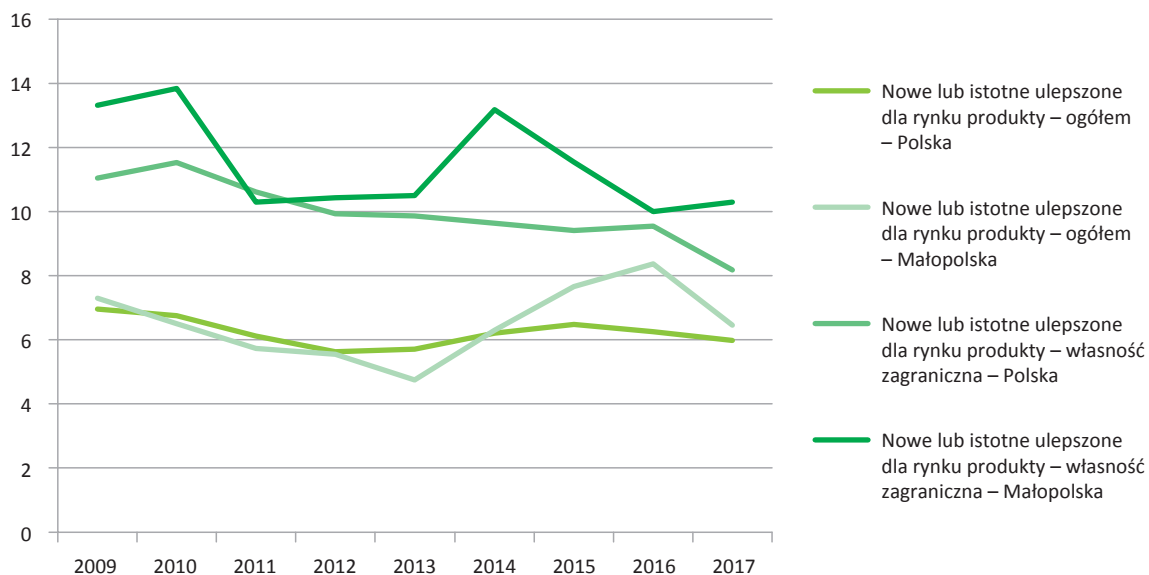
Z analizy skali obecności przedsiębiorstw o charakterze innowacyjnym z udziałem kapitału zagranicznego na terenie Małopolski wynika, że ich jak dotąd największy odsetek (tj. 48,8%) odnotowano w 2013 roku, po czym w latach 2013–2016 zauważalny był w tym względzie trend malejący. **W 2017 roku po raz pierwszy od kilku lat odnotowano wzrost tej wartości – z 32,5% (2016 rok) do 34,6% (2017 rok).**

Rysunek 30. Odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych w skali Polski i Małopolski w latach 2009–2017 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 31. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w skali Polski i Małopolski, które wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone dla rynku produkty (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni lat 2009–2017 **Małopolska odznaczała się niezmiennie wyższym od średniej krajowej odsetkiem wdrażanych innowacji o charakterze nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku produktów**, w przypadku spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W 2017 roku analizowana wartość dla województwa małopolskiego wzrosła nieznacznie w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 10,3%. W skali kraju w 2017 roku odnotowano z kolei znaczący spadek wartości względem 2016 roku, tj. z 9,5% do 8,1%.

Tabela 23. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych prowadzących działalność innowacyjną według sektorów własności i typów innowacji w Małopolsce w latach 2009–2017

Rodzaj innowacji	Sektor własności	Odsetek przedsiębiorstw (%)										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		
Przedsiębiorstwa innowacyjne ogółem	Ogółem	19,3	16,3	19,5	17,4	18,1	15,6	20,4	21,3	20,7		
	Sektor publiczny	32,7	27,9	31,8	31,7	20,0	24,3	25,8	25,0	22,5		
	Sektor prywatny ogółem	18,6	15,8	18,9	16,8	17,9	15,2	20,2	21,1	20,7		
Nowe lub istotnie ulepszone produkty	Sektor prywatny – własność zagraniczna	31,9	30,8	34,3	31,9	48,8	43,8	42,3	32,5	34,6		
	Ogółem	12,3	11,9	14,1	12,3	11,2	11,6	14,2	15,9	13,0		
	Sektor publiczny	11,2	9,6	9,4	7,7	3,8	5,8	7,2	6,3	5,1		
Nowe lub istotnie ulepszone dla rynku produkty	Sektor prywatny ogółem	12,4	12,0	14,3	12,5	11,5	11,9	14,5	16,2	13,3		
	Sektor prywatny – własność zagraniczna	18,7	22,6	20,6	23,3	25,9	33,3	29,5	24,4	22,8		
	Ogółem	7,3	6,5	5,7	5,6	4,8	6,3	7,7	8,4	6,5		
Nowe lub istotnie ulepszone procesy	Sektor publiczny	6,9	2,9	2,8	1,9	2,9	3,9	4,1	4,2	1,0		
	Sektor prywatny ogółem	7,3	6,7	5,9	5,7	4,8	6,4	7,8	8,5	6,7		
	Sektor prywatny – własność zagraniczna	13,3	13,8	10,3	10,4	10,5	13,2	11,5	10,0	10,3		
Nowe lub istotnie ulepszone procesy	Ogółem	16,0	11,8	14,1	11,5	13,0	11,5	14,9	17,1	17,1		
	Sektor publiczny	27,6	24,0	28,0	28,9	19,1	20,4	23,7	22,9	22,5		
	Sektor prywatny ogółem	15,4	11,2	13,4	10,8	12,7	11,1	14,6	16,9	16,9		
Nowe lub istotnie ulepszone procesy	Sektor prywatny – własność zagraniczna	27,9	26,4	29,7	27,6	40,7	27,8	29,5	25,0	32,4		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Również w przypadku pozostałych typów innowacji, małopolskie przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego odznaczały się w latach 2009–2017 wysokim poziomem aktywności. Warto zwrócić uwagę na duży odsetek spółek zagranicznych wdrażających nowe lub istotnie ulepszone procesy – **w 2017 roku wyniósł on 32,4% i tym samym wzrósł o ponad 7 p.p. w stosunku do roku poprzedniego**. W skali kraju udział przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym inwestujących w innowacje procesowe wyniósł w 2017 roku 25,1%, tj. znacznie mniej niż w województwie małopolskim.

Tabela 24. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną, według sektorów własności w Małopolsce w latach 2009–2017

Sektor własności	Odsetek przedsiębiorstw (%)								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem	15,9	13,7	14,7	13,2	13,6	12,7	14,5	16,9	17,3
Sektor publiczny	29,8	24,0	26,2	21,2	14,3	22,3	20,6	15,6	17,4
Sektor prywatny ogółem	15,2	13,3	14,1	12,8	13,6	12,3	14,3	16,9	17,3
Sektor prywatny – własność zagraniczna	28,0	30,2	24,0	28,2	40,7	35,4	35,3	28,1	30,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku województwa małopolskiego poziom wdrażanych innowacji zarówno o charakterze procesowym, jak i produktowym, jest zdeterminowany wysokością **nakładów finansowych przeznaczanych na działalność innowacyjną przez małopolskie spółki z udziałem kapitału zagranicznego**. W 2017 roku w województwie 30,2% podmiotów zagranicznych prowadzących działalność o charakterze przemysłowym zainwestowało w projekty i przedsięwzięcia związane z wdrażaniem nowych rozwiązań. W skali kraju odsetek tego typu przedsiębiorstw w 2017 roku wyniósł znacznie mniej, tj. 23,5%.

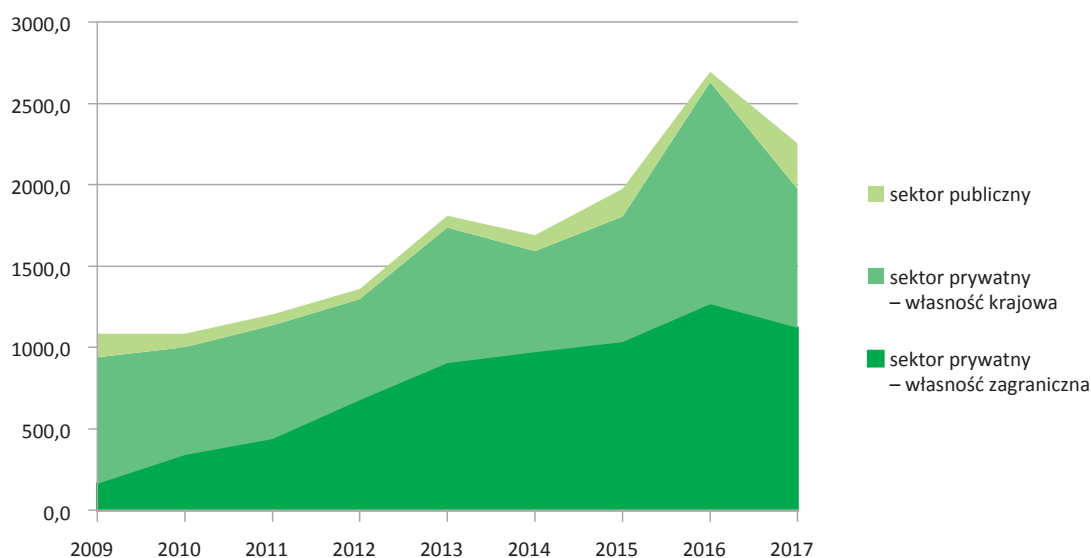
Tabela 25. Nakłady finansowe na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce w latach 2011–2017

Sektor własności	Wielkość nakładów (mln zł)								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem	1085,7	1083,5	1205,7	1360,8	1807,3	1688,0	1975,7	2693,4	2254,2
Sektor publiczny	145,3	83,7	70,1	65,4	70,0	96,6	169,3	62,8	278,3
Sektor prywatny ogółem	940,4	999,9	1135,6	1295,4	1737,3	1591,4	1806,5	2630,6	1975,9
Sektor prywatny (KZ)	161,2	339,9	437,1	674,5	901,9	969,0	1030,8	1266,2	1121,3
Udział nakładów spółek KZ	Udział nakładów (%)								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
W nakładach ogółem	14,8	31,4	36,3	49,6	49,9	57,4	52,2	47,0	49,7
W nakładach sektora prywatnego	17,1	34,0	38,5	52,1	51,9	60,9	57,1	48,1	56,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2009–2017 na terenie województwa małopolskiego odnotowano niemal siedmiokrotny³⁶ wzrost wielkości nakładów finansowych na działalność innowacyjną przedsiębiorstw zagranicznych prowadzących działalność o profilu przemysłowym – z 161,2 mln zł w 2009 roku do 1121,3 mln zł w 2017 roku. Z roku na rok odnotowuje się także sukcesywny wzrost udziału tego typu nakładów finansowych względem spółek z pozostałych sektorów własności. Udział nakładów spółek zagranicznych w nakładach na działalność innowacyjną spółek ogółem w 2017 roku wyniósł 49,7%, natomiast w stosunku do nakładów ponoszonych przez ogół spółek prywatnych – 56,7%.

Rysunek 32. Wielkość nakładów na działalność innowacyjną w Małopolsce według sektorów własnościowych w latach 2009–2017 (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

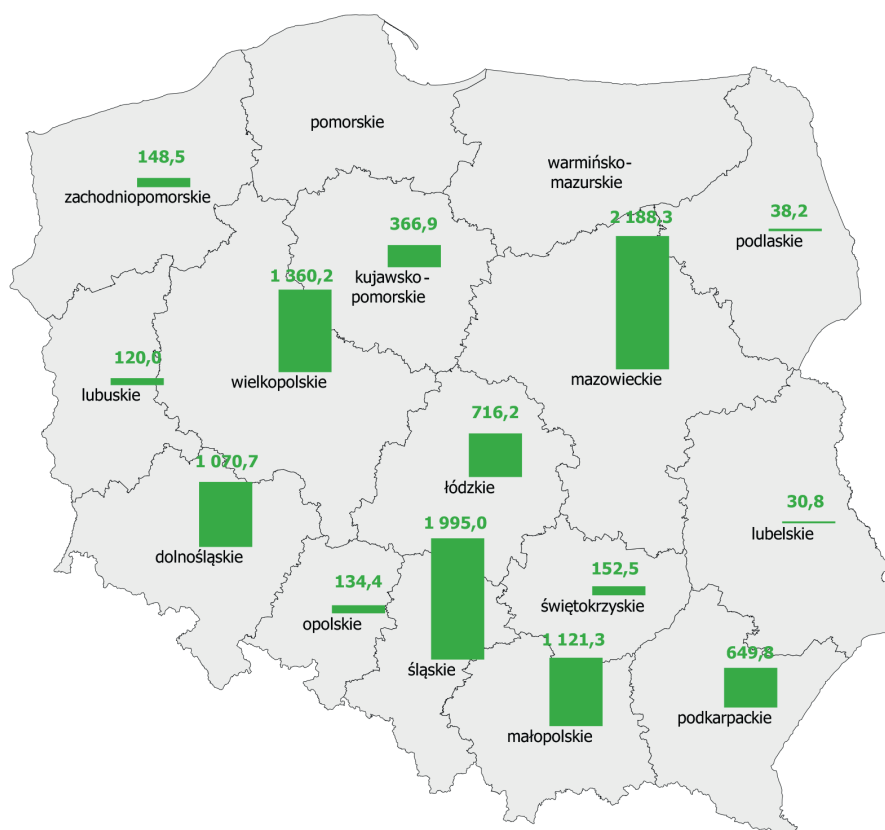
Pod względem wysokości nakładów finansowych na działalność innowacyjną ponoszonych przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego, **województwo małopolskie w 2017 roku zajęło 4. pozycję w skali kraju z wynikiem 1121,3 mln zł**, plasując się za regionami: mazowieckim (2188,4 mln zł), śląskim (1995,0 mln zł) i wielkopolskim (1360,2 mln zł). Średnia krajowa wyniosła w tym względzie zaledwie 630,9 mln zł. Udział łącznych nakładów finansowych przedsiębiorstw na innowacje dla danego sektora w skali Polski wyniósł natomiast 10 639,1 mln zł (**wkład Małopolski – 10,5%**).

Najwyższe nakłady inwestycyjne *greenfield* w 2017 roku poniesiono w firmach prowadzących działalność w zakresie usług w mniejszym stopniu opartych na wiedzy³⁷. Wartość zaangażowanego kapitału to ponad 171 mln USD. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach reprezentujących usługi wiedzochłonne wyniosły niespełna 44 mln USD. W przedsięwzięcia *greenfield* w przemyśle zainwestowano łącznie ok. 74,5 mln USD. Największą część tej kwoty to nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw prowadzących działalność z zakresu przemysłu średnio-wysokiej techniki.

³⁶ Informacja nie uwzględnia wpływu inflacji.

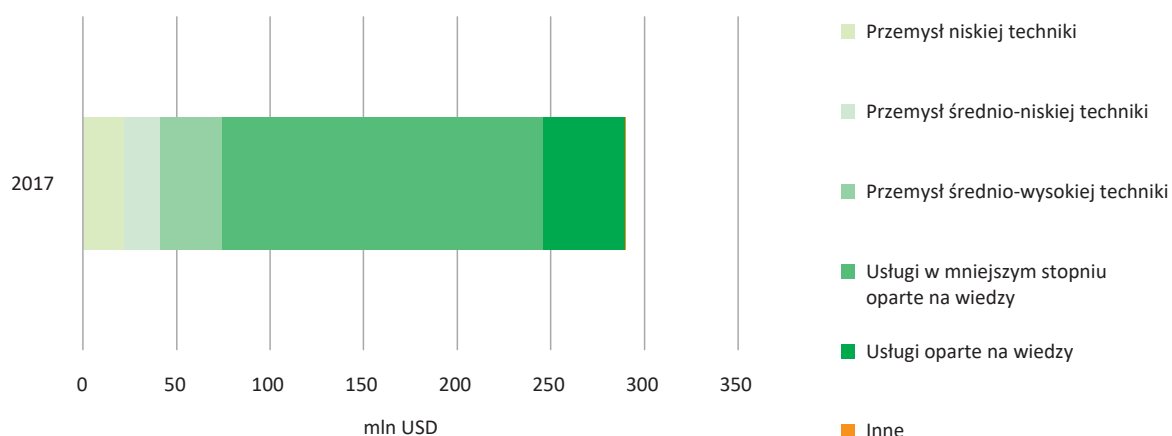
³⁷ Wprowadzona przez Eurostat klasyfikacja działalności ze względu na poziom zaawansowania technologicznego obejmuje cztery kategorie dla przetwórstwa przemysłowego: przemysł niskiej techniki, średnio niskiej techniki, średnio wysokiej techniki i wysokiej techniki oraz dwie kategorie dla usług: oparte na wiedzy i w mniejszym stopniu oparte na wiedzy (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/FR/htec_esms.htm).

Rysunek 33. Nakłady finansowe na działalność innowacyjną spółek zagranicznych w województwach w 2017 roku (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 34. Nakłady inwestycyjne *greenfield* według poziomu zaawansowania technologicznego firm w Małopolsce w 2017 roku

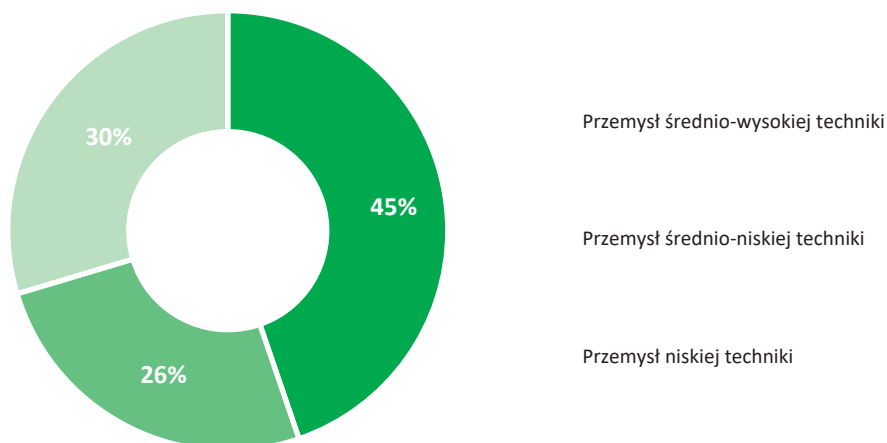

Źródło: opracowanie własne.

Środki zaangażowane w inwestycje *greenfield* w zakładach przemysłu średnio wysokiej techniki obejmują 45% nakładów inwestorów z kapitałem zagranicznym w przemyśle w 2017 roku. Około 30% strumienia kapitału

trafiło do przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu niskiej technologii, a nieco ponad 1/4 do firm reprezentujących przemysł średnio niskiej techniki.

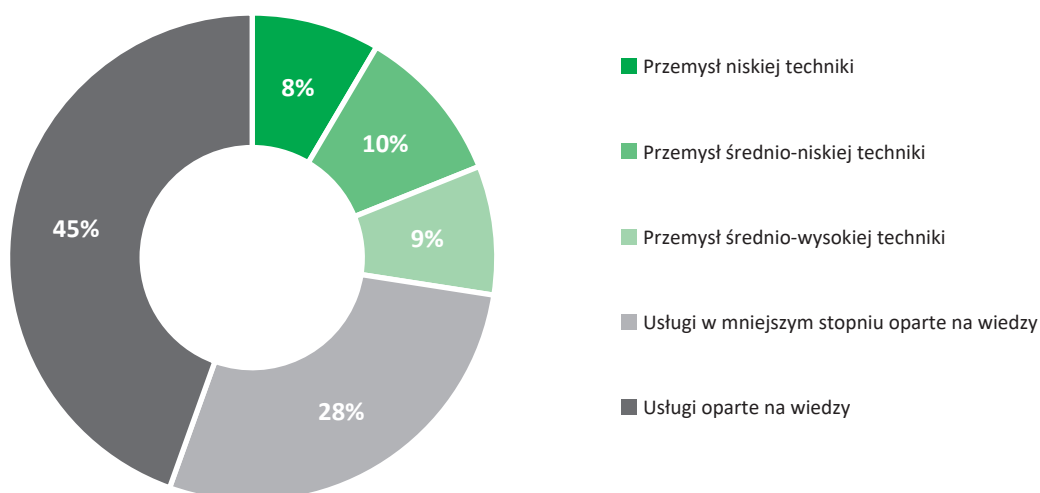
Rysunek 35. Struktura nakładów inwestycyjnych typu *greenfield* w zakładach przemysłowych według stopnia zaawansowania technologicznego w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne.

Firmy z kapitałem zagranicznym, które w 2017 roku poniosły nakłady inwestycyjne na nowe obiekty, zatrudniały łącznie ponad 19,5 tys. osób. Niemal 45% to miejsca pracy oferowane przez firmy z sektora usług wiedzochłonnych, w tym centra usług wspólnych i wydzielonych oraz centra badawczo-rozwojowe. Zakłady przemysłowe, które w 2017 roku poniosły nakłady *greenfield*, obejmowały około 27% miejsc pracy, a te rozkładały się niemal równomiernie pomiędzy firmami prowadzącymi działalność w zakresie przemysłu niskiej, średnio niskiej i średnio wysokiej techniki. Około 28% zatrudnionych w przedsiębiorstwach, które zainwestowały w nowe obiekty, to firmy działające w branżach usług w mniejszym stopniu opartych na wiedzy, głównie w handlu.

Rysunek 36. Struktura zatrudnienia w zagranicznych firmach, które w 2017 roku poniosły nakłady *greenfield* według poziomu zaawansowania technologicznego

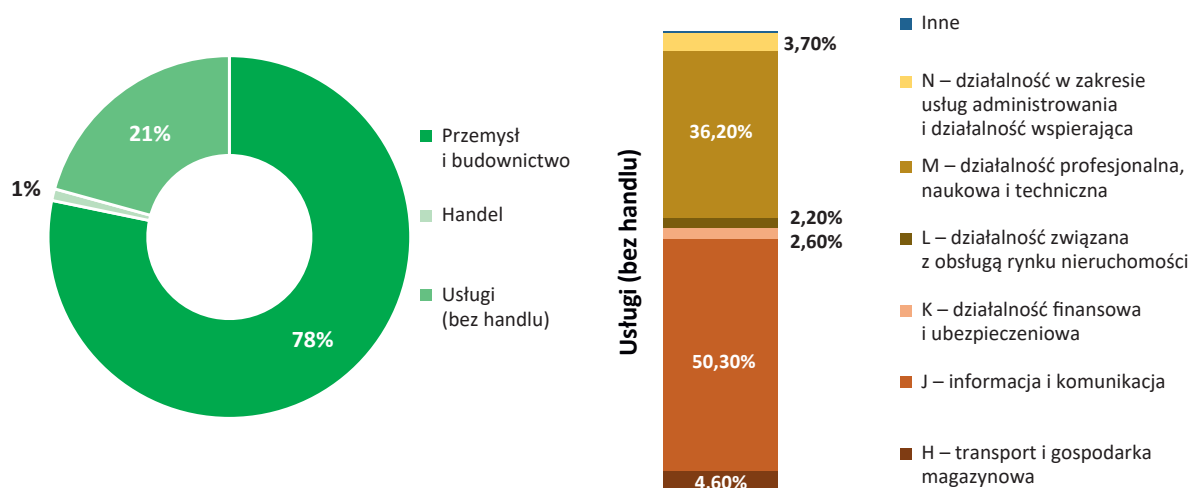
Źródło: opracowanie własne.

Eksport w firmach z kapitałem zagranicznym

W 2017 roku wartość przychodów ze sprzedaży za granicę osiągnięta przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym prowadzące działalność na terenie Małopolski wyniosła 12,6 mld USD³⁸. Ponad połowa tej wartości (52%) przypada na przedsiębiorstwa, które w 2017 roku poniosły nakłady inwestycyjne niższe niż 5 mln USD, a 1/3 to przychody ze sprzedaży za granicę największych inwestorów – firm, których nakłady inwestycyjne przekroczyły 10 mln USD.

Zdecydowaną większość kwoty stanowią przychody z eksportu pozyskane przez przedsiębiorstwa z sektora przemysłu i budownictwa (9,9 mld USD). Przedsiębiorstwa z tego sektora, które w 2017 roku poniosły nakłady inwestycyjne przekraczające 10 mln USD, osiągnęły przychody z tytułu sprzedaży za granicę w wysokości niemal 4,3 mld USD. Podobną wartość eksportu wygenerowały firmy przemysłowe, których nakłady inwestycyjne w 2017 roku nie przekroczyły 5 mln USD (4,2 mld USD).

Rysunek 37. Struktura przychodów ze sprzedaży eksportowej przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym według sektorów gospodarki i sekcji PKD sektora usług w 2017 roku

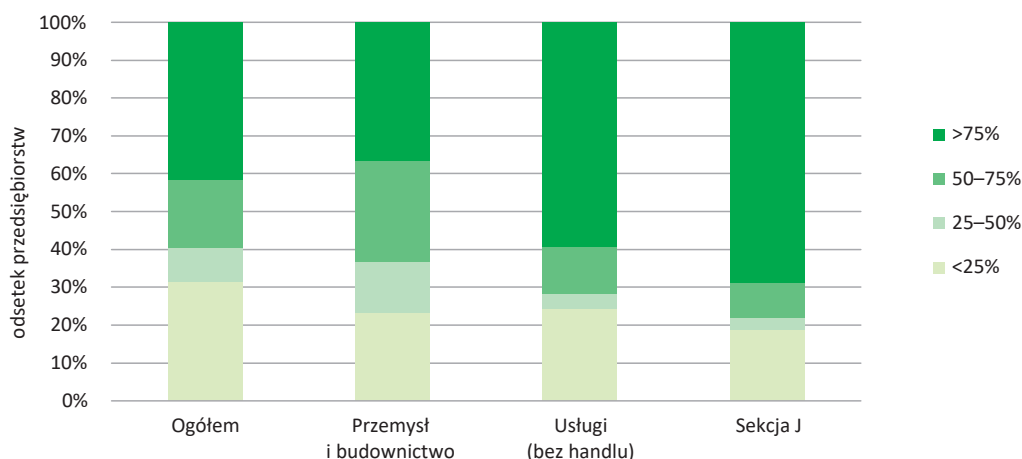
Źródło: badania własne.

Wartość eksportu przedsiębiorstw z sektora usługowego stanowiła ponad 1/5 całkowitej wartości – 2,6 mld USD. W 2017 roku ponad połowę wielkości eksportu przedsiębiorstw usługowych z kapitałem zagranicznym generowały firmy prowadzące działalność w sekcji J – *Informacja i komunikacja*. Wartość przychodów ze sprzedaży w firmach z tej sekcji wyniosła 1,3 mld USD. Kolejną sekcją, której udział w wartości eksportu przedsiębiorstw usługowych z kapitałem zagranicznym był duży, jest sekcja M – *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*. Firmy te osiągnęły w 2017 roku przychody ze sprzedaży za granicę na poziomie niemal 950 mln USD, co stanowiło ponad 36% wartości eksportu firm usługowych z kapitałem zagranicznym.

³⁸ Informacje dotyczące struktury terytorialnej przychodów ze sprzedaży pozyskano dla 396 zidentyfikowanych inwestorów z kapitałem zagranicznym, z czego 200 wykazało sprzedaż za granicę. Dane dotyczą globalnych kwot dla przedsiębiorstw, a nie jedynie zakładów/oddziałów zlokalizowanych w województwie małopolskim.

W przychodach ze sprzedaży niemal 32% przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, które działały na terenie Małopolski, eksport miał relatywnie niewielkie znaczenie – stanowił nie więcej niż 25% przychodów. Dla niemal 60% firm z kapitałem zagranicznym udział sprzedaży za granicę w osiągniętych przychodach ze sprzedaży stanowił co najmniej połowę. Udział przedsiębiorstw, które co najmniej 50% przychodów ze sprzedaży uzyskały dzięki eksportowi, był wyższy w sektorze usług niż w sektorze przemysłu i budownictwa. W samej sekcji J – *Informacja i komunikacja* niemal 69% przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym uzyskało przychody ze sprzedaży w co najmniej 3/4 generowane przez eksport.

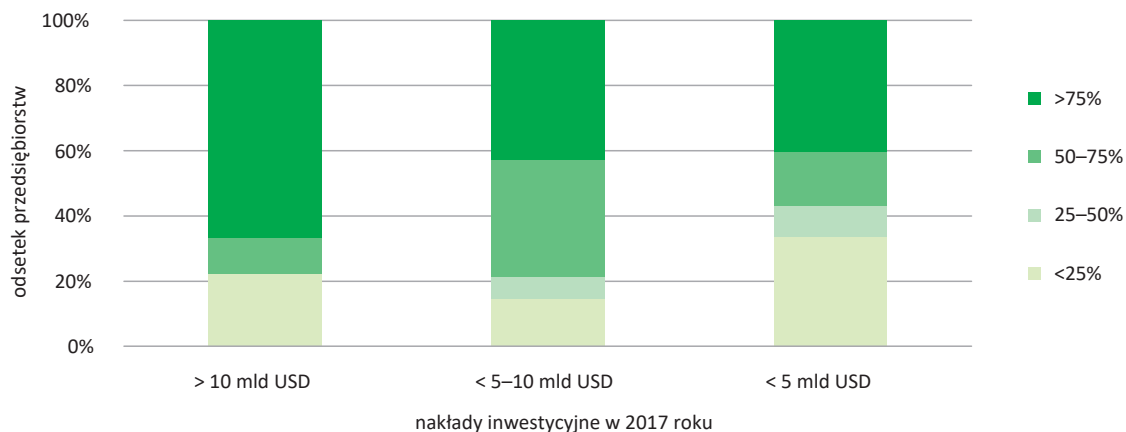
Rysunek 38. Udział przychodów ze sprzedaży za granicę w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym w 2017 roku

Źródło: badania własne.

Wśród największych inwestorów zagranicznych przeważały przedsiębiorstwa, w których eksport stanowił co najmniej 75% przychodów ze sprzedaży. W przypadku firm, które w 2017 roku zainwestowały od 5 mln USD do 10 mln USD, ponad 78% stanowiły przedsiębiorstwa, których przychody ze sprzedaży co najmniej w połowie generowała sprzedaż za granicę. Dla przedsiębiorstw, które zainwestowały mniej niż 5 mln USD, eksport wydawał się mieć mniejsze znaczenie. W 1/3 z tych firm eksport generował nie więcej niż 25% przychodów ze sprzedaży, a w około 40% – więcej niż 75%.

Rysunek 39. Udział przychodów ze sprzedaży za granicę a nakłady inwestycyjne poniesione w 2017 roku

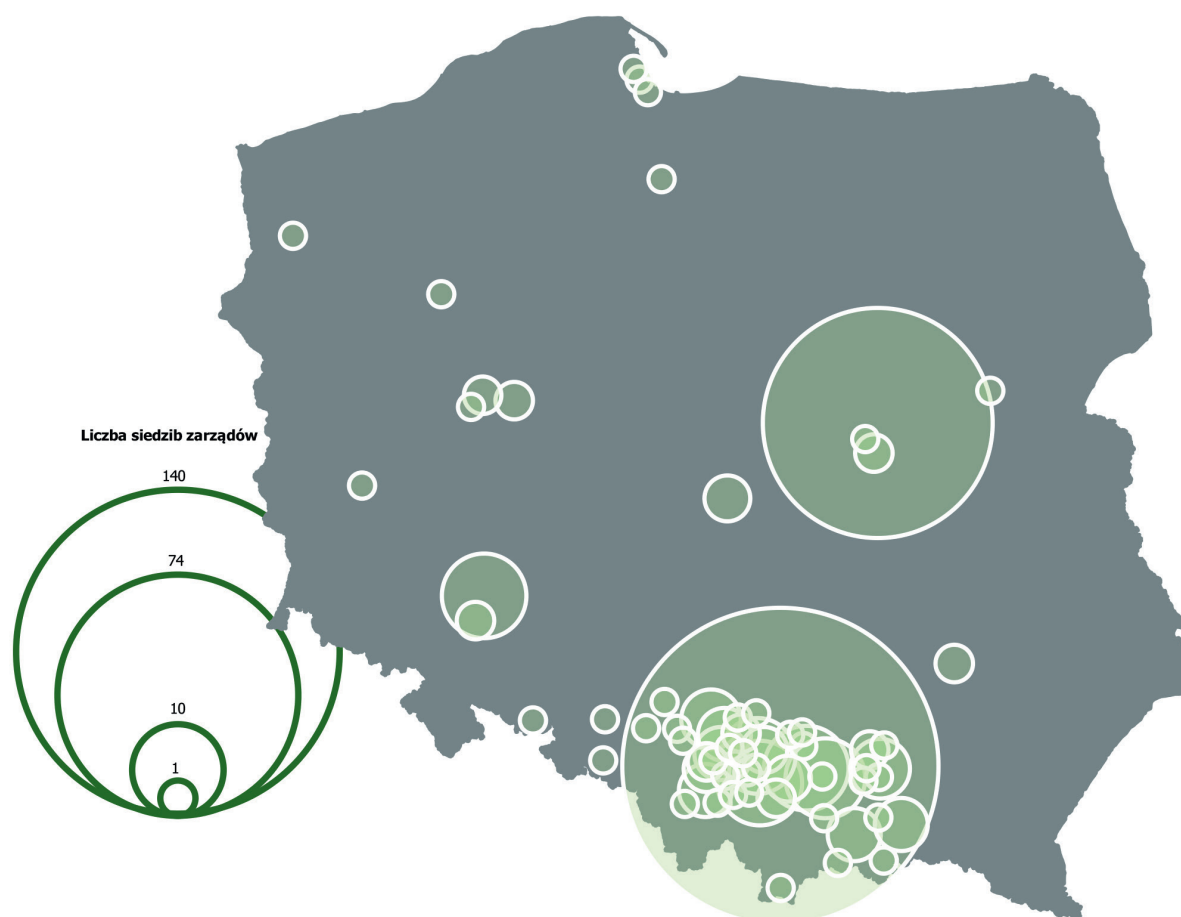
Źródło: badania własne.

Siedziby firm z kapitałem zagranicznym

W 2017 roku w Małopolsce inwestowały firmy mające swoje siedziby na wszystkich kontynentach. Zdecydowana większość inwestorów zagranicznych posiadających udziały w przedsiębiorstwach prowadzących działalność na terenie województwa małopolskiego ma swoje jednostki w Europie³⁹. Londyn i Paryż to siedziby odpowiednio 21 i 15 inwestorów zagranicznych inwestujących w Małopolsce. Więcej niż 5 inwestorów aktywnych w województwie miało placówki w Amsterdamie, Wiedniu, Sztokholmie, Luksemburgu oraz w Essen. Lokalizacje wyróżniające się na mapie siedzib inwestorów to także europejskie Monachium, Oslo i Zurych, amerykańskie Chicago i Nowy Jork oraz japońskie Tokio.

Wśród zidentyfikowanych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność na terenie województwa małopolskiego, większość posiadała zarządy zlokalizowane w Małopolsce, w tym niemal 40% z nich w Krakowie⁴⁰. Siedzibą zarządu co piątej firmy była Warszawa, a niemal 7% miało zarządy w województwie śląskim.

Rysunek 40. Siedziby zarządów przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność w województwie małopolskim w 2017 roku

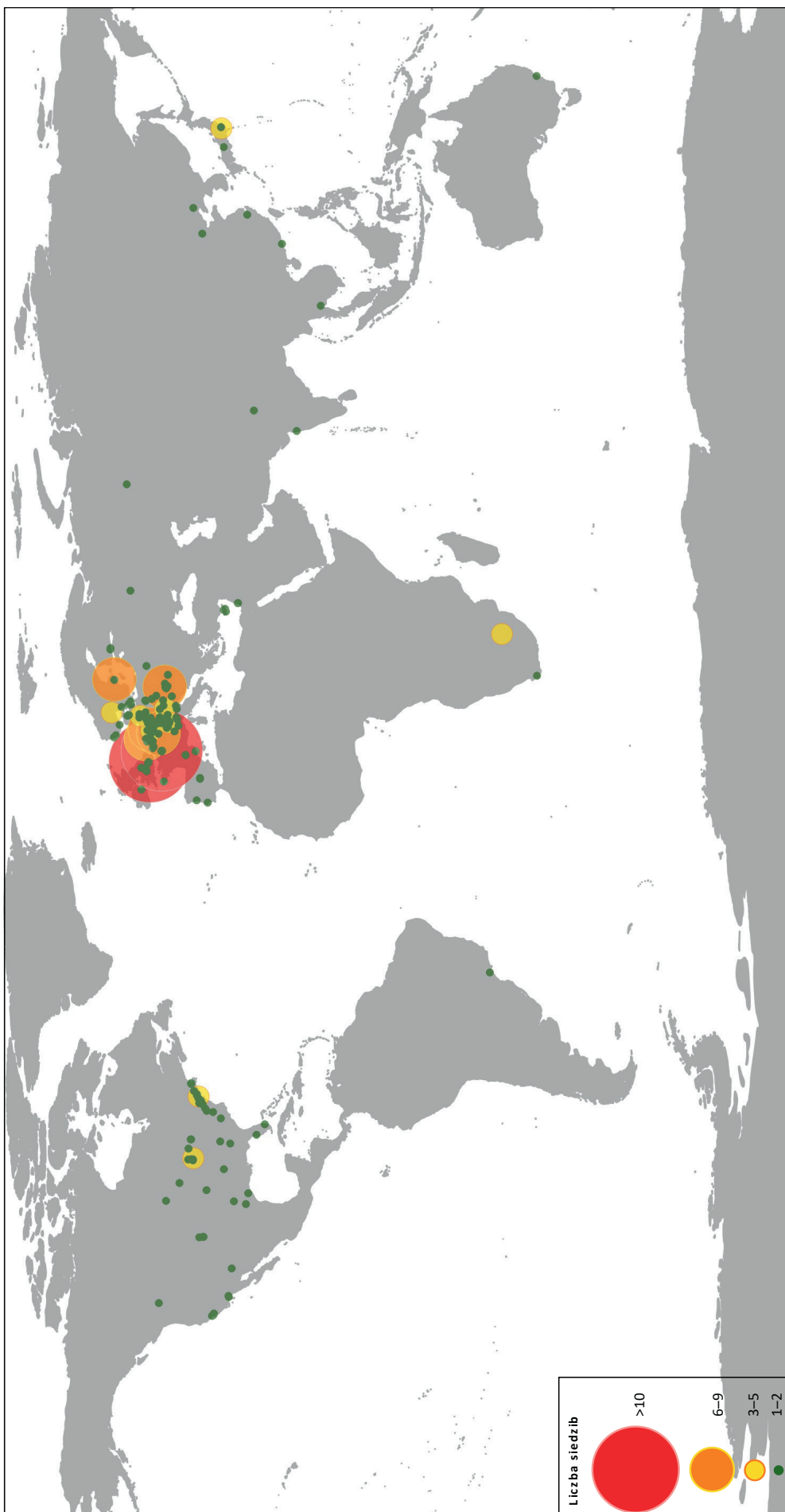

Źródło: badania własne.

³⁹ Inwestorzy, dla których udało się ustalić główną siedzibę.

⁴⁰ Siedziby zarządów ustalono dla 365 firm. Nie uwzględniono siedzib zarządów inwestorów, którzy ponieśli nakłady na budowę biurów lub na transakcje zakupu biurów i hoteli.

Rysunek 41. Siedziby inwestorów zagranicznych

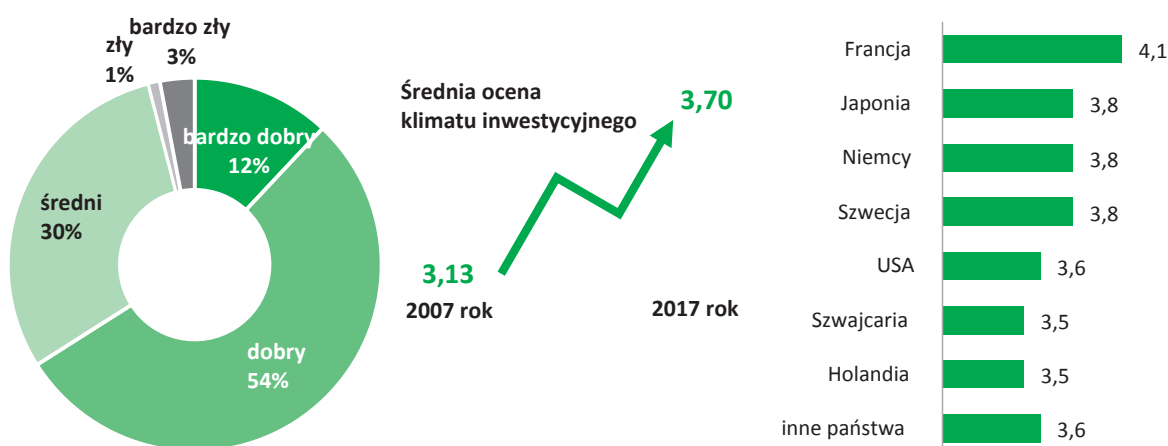
Źródło: badania własne.

Klimat inwestycyjny w Polsce i Małopolsce

Według raportu *Klimat inwestycyjny w Polsce* za 2017 rok⁴¹ zdecydowana większość inwestorów zagranicznych, którzy wzięli udział w badaniu, nie żałuje decyzji o wejściu ze swoim biznesem na rynek polski. **Aż 92% inwestorów deklaruje, że ponownie wybrałoby Polskę**, gdyby miało po raz kolejny podejmować decyzję o lokalizacji inwestycji. Relatywnie wysoka jest również ogólna ocena klimatu inwestycyjnego w Polsce. Średnia z ocen przyznawanych w skali **od 1 do 5 to w 2017 roku 3,7 pkt.** Również w dwóch poprzednich edycjach badania średnia ocena klimatu inwestycyjnego oscylowała wokół tej wartości. **Ponad 65% przedstawicieli firm z kapitałem zagranicznym uznało klimat inwestycyjny w Polsce za dobry lub bardzo dobry**, najwyżej ocenili go inwestorzy z Francji, Japonii, Niemiec i Szwecji.

Rysunek 42. Klimat inwestycyjny w Polsce w oczach inwestorów zagranicznych w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiH.

Za największy atut Polski, jako miejsca lokalizacji inwestycji, inwestorzy zagraniczni uznali stabilność ekonomiczną. Inne wysoko oceniane czynniki to wielkość rynku wewnętrznego, traktowanego nie tylko jako miejsce lokalizacji działalności produkcyjnej, ale i sprzedaży. Istotna okazała się także dostępność surowców, materiałów i komponentów. „Samowystarczalny” rynek wewnętrzny, zdaniem autorów raportu, umożliwił wykształcenie się w Polsce szerokiego profilu produkcyjnego w segmencie *business-to-business*. W oczach inwestorów zagranicznych coraz lepiej wypada również stan infrastruktury technicznej i logistycznej. Wysoko oceniono czynniki kształtujące środowisko biznesowe, wydajność pracy i lojalność pracowników oraz kulturę organizacyjną firm działających na rynku.

Najniższe oceny przedstawiciele firm z kapitałem zagranicznym przyznali czynnikom związanym z jakością przepisów prawnych i efektywnością sądownictwa gospodarczego. Poprawy w oczach inwestorów wymagają także kwestie dotyczące systemu podatkowego – zarówno wysokość obciążeń fiskalnych, jak i związane z nimi

⁴¹ *Polska ze stabilnym klimatem dla inwestorów zagranicznych*. Wyniki 11. edycji badania „Klimat inwestycyjny w Polsce”, przeprowadzonego przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu we współpracy z firmą audytorsko-doradczą Grant Thornton i bankiem HSBC, Edycja 2017.

formalności. Do najstabilniej ocenianych czynników wpływających na klimat inwestycyjny należą czynniki związane z biurokracją, w tym uciążliwość inspekcji i kontroli oraz proces uzyskiwania licencji i koncesji.

Tabela 43. Najlepiej i najgorzej oceniane czynniki klimatu inwestycyjnego w Polsce

<p>CZYNNIKI MAKROEKONOMICZNE</p> <p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabilność ekonomiczna • Wielkość rynku wewnętrznego 	<p>ZASOBY MATERIALNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostępność surowców, materiałów i komponentów • Stan infrastruktury • Jakość gruntów inwestycyjnych 	<p>ŚRODOWISKO BIZNESOWE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z administracją lokalną • Kultura organizacyjna firm działających na rynku • Wydajność pracy i lojalność pracowników
<p>JAKOŚĆ PRAWA GOSPODARCZEGO</p> <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stałość i przewidywalność prawa • Efektywność sądownictwa gospodarczego • Jasność i spójność przepisów prawnych 	<p>PODATKI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formalności związane z podatkami • Wysokość obciążeń fiskalnych 	<p>BIUROKRACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uciążliwość inspekcji i kontroli • Proces uzyskiwania licencji i koncesji

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Klimat inwestycyjny w Polsce 2017*.

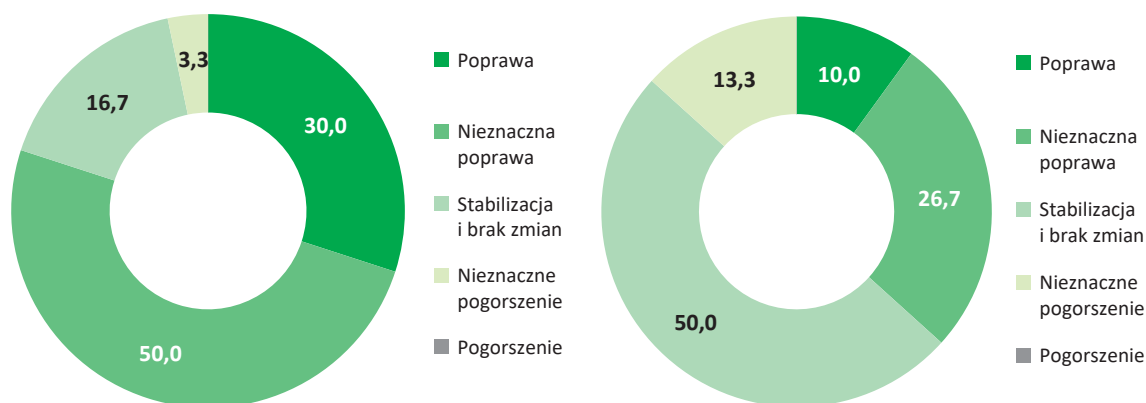
W porównaniu z poprzednią edycją badania, największej poprawie uległy oceny przyznawane za stabilność i przewidywalność przepisów prawnych, łatwość uruchamiania działalności gospodarczej oraz wysokość obciążeń fiskalnych. Najwyżej oceniony w 2017 roku czynnik stabilności ekonomicznej również zyskał w porównaniu z oceną, jaka została mu wystawiona w roku 2016. Natomiast wyraźnie pogorszyło się postrzeganie dostępności wykwalifikowanej siły roboczej (przy nadal dosyć wysokiej ocenie), procesu nabywania nieruchomości oraz stabilności politycznej. Autorzy raportu podsumowują, że polski rynek to wciąż atrakcyjne miejsce dla zagranicznego kapitału.

Przydatne źródło informacji na temat klimatu inwestycyjnego w Polsce stanowią także raporty Japońskiej Organizacji Handlu Zagranicznego (JETRO), która od kilku lat prowadzi cykliczne badania⁴² na temat warunków prowadzenia biznesu w krajach europejskich dla przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym.

W 2017 roku ponad 90% przedstawicieli firm z kapitałem japońskim z siedzibą w Polsce pozytywnie oceniło aktualną sytuację na naszym rynku krajowym, co uplasowało nas pod tym względem w trójce europejskich liderów (za Czechami i Irlandią). Jeśli chodzi o perspektywy na przyszłość, to 36,7% japońskich inwestorów zadeklarowało dalszą poprawę sytuacji, a 50,0% przewidywało brak zmian i stabilizację. Odsetek osób wskazujących na pogorszenie potencjału polskiego rynku dla inwestorów zagranicznych w najbliższym czasie nie przekroczył wartości 14%.

⁴² Wyniki zawarte w niniejszym raporcie dotyczą badania przeprowadzonego w okresie od 25 września do 23 października 2017 roku. Ankiety rozesłano do 1,2 tys. spółek z kapitałem japońskim zlokalizowanych w Europie, z czego otrzymano 952 odpowiedzi.

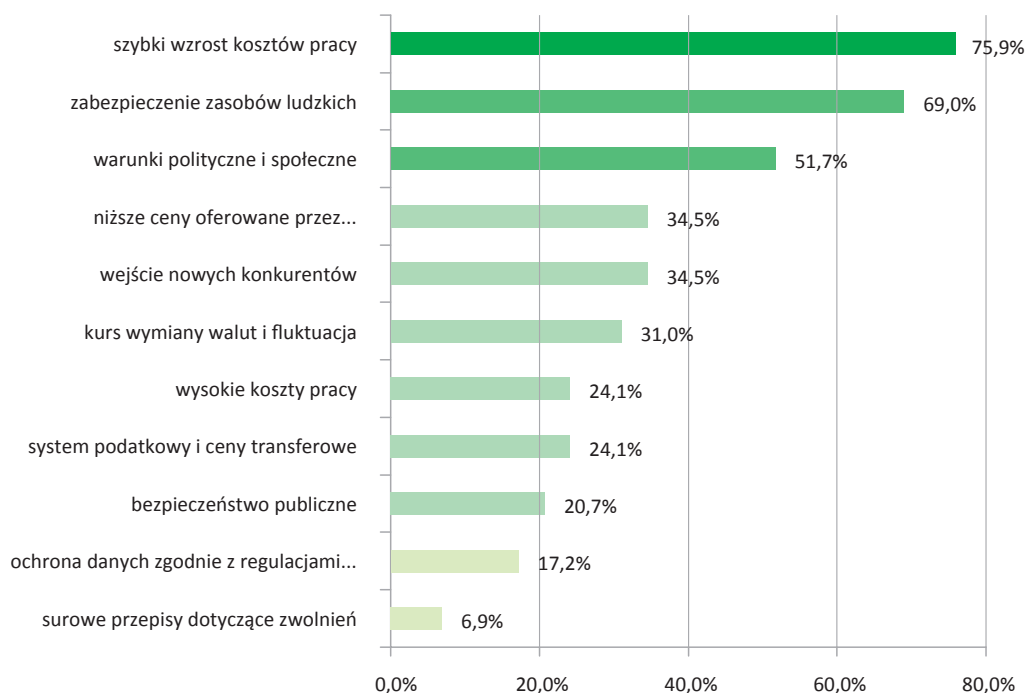
Rysunek 44. Ocena zmian sytuacji na polskim rynku względem lat ubiegłych (po lewej) oraz perspektyw na przyszłość (po prawej) w opinii japońskich inwestorów (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu JETRO.

W ramach tzw. wyzwań operacyjnych poddano analizie kilkanaście czynników mających wpływ na atrakcyjność lokowania biznesu w poszczególnych krajach Europy. W świetle odpowiedzi udzielonych przez japońskich inwestorów, **dla Polski największe wyzwanie czekające ją na przestrzeni najbliższych lat mogą stanowić: szybki wzrost kosztów pracy – 76% wskazań oraz zabezpieczenie zasobów ludzkich – 69% wskazań.** Polska uplasowała się pod względem obydwu czynników na 3. pozycji w Europie.

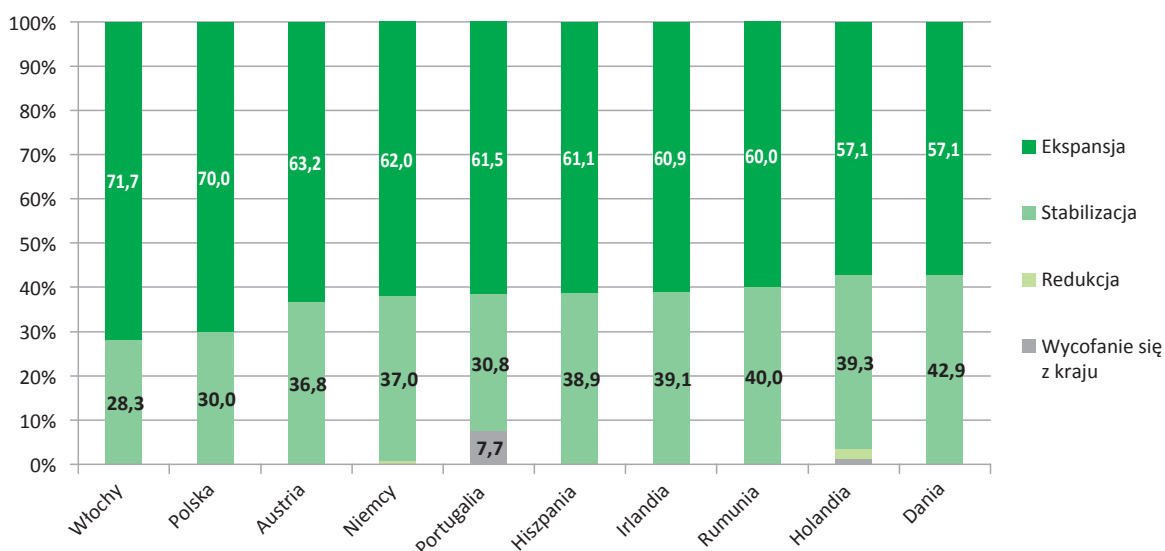
Rysunek 45. Ranking potencjalnych wyzwań operacyjnych w celu poprawy warunków prowadzenia biznesu w Polsce w opinii japońskich inwestorów (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu JETRO.

Co istotne, w zakresie biznesowych perspektyw na przyszłość ocenianych przez japońskich inwestorów, Polska uplasowała się na pozycji wicelidera w skali Europy. Aż 70% respondentów przewiduje w najbliższych latach ekspansję japońskich firm na rynki polskie, pozostała część badanych stabilizację i kontynuację aktualnych trendów. Przedstawiciele firm zagranicznych zlokalizowanych w Polsce nie przewidywali redukcji bądź wycofania inwestycji z naszego kraju.

Rysunek 46. Czołowa dziesiątka krajów europejskich pod względem biznesowych perspektyw na przyszłość (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu JETRO.

Ocena potencjału inwestycyjnego Krakowa

Firma ANTAL w ramach *Business Environment Assessment Study* przeprowadziła badanie, w którym oceny potencjału inwestycyjnego miast dokonało 500 osób zarządzających przedsiębiorstwami w Polsce. Wynik badania stanowiła seria raportów dotyczących oceny otoczenia biznesowego w rozbiciu na najważniejsze polskie miasta. Ocenie poddano różne czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną lokalizacji.

Infrastruktura

Transport wewnętrzny i łatwy sposób na dostanie się do samego miasta są kluczowe dla przedsiębiorców i ich potencjalnych pracowników. **Wskaźnik infrastruktury** mówi, na ile lokalizacja pozwala na zapewnienie swobodnego i sprawnego transportu. Kraków osiągnął bardzo dobry poziom wskaźnika częściowego dotyczącego transportu lotniczego – Port Lotniczy w Balicach jest drugim pod względem obsługi pasażerów w Polsce i największym portem regionalnym. Dobre wyniki charakteryzują także transport kolejowy (7,3) – połączenia z głównymi miastami Polski oraz rozwinięta komunikacja miejska.

Tabela 26. Tabela 26. Infrastruktura – wskaźniki cząstkowe

Miasto	Transport			Komunikacja miejska	Infrastruktura rowerowa	Komfort komunikacji
	lotniczy	kolejowy	drogowy			
Kraków	8,0	7,3	7,2	7,3	6,1	5,0
Wrocław	7,7	7,7	7,9	6,9	6,3	4,8
Lublin	6,6	4,5	5,6	7,2	6,9	6,4
Łódź	5,2	7,9	8,6	7,0	7,1	5,8
Poznań	7,1	7,8	8,1	7,3	6,6	5,6
Trójmiasto	8,4	8,3	7,7	7,8	8,3	6,5
Warszawa	8,6	8,0	7,9	8,0	6,3	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Antal.

Przestrzeń biurowa

Średnia dla Polski w kategorii **przestrzeni biurowej** to 7,2 i taki sam wynik osiągnął Kraków. W przypadku wskaźników cząstkowych Kraków został doceniony pod względem jakości dostępnej przestrzeni, dojazdu komunikacją publiczną oraz usług dodatkowych w budynkach. Słabiej wypada ocena cen powierzchni biurowej.

Tabela 27. Przestrzeń biurowa – wskaźniki cząstkowe

Miasto	Dostępność przestrzeni biurowej	Jakość dostępnej przestrzeni biurowej	Dojazd do biura komunikacją publiczną	Jakość usług dodatkowych w budynkach lub sąsiedztwie	Atrakcyjność cen powierzchni biurowej
Kraków	7,2	7,8	7,6	6,9	6,3
Wrocław	7,0	7,3	7,7	6,5	5,9
Lublin	7,8	7,7	7,1	6,7	7,2
Łódź	6,8	6,9	6,5	5,7	6,2
Poznań	7,4	7,7	6,7	7,3	6,5
Trójmiasto	8,3	8,2	7,1	6,9	6,8
Warszawa	7,5	7,6	7,3	7,0	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Antal.

Wsparcie administracji publicznej

Wsparcie administracji to czynnik najgorzej oceniony przez przedsiębiorców. Wynik dla Polski to zaledwie 5,6. Z kolei dla stolicy Małopolski rezultat jest jeszcze słabszy – 4,9. Najsłabiej wypada ocena wsparcia ze strony przedstawicieli instytucji publicznych – 4,5. Bardzo przeciętnie została oceniona komunikacja – 5,2 oraz łatwość podejmowania nowych projektów na rzecz biznesu – 5,1.

Tabela 28. Wsparcie administracji rządowej – wskaźniki cząstkowe

Miasto	Podejmowanie nowych inicjatyw na rzecz biznesu	Komunikacja z administracją publiczną (dostępność ekspertów, kontakt online)	Wsparcie ze strony przedstawicieli administracji publicznej
Kraków	5,1	5,2	4,5
Wrocław	5,8	5,9	5,1
Lublin	7,2	7,2	7,2
Łódź	7,0	6,8	6,5
Poznań	5,7	6,0	5,6
Trójmiasto	6,4	6,2	6,0
Warszawa	5,4	5,9	5,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Antal.

Ocena lokalizacji jako miejsca do życia

Coraz istotniejszą rolę przy wyborze nowej lokalizacji firmy zaczyna odgrywać ocena danego **miasta jako miejsca do życia** – jest to jeden z podstawowych czynników przekładający się na łatwość pozyskiwania kadr. Miasta, w których poziom życia jest oceniany jako dobry, przyciągają potencjalnych pracowników. Polskie miasta pod względem tego wskaźnika są oceniane średnio na 7,3. Kraków ceniony jest przede wszystkim za swoją ofertę kulturalną, handlową oraz edukacyjną (we wszystkich tych wskaźnikach jest liderem). Bardzo dobrze postrzegany jest również poziom zapewnianego bezpieczeństwa – 8,3. Największy problem dla inwestorów stanowi jakość środowiska naturalnego związana przede wszystkim ze smogiem. W tej dziedzinie Kraków został oceniony najgłębiej ze wszystkich metropolii w Polsce.

Tabela 29. Lokalizacja jako miejsce do życia – wskaźniki cząstkowe

Miasto	Jakość środowiska	Bezpieczeństwo	Oferta handlowa	Oferta kulturalna	Oferta edukacyjna	Opieka zdrowotna
Kraków	5,4	8,3	8,4	8,9	8,2	7,2
Wrocław	6,8	7,6	8,1	8,5	8,0	7,1
Lublin	8,0	8,4	8,1	8,0	8,0	7,0
Łódź	7,3	7,5	7,7	8,1	7,1	6,7
Poznań	7,4	7,9	8,1	7,0	7,5	6,8
Trójmiasto	8,7	8,2	8,2	7,9	7,9	7,5
Warszawa	5,5	7,5	7,7	7,7	7,4	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Antal.

Potencjał edukacyjny

Wskaźnik **potencjału edukacyjnego** opiera się na dwóch wskaźnikach cząstkowych: zapleczu edukacji zawodowej/szkół średnich oraz edukacji wyższej. Kraków z wynikiem 8,6 (najwyższym dla jakiegokolwiek wskaźnika w całym badaniu) zdecydowanie przewodzi w zestawieniu. W szczególności wysoko został oceniony poziom edukacji wyższej – 8,8. Te dane potwierdzają reputację Krakowa, jako najważniejszego po Warszawie, ośrodka akademickiego w Polsce.

Tabela 30. Potencjał edukacyjny – wskaźniki cząstkowe

Miasto	Zaplecze edukacji zawodowej/szkół średnich ⁴³	Zaplecze edukacji wyższe ⁴⁴
Kraków	8,3	8,8
Wrocław	7,5	8,1
Lublin	7,1	7,7
Łódź	6,8	8,0
Poznań	7,3	8,0
Trójmiasto	8,1	7,9
Warszawa	7,4	8,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów *Antal*.

Potencjał zatrudnienia

Oprócz wzmiankowanego wcześniej wskaźnika potencjału edukacyjnego, który ma dostarczać wiedzy o możliwości lokalnego pozyskiwania wyedukowanych pracowników, oceniany był także **potencjał zatrudnienia** (w jakim stopniu lokalny rynek pracy może zapewnić inwestorowi niezbędne kadry). Kraków z wynikiem 7,0 wypada w ocenach lepiej niż średnia ogólnopolska oscylująca na poziomie 6,8. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku dostępność kadr do pozyskiwania takich kompetencji, jak znajomość języków obcych czy umiejętności z zakresu IT.

Tabela 31. Potencjał zatrudnienia: dostępność kadry średniego i wyższego szczebla o wybranych kompetencjach

Miasto	Z zakresu sprzedaży	Analityczne i finansowe	Z zakresu inżynierii	IT	Lingwistyczne
Kraków	6,3	7,3	6,7	7,1	7,5
Wrocław	6,6	7,0	6,8	7,0	6,9
Lublin	7,3	7,1	6,3	6,1	6,7
Łódź	6,5	6,7	5,1	5,9	6,3
Poznań	7	7,1	6,3	5,8	6,4
Trójmiasto	7,2	7,1	6,8	6,6	6,6
Warszawa	7,5	7,3	6,8	7,0	7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów *Antal*.

Podsumowanie

W raporcie ANTAL ogólna ocena, jaką uzyskał Kraków, wyniosła 7,1 i jest to wynik nieznacznie (o 0,1) wyższy od średniej uzyskanej dla całej Polski. Na tle całego kraju świetnie ocenione zostało Trójmiasto. Kraków i Lublin uzyskały taki sam wynik pozwalający na zajęcie miejsca w pierwszej trójce. Za nimi znalazły się Wrocław i Warszawa. Największymi atutami Krakowa jako potencjalnej lokalizacji nowych inwestycji są **potencjał edukacyjny oraz lokalizacja – jako miejsce dobre do życia**. W tym drugim przypadku należy jednak mieć

⁴³ Liczba szkół i jakość kształcenia.⁴⁴ Liczba uczelni i jakość kształcenia.

na uwadze problem związany z oceną stanu środowiska naturalnego. Istotne pole do poprawy to relacje biznes–administracja publiczna. Jest to problem, którego występowanie dotyka obszaru niemal całej Polski – inwestorzy narzekają na słabą współpracę, komunikację i brak działań prorozwojowych.

Tabela 32. Atrakcyjność inwestycyjna polskich miast

Miasto	Wynik Ogółem	Infrastruktura	Przestrzeń biurowa	Administracja publiczna	Miejsce do życia	Potencjał edukacyjny	Potencjał biznesowy	Potencjał zatrudnienia
POLSKA	7,0	7,0	7,2	5,6	7,3	7,6	7,1	6,8
Kraków	7,1	6,8	7,2	4,9	7,7	8,6	7,3	7
Wrocław	7,0	6,9	6,9	5,6	7,7	7,8	6,8	6,8
Lublin	7,1	6,2	7,3	7,2	7,9	7,4	5,3	6,9
Łódź	6,9	6,9	6,4	6,8	7,4	7,4	7,5	6,1
Poznań	6,9	7,1	7,1	5,8	7,4	7,7	6,5	6,5
Trójmiasto	7,4	7,4	7,4	6,2	8,1	7,9	6,8	6,9
Warszawa	7,0	7,4	7,1	5,5	7,2	7,7	7,5	7,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Antal.

Świetne uzupełnienie oceny atrakcyjności aglomeracji krakowskiej stanowi ranking przygotowywany cyklicznie przez zespół analityków z międzynarodowej grupy Tholons⁴⁵. **Kraków, pod względem atrakcyjności lokalizacji dla nowoczesnych usług biznesowych, od kilku lat plasuje się tam w pierwszej dziesiątce globalnych liderów.** Sytuacja ta nie uległa zmianie także w 2017 roku, w którym stolica Małopolski osiągnęła 8. pozycję na świecie. Kolejnym polskim miastem w zestawieniu jest Warszawa, która znalazła się dopiero w drugiej dziesiątce jednostek terytorialnych (na 23. pozycji).

Ranking pn. *Tholons Services Globalization Index 2017*⁴⁶ został zbudowany na podstawie wskaźnika syntetycznego, składającego się z sumy wyników uzyskanych przez poszczególne miasta w 6 kategoriach, które w największym stopniu **determinują atrakcyjność danej jednostki terytorialnej do lokalizacji nowoczesnych usług globalnych**, tj.: talenty, umiejętności i jakość⁴⁷, katalizator biznesowy⁴⁸, koszty operacyjne, infrastruktura i otoczenie biznesu⁴⁹, ryzyko i jakość życia⁵⁰, cyfrowa transformacja i innowacje⁵¹.

Kraków uzyskał najlepsze wyniki oceny takich czynników, jak: katalizator biznesowy (1,2), talenty, umiejętności i jakość (1,1), koszty operacyjne (1,0). Najgorzej wypadł pod względem infrastruktury i otoczenia biznesu (0,6) a także cyfrowej transformacji i innowacji (0,6).

⁴⁵ Celem przewodnim działalności grupy Tholons jest doradztwo strategiczne i inwestycyjne z zakresu: rozwoju biznesu, wdrażania innowacji, cyfrowej transformacji, globalnej ekspansji etc.

⁴⁶ *Tholons, Tholons Services Globalization Index 2017*, wyd. Tholons, New York 2017.

⁴⁷ Populacja ogółem, zasoby pracy, jakość kadr, absolwenci szkół wyższych o profilu technicznym i nietechnicznym.

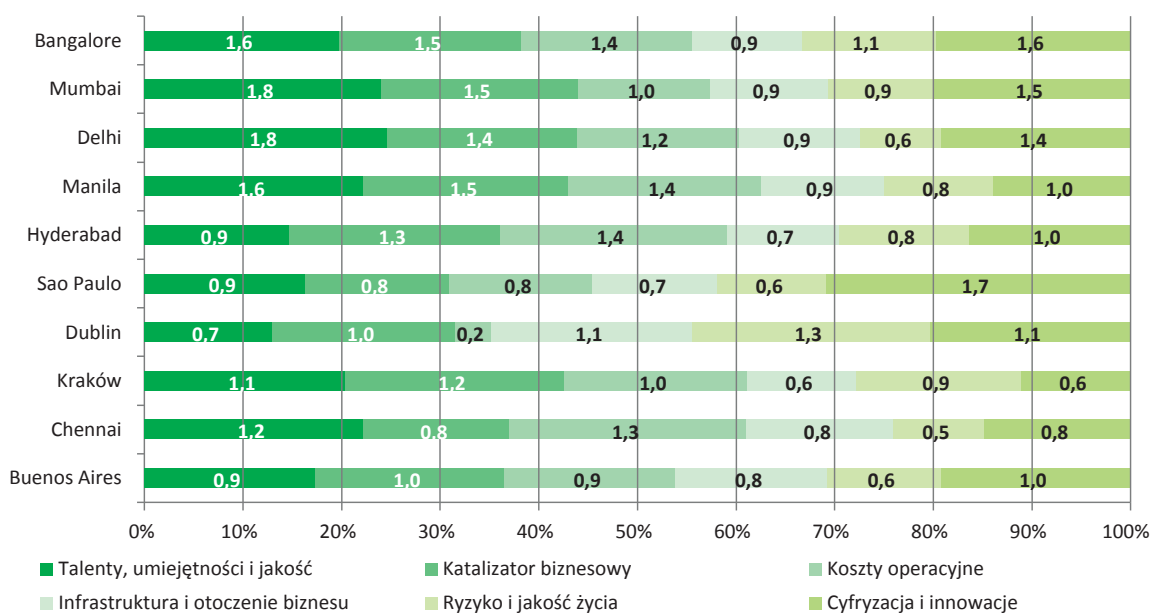
⁴⁸ Zatrudnienie w sektorach BPO i IT, dostawcy dla sektorów BPO i IT, stopień wsparcia organizacyjnego.

⁴⁹ Systemy transportu zbiorowego, lotniska, szpitale, instytucje edukacyjne, specjalne strefy ekonomiczne, parki IT.

⁵⁰ Ryzyko polityczne, społeczne, naturalne, ekonomiczne, infrastruktura społeczna.

⁵¹ Otwarty ekosystem innowacji, różnorodność i dojrzałość systemu startupów, polityka innowacyjna i system zachęt, bezpieczeństwo cybernetyczne, społeczeństwo informacyjne, kompetencje cyfrowe.

Rysunek 47. Pierwsza dziesiątka liderów pod względem atrakcyjności lokalizacji dla usług biznesowych w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Tholons Services Globalization Index 2017*.

Wysoka pozycja stolicy Małopolski na tle pozostałych miast świata świadczy o istnieniu specyficznych przewag konkurencyjnych na jej obszarze, z zakresu rozwoju sektora nowoczesnych usług biznesowych. Mając na uwadze kluczowe czynniki wzrostu oraz szanse na dalszy efektywny rozwój sektora nowoczesnych usług dla biznesu na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, jak i samego obszaru terytorialnego, w obrębie którego dany sektor funkcjonuje, należy wskazać na następujące aspekty⁵²:

- wysoka jakość usług finansowych świadczonych przez wykwalifikowanych specjalistów i analityków;
- dynamiczny wzrost liczby nowych miejsc pracy, zatrudnienie wysoko wykwalifikowanych pracowników i przyciąganie talentów na lokalny rynek pracy;
- znaczny rozwój nowoczesnej powierzchni biurowej klasy A;
- dyfuzja innowacji o charakterze technologicznym, organizacyjnym i procesowym;
- rozwój pokrewnych branż i sektorów gospodarczych;
- poprawa jakości i rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej i społeczno-gospodarczej;
- współpraca z wysokiej jakości lokalnymi ośrodkami akademickimi i jednostkami badawczymi;
- ciągłe dostosowywanie kwalifikacji i umiejętności zasobów pracy;
- sektor nowoczesnych usług dla biznesu jest jedną z branż priorytetowych dla krajowej i regionalnej gospodarki;
- nacisk na centra usług z branży R&D;
- stolica Małopolski charakteryzuje się wysoką jakością życia.

⁵² Opracowanie na podstawie: ABSL, *Sektor Zaawansowanych Usług Biznesowych i Technologii*, https://www.aspire.org.pl/wp-content/uploads/Made-in-Krakow_slide-deck_final_PL_for-website.pdf; Ranking Tholons Top 100 Outsourcing Destinations, Sektor nowoczesnych usług dla biznesu nakręca krakowski rynek biurowy, <http://www.outsourcingportal.eu/pl/sektor-nowoczesnych-uslug-dla-biznesu-nakreca-krakowski-rynek-biurowy>.

Potencjał miast średnich w Małopolsce

Obok centralnej metropolii, jaką w Małopolsce jest Kraków, rośnie także znaczenie subregionalnych ośrodków miejskich. Autorzy raportu *Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D. Analiza, ocena i rekomendacje*⁵³ ocenili 35 wybranych miast średnich⁵⁴ pod kątem ich potencjału dla lokalizacji inwestycji z sektora BPO/SSC/IT/R&D. Wśród miast objętych analizą znalazły się 4 położone w województwie małopolskim: Nowy Sącz, Nowy Targ, Oświęcim oraz Tarnów.

Polityka proinwestycyjna i wsparcie przedsiębiorczości

Autorzy raportu zidentyfikowali 22 rodzaje **działań proinwestycyjnych**. Wszystkie małopolskie miasta objęte badaniem znalazły się wśród ośrodków, w których zidentyfikowano relatywnie najwięcej działań proinwestycyjnych. Taką aktywność o dużym stopniu różnorodności zidentyfikowano w dokumentach strategicznych **Nowego Sącza**. W **Tarnowie** przewidziano do realizacji stosunkowo dużo konkretnych inicjatyw. Nowy Sącz i Tarnów zaliczono ponadto do grupy ośrodków, których dokumenty strategiczne w zakresie działań proinwestycyjnych są w wysokim stopniu przygotowane w sposób kompleksowy, charakteryzują się komplementarnością i szczegółowością. **Nowy Sącz** znalazł się w grupie miast, w których zaproponowano najwięcej działań w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości. **Tarnów**, zdaniem autorów raportu, to miasto o bardzo dobrze zorganizowanym **systemie obsługi inwestora**. Jednostki zajmujące się obsługą inwestora funkcjonują we wszystkich czterech małopolskich miastach, przy czym nowosądeckie Stanowisko Obsługi Inwestora to jednostka dedykowana do obsługi przedsiębiorców, a zakres zadań jednostek działających w pozostałych miastach wykracza poza zakres tego typu obsługi. **Nowy Sącz i Tarnów** zaliczono również do miast o relatywnie wysokim nasyceniu **instytucjami otoczenia biznesu** – w obydwu miastach są zlokalizowane inkubatory technologiczne.

Innowacyjne i niestandardowe rozwiązania

Podejmowane przez miasta innowacyjne i niestandardowe rozwiązania oceniono w zakresie usług społecznych, usług technicznych oraz efektywności energetycznej i mobilności miejskiej, usług na rzecz przedsiębiorczości, w obszarze innowacji administracyjnych lub organizacyjnych, konceptualnych i systemowych.

Tarnów – silny innowator. Wśród innowacyjnych rozwiązań zidentyfikowanych w mieście na uwagę zasługują: tworzenie partnerstwa terytorialnego 11 gmin, kompleksowość wsparcia przedsiębiorczości, w tym istnienie darmowej strefy co-workingu *DESK*, działanie inkubatora przedsiębiorczości, projekt *Business Boost for Małopolska*, dedykowany MŚP gotowym na ekspansję międzynarodową. Potencjały miasta kreują także działania z zakresu e-government i smart-city, kompleksowy system obsługi inwestora oraz współpraca na linii samorząd–uczelnia–biznes.

Nowy Sącz – aspirujący innowator. Wśród innowacyjnych rozwiązań zidentyfikowanych w mieście na szczególną uwagę zasługują realizacja inwestycji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) oraz istnienie oddolnych inicjatyw promujących tę ideę.

⁵³ Gwosdz K., Sobala-Gwosdz A., Górecki J., Jarzębiński M., Rotter-Jarzębińska K., Fiedeń Ł., *Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D. Analiza, ocena i rekomendacje*, ABSL, Warszawa 2019.

⁵⁴ Analizie poddano dokumenty strategiczne – strategie rozwoju oraz programy kierunkowe 35 miast wybranych do badania. Do badania wybrano ośrodki, w których siedziby lub wydziały posiadają Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe.

Potencjał dla inwestycji BPO/SSC/IT/R&D

Autorzy raportu ocenili potencjał miast średnich dla inwestycji BPO/SSC/IT/R&D za pomocą wskaźnika syntetycznego zbudowanego na bazie wskaźników cząstkowych: kapitału ludzkiego, któremu przyznano najwyższą wagę, polityki proinwestycyjnej, infrastruktury dla sektora, dostępności transportowej, zatrudnienia w sektorze, poziomu i jakości życia, współpracy uczelni z biznesem oraz poziomu wynagrodzeń.

Tarnów: potencjał miasta dla centrów BPO, SSC, IT, R&D oceniono jako **ponadprzeciętny**. Tarnów zajął drugie⁵⁵ miejsce w zestawieniu miast ze względu na wartość syntetycznego wskaźnika potencjału miast średnich. Miasto zyskało bardzo wysokie noty w obszarach polityki proinwestycyjnej, kapitału ludzkiego, dostępności transportowej i zatrudnienia w sektorze. Znalazło się również wśród miast średnich o najwyższej ocenionym poziomie jakości życia oraz infrastruktury dla biznesu.

Nowy Sącz: miasto znalazło się w grupie ośrodków o **ponadprzeciętnym potencjale** dla centrów BPO, SSC, IT, R&D. Atuty Nowego Sącza to przede wszystkim infrastruktura dla sektora, kapitał ludzki i współpraca uczelni z biznesem.

Oświęcim oceniono wysoko w zakresie dostępności transportowej, zatrudnienia w sektorze oraz poziomu i jakości życia, a **Nowy Targ** – w obszarze poziomu wynagrodzeń.

Miasta, których potencjał oceniono jako ponadprzeciętny, a zatem Tarnów i Nowy Sącz, mogą w przyszłości, zdaniem autorów raportu, stać się atrakcyjną lokalizacją nowoczesnych usług biznesowych. Wymaga to jednak podejmowania kolejnych i kontynuowania dotychczasowych działań prorozwojowych i proinwestycyjnych.

Jeden ze sprzyjających czynników rozwoju tych ośrodków miejskich stanowi wysoki poziom nasycenia krakowskiego rynku pracy w zakresie zaawansowanych usług biznesowych. To może determinować w przyszłości chęć **dywersyfikacji obszarów terytorialnych prowadzenia działalności gospodarczej przez inwestorów zagranicznych**. Proces ten opierałby się na przenoszeniu części działalności firm z sektora nowoczesnych usług dla biznesu na terytorium mniejszych ośrodków miejskich na terenie Małopolski. Wiązałoby się to również z otwieraniem nowych centrów usługowych bądź też jednostek wspierających centra (np. specjalizujące się wyłącznie w obsłudze klientów).

Tabela 33. Wybrane czynniki determinujące rozwój sektora nowoczesnych usług dla biznesu w mniejszych ośrodkach miejskich w województwie małopolskim

Szanse i mocne strony	Wyzwania i czynniki problemowe
<ul style="list-style-type: none">• stosunkowo mniejsza konkurencja wśród pracodawców• niewielkie nasycenie lokalnych rynków pracy• niższy poziom rotacji pracowniczych• niższe koszty najmu powierzchni biurowych• występowanie rozwijających się ośrodków akademickich o rosnącym potencjale• poprawiająca się jakość życia	<ul style="list-style-type: none">• rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej – poprawa dostępności transportowej• zwiększenie nowoczesnych powierzchni biurowych klasy A• przyciąganie wykwalifikowanych specjalistów• dalszy rozwój społeczno-gospodarczy

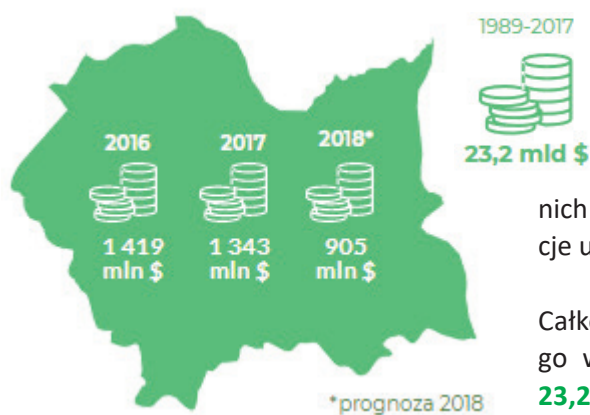
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ASPIRE⁵⁶ i ABSL.

⁵⁵ Pierwsze miejsce zajęło Opole.

⁵⁶ Stowarzyszenie reprezentujące firmy zaawansowanych usług biznesowych (w tym IT) – głównie o zasięgu międzynarodowym, największa tego typu organizacja w Polsce, zrzeszająca ponad 180 podmiotów.

Podsumowanie

NAPŁYW INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

1989-2017
23,2 mld \$

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim w 2017 roku osiągnęła kwotę **1343,3 mln USD**. Nakłady poniesione przez zagranicznych inwestorów były co prawda niższe niż w 2016 roku, jednak wciąż wpisują się w dominującą w okresie ostatnich lat tendencję napływu inwestycji do Małopolski (inwestycje utrzymały się powyżej 1,1 mld USD).

Całkowita wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w województwie w latach 1989–2017 wyniosła **ponad 23,2 mld USD**. Szacowana wartość inwestycji zagranicznych na 2018 rok to **co najmniej 905,0 mln USD**.

Wartość inwestycji na jednego mieszkańca województwa wyniosła **396 USD** w 2017 roku, a skumulowana wartość inwestycji zagranicznych w latach 1989–2017 *per capita* to prawie **6841 USD**.

SPÓŁKI Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM

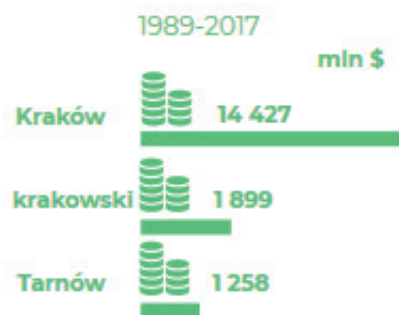

W latach 2009–2017 z roku na rok sukcesywnie **wzrastała liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego** zarejestrowanych w REGON w Małopolsce. O ile w 2009 roku ich liczba wynosiła niewiele ponad 3,5 tys., o tyle w 2017 roku było to już ponad **6,3 tys. spółek**. W 2017 roku spółki z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane na obszarze województwa małopolskiego stanowiły 6,7% tego typu podmiotów w skali kraju.

Od lat postępuje również skupianie się podmiotów z kapitałem zagranicznym w samym Krakowie oraz Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, przede wszystkim w powiatach krakowskim i wielickim. W 2017 roku **Kraków koncentrował 4,9 tys. spółek z kapitałem zagranicznym**, a w granicach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego zlokalizowanych było **87% ogółu małopolskich podmiotów zagranicznych**.

ROZMIESZCZENIE INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Ponad 91% skumulowanej wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych dokonywanych w latach 1989–2017 skupia łącznie zaledwie **8 powiatów**. Do samego **Krakowa** trafiło ponad 60% kapitału zagranicznego zainwestowanego w tym okresie – **14,4 mld USD**. Również w samym 2017 roku największe nakłady inwestycyjne poniesiono w Krakowie. Do stolicy województwa trafiło niemal 900 mln USD, co stanowiło 67% nakładów inwestycyjnych poniesionych w tym roku w Małopolsce przez inwestorów z kapitałem zagranicznym. Wartość nakładów inwestycyjnych, które napłynęły do kolejnego w zestawieniu Nowego Sącza, to ponad 133 mln USD, czyli niemal 10% całego strumienia inwestycji zagranicznych w 2017 roku.

STRUKTURA WEDŁUG TYPÓW NAKŁADÓW

Od kilku lat w strukturze nakładów inwestycyjnych według typów zauważalny jest wzrost udziału fuzji i przejęć kosztem pozostałych typów angażowania kapitału (co można tłumaczyć dobrą koniunkturą gospodarczą, atrakcyjnością rynku nieruchomości, wzrostem skłonności do inwestowania w krajach Europy Środkowo-Wschodniej). W 2017 roku **fuzje i przejęcia stanowiły 44%, a reinwestycje w istniejących już firmach – 34% nakładów inwestorów zagranicznych**. Nakłady na fuzje i przejęcia wyniosły ponad **591 mln USD** i wzrosły względem poprzedniego roku o 8 mln USD. Wartość dodatkowych nakładów wyniosła niemal **462 mln USD** i spadła o ok. 49 mln USD. Z kolei nakłady na nowe obiekty wyniosły prawie **290 mln USD** i jest to kwota o 35 mln USD mniejsza niż w 2016 roku. W całym okresie 1989–2017 największą część kapitału przeznaczono **na fuzje i przejęcia oraz inwestycje w nowe obiekty** (odpowiednio 36% i 34%). Na dodatkowe nakłady związane z doinwestowaniem działań funkcjonujących już firm przeznaczono ok. 22% zaangażowanego kapitału. W ciągu 19 lat objętych analizą prywatyzacje stanowiły ok. 8% wartości i w ostatnich latach miały już charakter wygasający (ostatnia duża prywatyzacja miała miejsce w 2013 roku).

STRUKTURA NAKŁADÓW WEDŁUG SEKTORÓW GOSPODARKI

Niemal **56%** strumienia inwestycji dokonywanych w 2017 roku trafiło do **sektora usługowego**. W ramach tego sektora najsilniej zarysowała się pozycja związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L). **Przemysł** obejmuje niewiele ponad **41%** wartości inwestycji, a znaczna część przedsięwzięć w tym sektorze była związana z sekcją przetwórstwa przemysłowego (sekcja C). Nakłady w **sektorze handlu** odgrywają marginalną rolę – stanowią **niecałe 3%** strumienia bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

INWESTYCJE GREENFIELD

Zainwestowanych w 2017 roku w przedsięwzięcia greenfield 290 mln USD **tylko 1/3** to nakłady poniesione na **całkiem nowe obiekty**. Pozostałe 2/3 zainwestowano w rozbudowę obiektów *greenfield*, które powstały w ostatnich latach. Nakłady na nowe przedsięwzięcia **wyraźnie koncentrowały się w granicach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego**, do którego trafiło ponad 87% nakładów poniesionych na tego typu inwestycje w 2017 roku (254 mln USD) oraz niemal 76% kapitału zaangażowanego w inwestycje *greenfield* w całym okresie 1989–2017. Inwestycje *greenfield* w powiatach położonych poza Krakowskim Obszarem Metropolitalnym to niewiele ponad 12% środków zainwestowanych w 2017 roku (35 mln USD) i niespełna 1/4 skumulowanych nakładów tego typu w latach 1989–2017.

KRAJE POCHODZENIA KAPITAŁU

Za największą część zrealizowanych inwestycji zagranicznych w 2017 roku w Małopolsce odpowiadają **inwestorzy europejscy**. Ich zaangażowanie kapitałowe wyniosło łącznie **529 mln USD**, co stanowi 44% całkowitej wartości inwestycji zagranicznych w województwie. Niemal 389 mln USD wyniosły nakłady **firm z Ameryki Północnej**, przy czym kapitał prawie w całości pochodził z USA. Na uwagę zasługują rosnące nakłady inwestorów z państw

azjatyckich, które w 2017 roku przekroczyły 100 mln dolarów. Bardzo ważnym trendem, który pojawił się w napływie BIZ, **jest znaczny wzrost nakładów, których nie można przypisać jednoznacznie do danego kraju (kapitał międzynarodowy)**. Kwota takiego kapitału przekroczyła w 2017 roku **266 mln USD**. Taka sytuacja jest spowodowana coraz większą aktywnością funduszy inwestycyjnych oraz międzynarodowych grup kapitałowych o zdywersyfikowanych źródłach kapitału. Nakłady tego typu dotyczą przede wszystkim transakcji związanych z przejściem firm i nieruchomości.

ZATRUDNIENIE W FIRMACH Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM

Zgodnie z wynikami badania, zatrudnienie w firmach z kapitałem zagranicznym objętym badaniem kształtowało się w 2017 roku na poziomie **138,7 tys. osób**. W 2016 roku liczba zatrudnionych oscylowała wokół 128 tys., co daje ok. 8% wzrostu w skali roku. Dla porównania, z danych GUS wynika, że na koniec 2017 roku liczba pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego na terenie województwa małopolskiego wyniosła 132,2 tys. osób.

W 2017 roku **ponad 70%** zatrudnienia w firmach z kapitałem zagranicznym generowali **inwestorzy europejscy**, którzy zatrudniali łącznie **98,8 tys. osób**. Kolejne miejsce, pod względem znaczenia dla małopolskiego rynku pracy, zajmował kapitał amerykański.

Największy poziom zatrudnienia w spółkach z kapitałem zagranicznym osiągnął w **Przetwórstwie przemysłowym**. W 2017 roku w tej sekcji zatrudnionych było ponad 46 tys. pracowników, co stanowiło 33,4% ogółu. Zdecydowanie najważniejsze działy to **Produkcja metali** (ponad 10 tys. osób i 22% udziału w zatrudnieniu w przemyśle) oraz **Produkcja pojazdów samochodowych** (co 5 osoba pracująca w przetwórstwie przemysłowym).

Na drugim miejscu znajduje się sekcja **J – Informacja i komunikacja**, w której pracuje 18,6% zatrudnionych. Spośród 25,9 tys. pracujących w tej sekcji, ponad 15 tys. skupia dział dotyczący działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki. Przedsiębiorstwa oferujące pracę w tej branży funkcjonują głównie w Krakowie i jego najbliższej okolicy.

EKSPORT

W 2017 roku wartość przychodów ze sprzedaży za granicę osiągnięta przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym prowadzące działalność na terenie Małopolski wyniosła **12,6 mld USD**. Zdecydowaną większość tej kwoty stanowiły przychody z eksportu przedsiębiorstw z **sektora przemysłu i budownictwa** (9,9 mld USD).

KLIMAT INWESTYCYJNY

Dynamiczny wzrost zatrudnienia w firmach z kapitałem zagranicznym w Małopolsce to pochodna głównie rosnącego zainteresowania inwestorów małopolskim rynkiem pracy oraz zwiększającej się liczby centrów nowoczesnych usług biznesowych. W 2017 roku w Krakowie (w aglomeracji) funkcjonowało 195 centrów usług dla biznesu, z czego w tylko w 2017 roku powstało 10 nowych⁵⁷. W zlokalizowanych na terenie Małopolski **centrach**

⁵⁷ ABSL, *Sektor Zaawansowanych Usług Biznesowych i Technologii*, https://www.aspire.org.pl/wp-content/uploads/Made-in-Krakow_slide-deck_final_PL_for-website.pdf.

usług nowoczesnych pracowało w tym okresie łącznie 64 tys. osób, czyli ponad 1/5 ogółu pracowników z tej branży w Polsce. Jednocześnie, w 2017 roku, Kraków zajął drugą w Polsce lokatę pod względem liczby nowo powstałych miejsc pracy.

Kraków od kilku lat plasuje się w pierwszej dziesiątce **globalnych liderów pod względem atrakcyjności lokalizacji nowoczesnych usług biznesowych**. Miasto jest wysoko oceniane przede wszystkim w obszarach związanych z możliwością zatrudniania w sektorach BPO i IT, zasobów i jakości kadr, potencjału edukacyjnego oraz kosztów operacyjnych^{58, 59}. W kontekście obserwowanej koncentracji tak spółek z kapitałem zagranicznym, jak i wielkości ponoszonych nakładów w granicach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, a także wysokiego poziomu nasycenia krakowskiego rynku pracy, optymistycznie rysuje się potencjał subregionalnych ośrodków miejskich. Mniejsze miasta mogłyby w przyszłości służyć dywersyfikacji obszarów terytorialnych prowadzenia działalności gospodarczej przez inwestorów zagranicznych. Zdaniem autorów raportu *Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D...*⁶⁰, w województwie małopolskim ponadprzeciętny potencjał do lokalizacji centrów BPO, SSC, IT, R&D posiadają **Tarnów i Nowy Sącz**. Tarnów wyróżnia się w obszarach polityki proinwestycyjnej, kapitału ludzkiego, dostępności transportowej i zatrudnienia w sektorze, z kolei Nowy Sącz dominuje pod względem infrastruktury dla sektora, dostępności kapitału ludzkiego i współpracy uczelni z biznesem.

⁵⁸ Tholons, *Tholons Services Globalization Index 2017*, wyd. Tholons, New York 2017.

⁵⁹ Antal, *Potencjał Inwestycyjny Krakowa*, 1 edycja.

⁶⁰ Gwosdz K., Sobala-Gwosdz A., Górecki J., Jarzębiński M., Rotter-Jarzębińska K., Fiedzeń Ł., *Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D. Analiza, ocena i rekomendacje*, ABSL, Warszawa 2019.

Bibliografia

1. ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2018*, wyd. ABSL, Warszawa 2018.
2. ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2017*, wyd. ABSL, Warszawa 2017.
3. ABSL, *Usługi biznesowe w Katowicach i Aglomeracji Katowickiej*, wyd. ABSL, Warszawa 2017.
4. Ernst & Young, *Atrakcyjność inwestycyjna Polski 2017*, wyd. EY, Warszawa 2017.
5. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Krakowa*, I edycja.
6. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Wrocławia*, I edycja.
7. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Lublina*, I edycja.
8. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Łodzi*, I edycja.
9. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Poznania*, I edycja.
10. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Trójmiasta*, I edycja.
11. Antal, *Potencjał Inwestycyjny Warszawy*, I edycja.
12. B. Domański, *Kapitał zagraniczny w przemyśle Polski*, IGiGP UJ, Kraków 2001.
13. JLL, *Rynek inwestycyjny w Europie Środkowo-Wschodniej 2017*, wyd. JLL, Polska 2017.
14. fDi Intelligence, *The FDI Report 2018. Global greenfield investment trends*, Londyn 2018
15. Gwosdz K., Sobala-Gwosdz A., Górecki J., Jarzębiński M., Rotter-Jarzębińska K., Fiedeń Ł., *Potencjał miast średnich w Polsce dla lokalizacji inwestycji BPO/SSC/IT/R&D. Analiza, ocena i rekomendacje*, ABSL, Warszawa 2019.
16. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. I Kwartał 2017*, 2017.
17. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. II Kwartał 2017*, 2017.
18. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. III Kwartał 2017*, 2017.
19. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. IV Kwartał 2017*, 2018 .
20. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. I Kwartał 2018*, 2018.
21. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. II Kwartał 2018*, 2018.
22. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. III Kwartał 2018*, 2018.
23. Navigator Capital i FORDATA, *M&A Index Poland. IV Kwartał 2018*, 2019.
24. Polska Agencja Inwestycji i Handlu, *Business Services Sector in Poland 2016*, wyd. PAIH, Warszawa 2016.
25. Polska Agencja Inwestycji i Handlu, *Raport z badania „Klimat inwestycyjny w Polsce”*, wyd. PAIH, Warszawa 2016.
26. Polska Agencja Inwestycji i Handlu, *Lista największych inwestorów zagranicznych w Polsce – 2016/2017*, 2017.
27. Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa, *Ankieta koniunkturalna 2017. Polska w ocenie inwestorów zagranicznych*, wyd. PNIPH, Warszawa 2017.
28. Tholons, *Tholons 2017 Top 100 Outsourcing Destinations. Rankings & Executive Summary*, wyd. Tholons, New York 2017.
29. United Nations Conference on Trade and Development, *World investment report 2018*, wyd. UNCTAD, Genewa 2018.
30. Polska Agencja Inwestycji i Handlu, Grant Thornton, HSBC, *Klimat inwestycyjny w Polsce*, edycja 2017.
31. Japan External Trade Organization, *2015 JETRO Survey on Business Conditions of Japanese Companies in Europe*, Tokyo 2015.
32. Japan External Trade Organization, *2016 JETRO Survey on Business Conditions of Japanese Companies in Europe*, Tokyo 2016.
33. Japan External Trade Organization, *2017 JETRO Survey on Business Conditions of Japanese Companies in Europe*, Tokyo 2017.

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość (roczna i skumulowana) inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim do końca 2017 roku z szacunkową prognozą na 2018 rok (w mln USD)	7
Rysunek 2. Nakłady inwestorów zagranicznych w 2017 roku i w latach 1989–2017 według typu (w %)	8
Rysunek 3. Wielkość nakładów w latach 2007–2017 według typu (w mln USD)	9
Rysunek 4. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym w 2017 roku (w tys.)	11
Rysunek 5. Czołowa dziesiątka miast pod względem liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2017 roku	13
Rysunek 6. Wartość wpływów z tytułu BIZ w poszczególnych częściach świata w 2017 roku (w mld USD)	14
Rysunek 7. Wartość światowych bezpośrednich zagranicznych inwestycji kapitałowych w przekroju na sektory gospodarcze (w mld USD)	15
Rysunek 8. Napływ inwestycji do województwa małopolskiego według roku i sektorów gospodarki (w mln USD)	16
Rysunek 9. Udział wybranych gałęzi w inwestycjach zagranicznych w przemyśle przetwórczym (w %)	17
Rysunek 10. Udział wybranych gałęzi usług w inwestycjach zagranicznych w usługach ogółem (w %)	22
Rysunek 11. Typy centrów nowoczesnych usług dla biznesu (ang. <i>Business Services Sector</i>)	28
Rysunek 12. Struktura własnościowa centrów usług biznesowych w skali kraju w 2017 roku (w %)	28
Rysunek 13. Liczba centrów nowoczesnych usług dla biznesu w wybranych ośrodkach terytorialnych w 2017 roku	30
Rysunek 14. Liczba osób zatrudnionych w centrach nowoczesnych usług dla biznesu w wybranych ośrodkach terytorialnych w Polsce w 2017 roku (w tys.)	31
Rysunek 15. Przeciętne zatrudnienie w centrach nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju terytorialnym	32
Rysunek 16. Struktura zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w podziale na kraj pochodzenia inwestorów w Polsce i Krakowie w 2017 roku (w %)	34
Rysunek 17. Wartość ilorazu lokalizacji (LQ) jako wskaźnika specjalizacji lokalnej dla największych ośrodków nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce w 2017 roku	35
Rysunek 18. Kierunki napływu BIZ do Małopolski w 2017 roku (w mln USD)	36
Rysunek 19. Kierunki napływu BIZ do Małopolski w latach 1989–2017 (w mln USD)	37
Rysunek 20. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców w Małopolsce w przekroju powiatowym w 2017 roku	41
Rysunek 21. Całkowita wartość inwestycji zagranicznych w powiatach Małopolski w latach 1989–2017 (w mln USD)	42
Rysunek 22. Wielkość i struktura inwestycji zagranicznych w 2017 roku (w mln US)	43
Rysunek 23. Wielkość inwestycji zagranicznych w latach 1989–2017 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w tys. USD)	44
Rysunek 24. Udział inwestycji <i>greenfield</i> w ogólnej wartości BIZ w latach 1989–2017 (w %)	46
Rysunek 25. Udział inwestycji zagranicznych na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego i poza nim (w %)	47

Rysunek 26. Liczba pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym w 2017 roku (w tys. osób)	49
Rysunek 27. Udział zatrudnienia w spółkach z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie pracujących poza sekcją A (wg PKD 2007) w 2010 roku i 2017 roku (w %)	50
Rysunek 28. Udział przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie pracujących według działów PKD w województwie małopolskim w 2017 roku	53
Rysunek 29. Podstawowe typy innowacji	57
Rysunek 30. Odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych w skali Polski i Małopolski w latach 2009–2017 (w %)	58
Rysunek 31. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w skali Polski i Małopolski, które wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone dla rynku produkty (w %)	58
Rysunek 32. Wielkość nakładów na działalność innowacyjną w Małopolsce według sektorów własnościowych w latach 2009–2017 (w mln zł)	61
Rysunek 33. Nakłady finansowe na działalność innowacyjną spółek zagranicznych w województwach w 2017 roku (w mln zł)	62
Rysunek 34. Nakłady inwestycyjne <i>greenfield</i> według poziomu zaawansowania technologicznego firm w Małopolsce w 2017 roku	62
Rysunek 35. Struktura nakładów inwestycyjnych typu <i>greenfield</i> w zakładach przemysłowych według stopnia zaawansowania technologicznego w 2017 roku	63
Rysunek 36. Struktura zatrudnienia w zagranicznych firmach, które w 2017 roku poniosły nakłady <i>greenfield</i> według poziomu zaawansowania technologicznego	63
Rysunek 37. Struktura przychodów ze sprzedaży eksportowej przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym według sektorów gospodarki i sekcji PKD sektora usług w 2017 roku	64
Rysunek 38. Udział przychodów ze sprzedaży za granicę w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym w 2017 roku	65
Rysunek 39. Udział przychodów ze sprzedaży za granicę a nakłady inwestycyjne poniesione w 2017 roku	65
Rysunek 40. Siedziby zarządów przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność w województwie małopolskim w 2017 roku	66
Rysunek 41. Siedziby inwestorów zagranicznych	67
Rysunek 42. Klimat inwestycyjny w Polsce w oczach inwestorów zagranicznych w 2017 roku	68
Rysunek 43. Najlepiej i najgorzej oceniane czynniki klimatu inwestycyjnego w Polsce	69
Rysunek 44. Ocena zmian sytuacji na polskim rynku względem lat ubiegłych (po lewej) oraz perspektyw na przyszłość (po prawej) w opinii japońskich inwestorów (w %)	70
Rysunek 45. Ranking potencjalnych wyzwań operacyjnych dla poprawy warunków prowadzenia biznesu w Polsce w opinii japońskich inwestorów (w %)	70
Rysunek 46. Czołowa dziesiątka krajów europejskich pod względem biznesowych perspektyw na przyszłość (w %)	71
Rysunek 47. Pierwsza dziesiątka liderów pod względem atrakcyjności lokalizacji dla usług biznesowych w 2017 roku	76

Spis tabel

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce.	10
Tabela 2. Stopy wejścia/wyjścia brutto, stopa wejścia netto firm z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce.	10
Tabela 3. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym i w Polsce w latach 1995 i 2017.	12
Tabela 4. Dynamika liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce na tle kraju.	12
Tabela 5. Czołowa dziesiątka krajów europejskich pod względem liczby projektów BIZ w 2017 roku	15
Tabela 6. Inwestycje o wartości powyżej 5 mln USD na terenie województwa małopolskiego w 2017 roku w przemyśle.	18
Tabela 7. Wartość BIZ w sektorze przemysłowym oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2017	20
Tabela 8. Inwestycje o wartości powyżej 5 mln USD na terenie województwa małopolskiego w 2017 roku w usługach.	24
Tabela 9. Wartość BIZ w sektorze usług i handlu oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2017	26
Tabela 10. Nowe inwestycje zagraniczne w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w Krakowie w 2017 roku.	29
Tabela 11. Nowopowstałe miejsca pracy oraz zmiany zatrudnienia w sektorze w okresie od początku 2016 do końca 2017 roku w przekroju terytorialnym.	31
Tabela 12. Zmiany zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju na kategorie wielkości (dojrzałości) poszczególnych ośrodków usług biznesowych w Polsce.	32
Tabela 13. Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych typach centrów usług w podziale na kategorie dojrzałości (wielkości) ośrodków usług biznesowych w Polsce	33
Tabela 14. Ranking ośrodków centrów nowoczesnych usług dla biznesu pod względem oceny aspektów mających wpływ na prowadzenie działalności	33
Tabela 15. Wartości ilorazu lokalizacji (LQ) dla największych ośrodków nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce jako wskaźniki specjalizacji lokalnej pod kątem działalności poszczególnych typów centrów w 2017 roku	35
Tabela 16. Kraje z największym zaangażowanym kapitałem w Małopolsce w latach 2012–2017	38
Tabela 17. Inwestycje <i>greenfield</i> w Małopolsce według kraju pochodzenia kapitału w 2017 roku	38
Tabela 18. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce w przekroju powiatowym w latach 1995, 2016 i 2017	40
Tabela 19. Wartość inwestycji w powiatach w latach 2017 oraz 1989–2017 (w mln USD).	45
Tabela 20. Inwestycje zagraniczne na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego oraz poza nim w latach 1989–2017 oraz w 2017 roku	48
Tabela 21. Struktura zatrudnienia w firmach zagranicznych w Małopolsce według sekcji i działów PKD w 2017 roku.	51
Tabela 22. Wielkość oraz struktura zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału oraz sektorów gospodarki w 2017 roku	55

Tabela 23. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych prowadzących działalność innowacyjną wg sektorów własności i typów innowacji w Małopolsce w latach 2009–2017	59
Tabela 24. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną według sektorów własności w Małopolsce w latach 2009–2017	60
Tabela 25. Nakłady finansowe na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce w latach 2011–2017	60
Tabela 26. Infrastruktura – wskaźniki cząstkowe	72
Tabela 27. Przestrzeń biurowa – wskaźniki cząstkowe	72
Tabela 28. Wsparcie administracji rządowej – wskaźniki cząstkowe	73
Tabela 29. Lokalizacja jako miejsce do życia – wskaźniki cząstkowe	73
Tabela 30. Potencjał edukacyjny – wskaźniki cząstkowe	74
Tabela 31. Potencjał zatrudnienia: dostępność kadry średniego i wyższego szczebla o kompetencjach	74
Tabela 32. Atrakcyjność inwestycyjna polskich miast	75
Tabela 33. Wybrane czynniki determinujące rozwój sektora nowoczesnych usług dla biznesu w mniejszych ośrodkach miejskich w województwie małopolskim	78

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Zrównoważonego Rozwoju
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

ISBN: 978-83-65325-63-1
Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020